

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

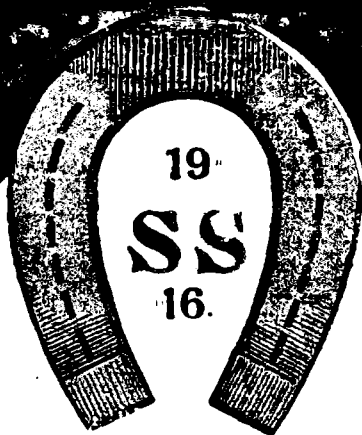
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pris: 3 Kr.

Jyske Byer og deres Mænd

V Bind:

Thisted By

Snedsted - Hørdum - Koldby - Bedsted - Hurup
Vestervig - Hvidbjerg

NATIONAL-FORLAGET

INDEHAVER: S. SCHJØNNING

BRØNSHØJ-KJØBENHAVN

JYDSKE BYER OG DERES MÆND

THISTED BY

— Eftertryk af Tekst og Billeder forbydes —

LYHNES BOGTRYKKERI, NAKSKOV

JYDSKE BYER OG DERES MÆND

THISTED BY

NATIONAL-FORLAGET
INDEHAVER: S. SCHIØNNING
BRØNSHØJ-KØBENHAVN

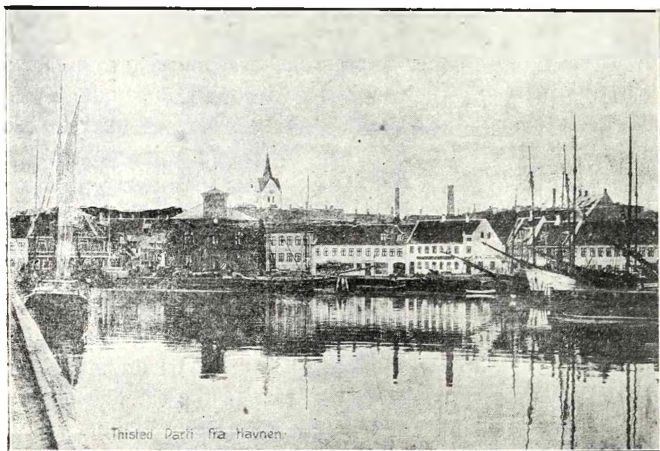
NAAR man ad Aalborg Landevejen nærmer sig den Del af Limfjorden, der kaldes Thisted Bredning, begynder i lang Afstand lidt efter lidt et slankt Spir at hæve sig op i Luften. Efterhaanden som man kommer nærmere, opdager man et højt Taarn, hvortil Spiret hefter sig, og er man naaet til Østerbakken, saa ser man pludselig ved en Bøjning af Landevejen Byen, som Spiret og Taarnet har varslet om, den smukke Limfjordsby grupperet uden om den hvide Kirke. Størsteparten af Byen ligger lunt gemt mellem de ret stejle Bakke- drag, der hæver sig op Vest og Øst for Byen og luner noget for de skarpe Vinde, hvorimod Udsigten er fri ud mod Fjorden, uden hvilken man slet ikke kunde tænke sig Thisted, der pranger som en smuk Perle i Limfjordens Sølvbaand.

Landevejen fortsætter sig ned ad Østerbakken, ad Østergade, Storegade over Store Torv gennem Vestergade for saa videre at føre ned gennem Thyland. Da Thisted var en Landsby havde den netop denne langstrakte Beliggenhed med Husene paa begge Sider af Færdselsvejen, et Forhold som endnu træffes i mange Landsbyer, og i ikke saa faa Købstæder.

Helt fra Stenalderstiden har Menneskene efterladt sig Spor i og omkring Thisted; saa gammel er altsaa Bebyggelsen. Dengang sendte Fjorden en Sidearm op imod Tingstrup og Skinnerup, og ved dens Bredde har de første Mennesker færdedes, der kom her til Egnen, og senere hen i Tiden de Folk, som valgte Stedet til blivende Opholdssted. Endnu bærer Byen i sit Skød et Minde om denne gamle Fjord, og dette Minde er kommet til at høre til Byens skjulte Mærkværdighed. Fremmede aner ikke dets Tilværelse; men det findes, og det har til Tider spillet en betydelig Rolle i Byens Liv, det er „Bækken“. Vi kan nævne, at i 1622 voldte et Foraarstøbrud, at vældige Vandmasser, som kom oppe fra de

gamle Fjordskrænter længere oppe i Landet, fuldstændig tog Magten fra den, saa den voldte Oversvømmelse, og der blev stor Skade paa „Korn og Foder, Ilding og Boskab“ og stod højt i de lavtliggende Huse.

Det kunde ogsaa hænde, at Fjorden ved Højvande stemmede den op, og saa væltede dens Vand ind i de omliggende Huse og voldte stor Skade. Men ogsaa andre Udgifter var der forbundne ved Bækkens Tilværelse. I 1772 var der ikke

Parti fra Havnen.

mindre end fire Broer, der førte over den, og disses Vedligeholdelse voldte aarlig store Udgifter og mange Bekymringer, hvilket man kan se af de gamle Regnskaber. Som Tiden gik, blev dens Rolle mindre og mindre, og for faa Aar siden var den sunket saa dybt, at den ikke var stort andet end en Rendesten; saa indgik den som Led i Byens Kloaksystem og paa den Maade bastet og bundet, saa de følgende Slægter maa ty til gamle Kort, naar de vil forvise sig om dens Beliggenhed.

Uden at komme nærmere ind paa Byens gamle Historie, vil det dog være nødvendigt at fremhæve et og andet om Thys og Vester Han Herreds eneste Købstad, der er noget for sig selv blandt danske Købstæder.

Som Købstad er den ung af Aar. Man kender ikke Aaret nøjagtigt, da den blev det, her maa det være nok at anføre at den fik sine Købstadrettigheder stadfæstede af Kong Frede-

rik d. 1. i Aaret 1524. Dette Aar er vort eneste Holdepunkt, naar det gælder at bestemme dens Alder som Købstad, men det synes, som om den allerede da havde Borgmester og Raad, og dens Købstadværdighed ser altsaa ud til at være af ældre Dato. Byens Navn oplyser os ogsaa om, at Bebyggelsen er gammel. Man ser tit og ofte anført, at den har sit Navn af Thy, og derfor egentlig skulde hedde Thystad, d. v. s. Staden i Thy. Navnet har imidlertid ikke noget med Thy at bestille, men maa søge sin fjærne Oprindelse i Mandsnavnet Tir vedføjjet Endelsen stad; det betyder altsaa den Bebyggelse, som er grundlagt af en Mand ved Navn Tir.

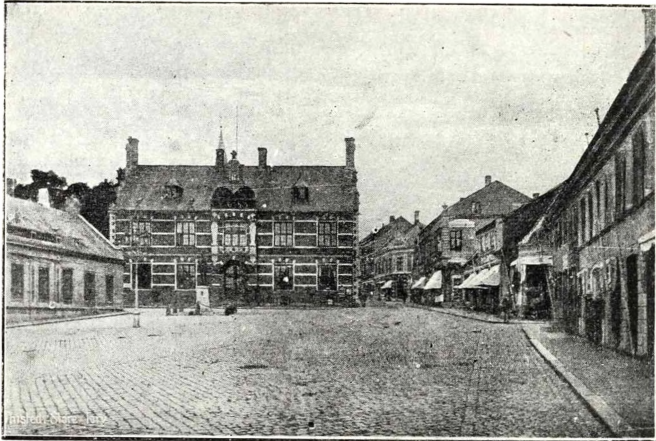
Selvfølgelig har Thisted som andre jyske Byer gennemgaaet mange Trængsler under de tidligere Tiders Krige og Ildebrande, og derom kunde der skrives meget. Den har kendt baade Opgangs- og Nedgangstider, men aldrig har den været saa langt nede som den var ca. 1770; thi da oplyses det, at den kun havde omtrent „600 Sjæle over 12 Aar“, eller alt i alt ca. 800 Mennesker. Men umiddelbart derefter kom Fremgangen, som ikke er standset siden. Aar 1800 var det samlede Indbyggerantal naaet op til ca. 1000 Mennesker, men det 19. Aarhundrede saa den store Fremgang, og nu er Byen nær ved de 7000 Mennesker, nemlig 6857 i 1916.

Et Forhold i Byen, som særlig falder i Øjnene paa fremmede, er Mangelen paa gamle Huse. Dette skyldes ikke blot Ildebrandene, selv om de bærer deres store Part af Skylden, den sidste store Ildebrand fandt Sted 1818, og den lagde den Del af Byen i Aske, som begrænses af Vinkelstræde, Lillegade, Lille Torv og Brogade, men ogsaa den Fattigdom, der i tidligere Tider har hersket i Byen, og som tydeligt fremgaar af gamle Beretninger. Derfor blev der ikke Raad til store og pragtfulde Bygninger; smaat og beskedent blev der bygget, og de faa gamle Huse, der staa endnu, er lave etages Bygninger med smaa Vinduer, og de vil højst afvinde en fremmed et medynksomt Skuldertræk.

Man ser undertiden Thisted benævnet som Byen med de mange Torve, og det kan heller ikke nægtes, at der findes en Del. Der er Store Torv, Gryde Torv, Kringel Torv, Lille Torv, Hjul Torv og Frederikstorv. Kringeltorv gaar snart i Glemmøbogen, og kun faa af Børnene kender Navnet; ved Bækkens Overbygning og ved Nedrivning af flere gamle Huse fremkom det nuværende Nytorv, hvis nordlige og største Del var det gamle Kringeltorv. Sammen med de mange Torve hører ogsaa

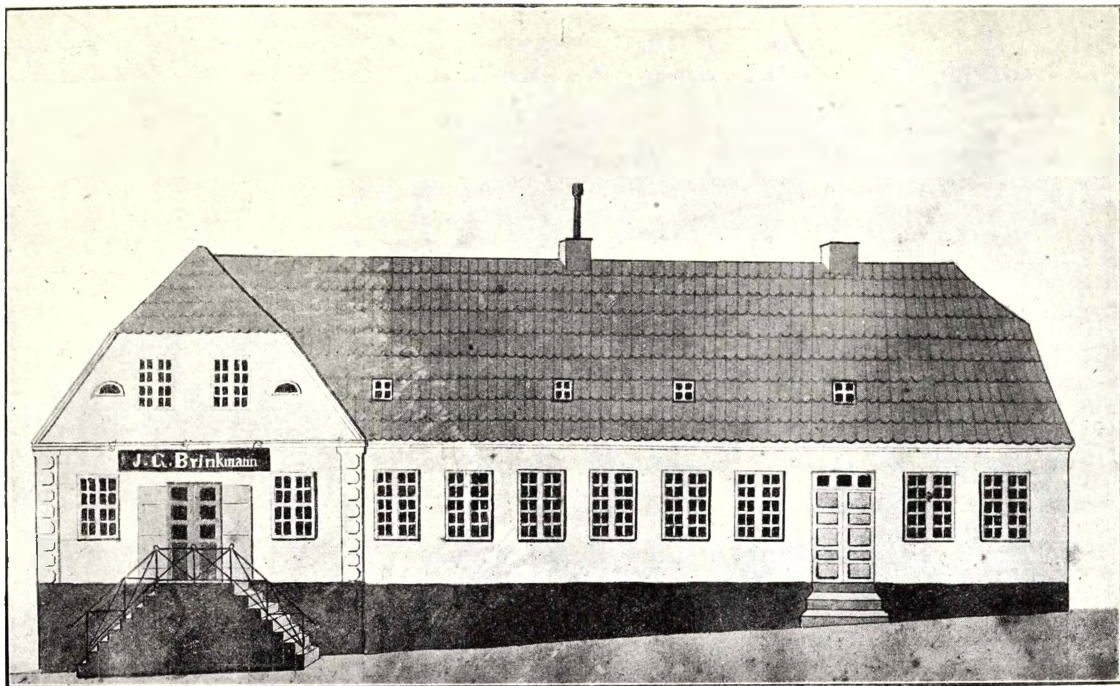
de mange krogede Smøger og Gyder, der gør det ret vanskeligt for en fremmed at orientere sig med nogenlunde Sikkerhed.

Store Torv er Hovedtorvet og danner Byens Centrum. Her ligger Byens Raadhus, der i Tidens Løb har ført en ret omskiftende Tilværelse. 1546 forærede Kong Kristian d. 3. Byens Borgere et Gildehus, „liggende sønden op til samme Thysteds Kirkegaard“, og anviste dem samtidig et Kapel uden for Byen til Nedbrydning, for at de derved kunde faa Kalk,

Raadhuset med Chr. IX.s Rytterstatue.

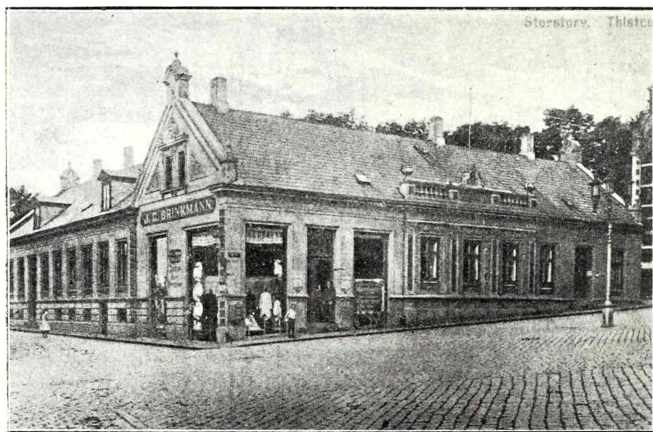
Sten og Tømmer til at „forbedre“ deres Raadhus med. Dette, det ældste Raadhus, har ligget paa den sydlige Del af den nuværende gamle Kirkegaard og havde sikkert sin Plads der indtil i Begyndelsen af 1700erne, da det var blevet baade ubrugeligt og ubeboeligt. Man fastsatte da en Ligning, efter hvilken der for Landets Vedkommende skulde betales 3 Mark pr. Td. Hartkorn, ligesom Byen skulde svare en forholdsmæssig Andel for sit Vedkommende, og for det derved indkomne Beløb kunde man bygge et nyt Raadhus. Den gamle Grund blev bortbyttet for en Grund i Østergade, hvor der saa blev bygget et Ting- og Arresthus. Hvorlænge Raadhuset stod her er ikke klart, men det har sikkert ikke været ret længe, og et nyt blev opført i en Have, som laa ud til Store Torv. Dette Raadhus forfaldt ogsaa ret hurtigt og af de forskellige Syn, der hvert Aar blev optaget over det, fremgaar tydeligt dets miserable Tilstand, hvorfor det nedbrødes 1803 og et nyt

6

J. G. Brinkmanns Manufakturforretning omkring 1850.

blev opført paa samme Plads. Heller ikke det stod ret længe; thi for den fremadskridende By med det hurtig voksende Indbyggertal blev det for lille, hvorfor man i 1853 opførte det nuværende Raadhus, der kostede Rdlr. 22,965. Det byggedes paa en fra Kirken afgivet Grund, idet man tog den østlige Ende af Kirkegaarden og lagde Pladsen, hvor det forrige Raadhus havde staaet, til Store Torv, der ved denne Lejlighed fik sin nuværende Størrelse. Raadhuset blev opført efter en

J. G. Brinkmanns Manufakturforretning (efter 1ste Ombygning).

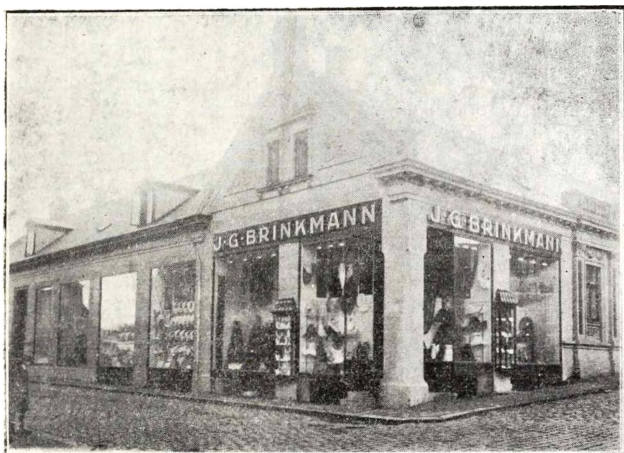
Tegning af Arkitekt Bindsbøll i ældre Stil med Gavle i Renæssancestil af røde Mursten i to Etager og Kælder. Det ejes af Amtet med $\frac{3}{4}$ og af Byen med $\frac{1}{4}$. Her er Retslokaler for Thisted Købstad og Hillerslev Hunborg Herreder, ligesom Thisted Amsraad, Fm. Amtmand C. Bache, og Thisted Byraad her har deres Lokaler og Mødesal. Her findes ligeledes Herredskontoret, til hvilket der er blevet Plads ved en Om-dannelse og Tilbygning for faa Aar siden, ligesom Arrestloka-lerne findes i en tilbygget Fløj ud mod Vestergade.

Paa Store Torv blev der i Aaret 1910 rejst en Statue af Kong Kristian d. IX., udført af Billedhuggeren Gyde Petersen. Statuen viser Kongen i Generalsuniform, og den enkle Statue er af en smuk kunstnerisk Virkning med Raadhuset som Baggrund. Den højtidelige Afsløring fandt Sted i Kongefamiliens Nærværelse og under stor Tilslutning af Byens og Omegnens Befolkning.

Torvets Sydside begrænses af det gamle Firma J. G

Brinkmanns Forretningsbygning, hvis Fløj ud mod Jernbane-gade i Aar har undergaaet en gennemgribende Omforandring.

Dette gamle højtansete Firma blev grundlagt 1829 af J. G. Brinkmann, der var indvandret fra Westphalen, og drev i Aarenes Løb en stor Forretning op. — I 1865 overtog Sønnen, J. V. Brinkmann, Firmaet, under hvis Ledelse Forretningen voxede betydeligt i Omsætning og Anseelse, særlig en gros & Landforretning. — J. V. Brinkmann var R. af D. og

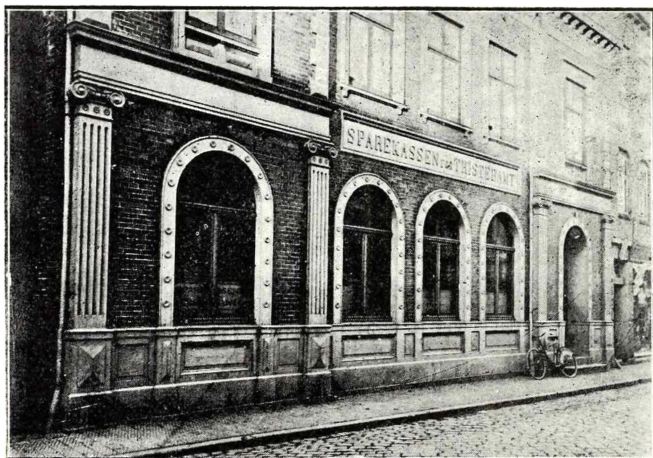
J. G. Brinkmanns Manufakturforretning (efter sidste Ombygning).

havde mange Tillidshverv. Var Stifter af et Legat, stort Kr. 9,500, til Fordel „For unge Mænd af Handelsstanden“ og Legat til „Thisted Købmænds Hjelpekasse“, stort Kr. 5000.

I 1904 gik Forretningen over i 3die Generation til Sønnen J. G. Brinkmann, og det gamle Firma hævder sig den Dag i Dag ved en betydelig forøget detail Omsætning. I Aar er Manufakturhandler R. Andersen optaget i Firmaet, og han forestaar den daglige Ledelse.

Fra Kongestaturen ser man ned ad Store Gade, hvor der findes mange smukke Forretningsbygninger. Paa Hjørnet af Torvet og Store Gade ligger til venstre Købmand Fred. Chr. Leerhøys Ejendom. Paa dette Hjørne af Torvet og helt hen til Lille Torv laa indtil 1850 den gamle Præstegaard. Overfor Leerhøys Ejendom til højre af Gaden ligger Kiils Gaard. Den gamle lave etetages Bygning afløstes for en Snes Aar siden af den

nuværende, der rummer flere smukke Forretninger. Længere nede i Gaden findes til venstre Thisted Svaneapothek, der blev opført 1899, Købmand Smiths smukke nyopførte Forretningsbygning, men paa den modsatte Side ligger endnu Hotel „Thy“ i sin gamle Skikkelse, en af de faa Ejendomme i Byen, der minder om „gamle Dage“. Inde i den store Gaardsplads staar en Række Træer, der virker ganske hyggelige og velgørende; i Hotellets østlige Fløj findes Thisted Teater, Læn-

Sparekassen for Thisted Amt.

gere nede i Gaden har Thisted Sparekasse i 1899 opført en smuk og velindrettet Bygning, hvori den i nederste Etage har store og gode Lokaler.

Vi hid sætter Sparekassens Regnskab for 1915—16:

Gevinst- og Tabskonto balancerer med 238,393 Kr. 99 Øre; overført til Reservefond 8,552 Kr. 19 Øre.

Af Aktiver anføres: Kassebeholdning 84,573 Kr. 40 Øre. Udlaan 3,490,400 Kr. 00 Øre. Fonds 860,609 Kr. 00 Øre.

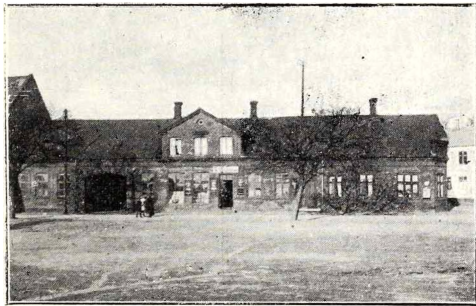
Af Passiver: Samtlige Sparere 5,189,006 Kr. 29 Øre, Reservefond: 208,695 Kr. 33 Øre.

I Regnskabsaaret udgik 399 Konti, blev aabnet 672 ny; ialt findes 7458 Konti.

Bestyrelsen er: N. P. Worm, F. C. Leerhøy, A. N. Kjærgaard, Joh. Leegaard og A. F. Nørgaard.

Paa Hjørnet af Store Gade og Havnestræde ligger den

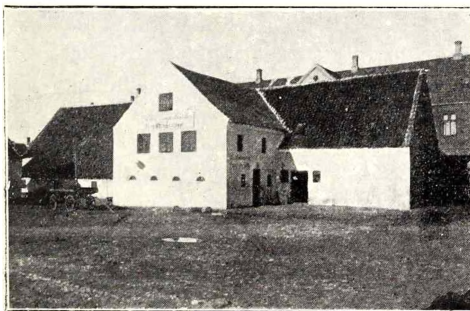
ene Fløj af den „gamle Borgerskole“, hvor nu Købmand Prohaska har sine Forretningslokaler. Omtrent ved Enden af Gaden, over for Dampskibspladsen, ligger Byens ældste Hotel, Hotel Aalborg, opført af afdøde Konsul Helstrup. Pladsen, hvor Hotellet staar, har ogsaa sin Historie, her var der nemlig i sin Tid Amtstue. Det er jo ogsaa et Særkende i Byens Historie, og falder sammen med de allerede omtalte smaa Forhold, at de offentlige Kontorer hyppigt har

Th. Christensens Kolonialforretning.

skiftet Plads og været at finde mange forskellige Steder. I Fortsættelse af Storegade ligger Strandgade. Foruden flere store Købmandsgaarde, bl. a. Chr. Rødbros og Th. Christensens, lægger man Mærke til Thisted Dampmølle, hvis ældste Bygninger blev opført i Begyndelsen af 1840erne af Agent

Werner, der her byggede et Brændevinsbrænderi og blev drevet som saadan indtil ca. 1880, da den blev lavet om til Dampmølle. Den har i det sidste Aar undergaaet en Del Forandringer, idet der er tilbygget og ombygget ved Lager og Kontorloka-

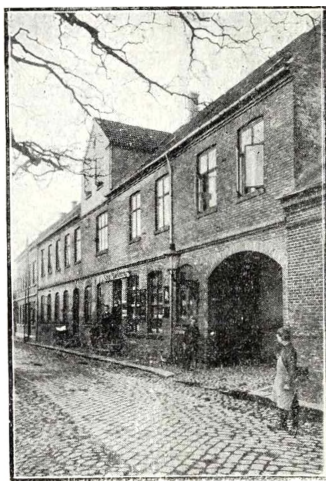

Markfrøkontoret (Th. Christensen).

lerne, saa den nu fremtræder i en delvis moderniseret Skikkelse. Den ejes af A/S Thisted Dampmølle og ledes af Direktør A. T. Hove.

Fra Strandgade fører til Højre Strandvejen, tidligere kaldet „Under Østerbakken“ forbi den gamle Fiskerhavn med sine mange Skur og Oplagspladser hen imod „Koopmanns

Svineslagteri“, der danner et stort og anseligt Komplex af Bygninger. Strandvejen var oprindeligt den gamle Faartoftvej, der senere blev flyttet længere mod Nord og nu støder til Aalborg Landevejen tæt Nord for Østerbakken. Omtrent ud for Svineslagteriet laa i tidligere Tid Rakkerbakken, den sydlige Del af den gamle Dyrskueplads. Her ude boede Byens Rakker, og naar det endnu hedder om Folk, at „de har det for dem selv, ligesom dem Østen Thisted“, saa var det Rakkeren, som det i Ordsproget hentydedes til. Forinden vi forlader Strandvejen lægger vi Mærke til „Thisted offentlige Slagtehus“ mellem den og Fjorden. Bygningen blev opført for faa Aar siden og vidner ogsaa om Byens Fremadskriden.

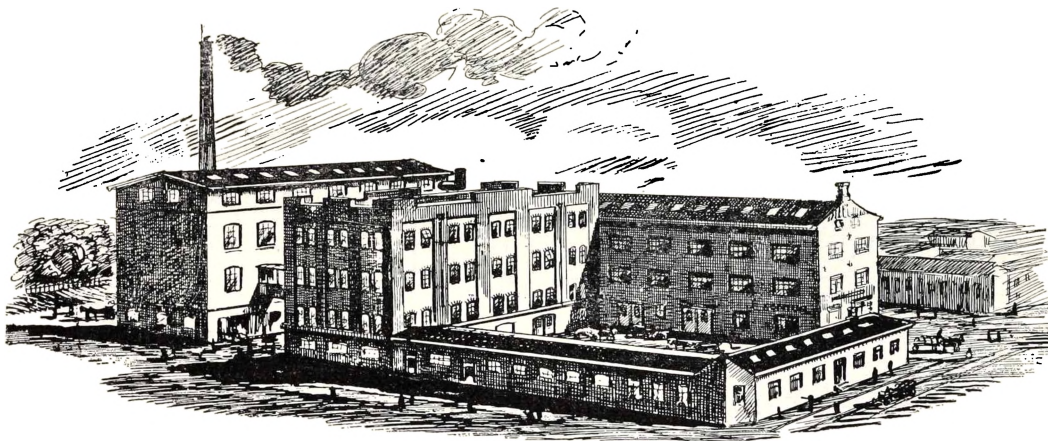

Chr. Rødbros Kolonialforretning.

Vender vi tilbage til Store Torv og følger Byens smukkeste Gade, Jernbane-gade, der sætter den indre Del af Byen i Forbindelse med Posthus og Jernbanestation, lægger vi Mærke til Kunstdrejer Bunchs store tre-etages Ejendom, hvor

bl. a. Landbosparekassen for Thy for Tiden har sine Lokaler.

Landbosparekassen for Thy blev stiftet ved et Møde i Hurup den 9. Maj 1886. Der var forud indtegnet 51 Mænd fra de forskellige Egne i Thy som Sparekassens Tillidsmænd og Garanter, idet „de med en Sum af indtil 1000 Kr. for hver garantere dem mod Tab, som maatte indskyde Penge i Sparekassen“. Denne Garantium, der altsaa voksede, eftersom Tillidsmændenes Antal forøgedes ved Optagelse af ny Tillidsmænd, blev ikke indbetalt og ikke forrentet. Tillidsmændene fik Indflydelse paa Sparekassens Ledelse ved Valg af Bestyrelse m. m. i Henhold til Sparekassens Love, men Udbytte eller økonomisk Fordel var ikke forbeholdt Tillidsmændene. Derimod kunde Sparekassen til enhver Tid forlange 1000 Kr. indbetalt af hver Tillidsmand, hvis der af en eller anden Grund manglede Dækning for Sparernes Tilgodehavende. Det skulde senere (1905) vise sig, hvor hensigtsmæssig og betryggende denne

A/S Thisted Dampmølle (A. T. Hove).

Ordning var, idet Sparerne ikke tabte en Øre af deres indskudte Kapitaler ved et større Tab, som da ramte Sparekassen.

Sparekassens Hovedkontor var i de første Aar i Vestervig med Kontorsteder i Thisted og Hvid-

N. Sloth.

bjerg p. Th., men i 1901 flyttedes Hovedkontoret til Thisted og samtidig blev der oprettet Kontorsteder i Vestervig, Hørdum, Bedsted og Hvidbjerg p. Th. Siden er der ogsaa oprettet Kontorsteder i Hurup og paa Jegindø.

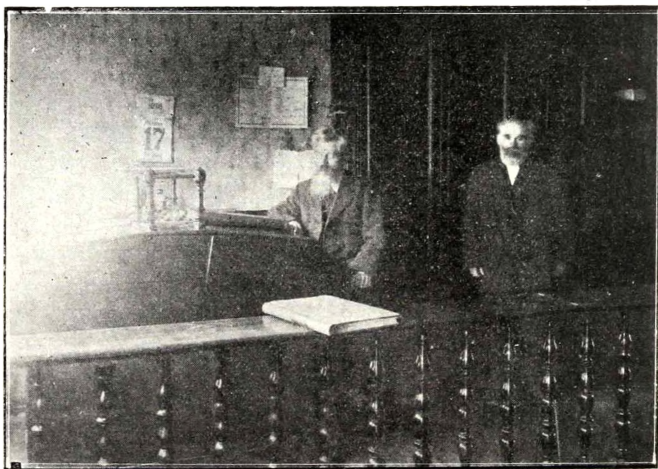
J. P. Pedersen.

Kr. Kristiansen.

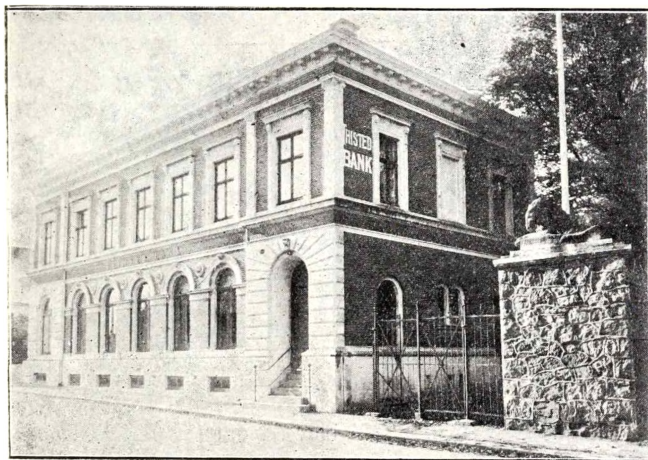
N. Leegaard.

Interiør fra Landbosparekassen.

Kontortiden var ved Hovedkontoret hver Onsdag og Lørdag Eftermiddag indtil 1910, da den blev udvidet til hver Søndags Eftermiddag, og i Foraaret 1916 blev den atter udvidet saaledes, at der ogsaa holdes Kontortid om Formiddagen. Kontortiden er nu ved Hovedkontoret hver Dag fra 10—12 Fmd. og 2—4 Eftmd.

Denne Forøgelse af Kontortiden er en naturlig Følge af Sparekassens forøgede Virksomhed.

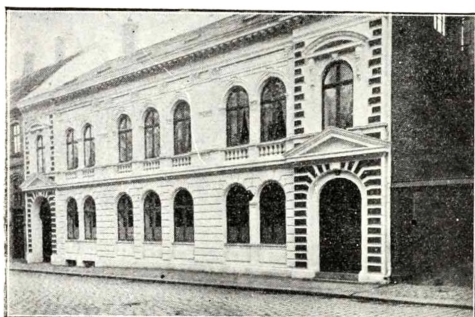
A/S Thisted Bank.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Gdr., Amsraadsmedlem N. Sloth, Styvelgaard pr. Hvidbjerg, Fmd., pens. Lærer J. P. Pedersen, Thisted, Næstfmd. og Bogholder, Mejeribestyrelser K. Kristiansen, Hurup, Grd. N. Leegaard, Fuglsang, Bedsted og Kr. Nordentoft Enevoldsen, Tilsted ved Thisted. Revisorerne er: Redaktør M. Aaberg, Thisted Amtstidende og statsautoriseret Revisor P. Brandt, Aalborg.

Længere henne i Gaden forbi flere smukke Privatbygninger findes Thisted Amts Tidendes Kontor og Trykkeri. Bladet begyndte sin Virksomhed i 1881 og har fra 1883 været redigeret af Redaktør M. Aaberg. Paa Gadens højre Side ses „Brinkmanns Have“ og Thisted Bank, der blev stiftet 1854 og Virksomheden begyndte 2. Januar 1855. Bestyrelsen bestod af 10 Repræsentanter (ligesom nu) og 5 (nu 2) Direktører, nemlig Prokurator Lykke, Fabrikant F. C. Bendixsen,

Købmand P. C. Nordentoft, Agent L. Gjørup og Købmand A. C. Hundahl, alle af Thisted.

Bogholderen skulde holde Kontoret aabent hver Søndag Kl. 10—12 samt tillige Kl. 2—4 hver Tirsdag og Fredag, de saakaldte „Bankdage“, der „bestemtes for Forretningerne“, og da maatte tillige 3 Direktører være til Stede. For at blive ekspederet samme Dag, maatte Begæring om Diskontering af Veksler og andre Pengeomsætninger indleveres „Bankdagene“ mellem 10 og 12 Formiddag.

Sagfører A. Gades Kontor.

Pengekrisen 1857 var en alvorlig Hindring for den unge Banks hurtige Udvikling. I 1858 henlaa saaledes udenbys protesterede Veksler for næsten 10,000 Rdl., medens den øvrige Beholdning af den Slags Veksler kun var 400 Rdl. og Beløbet for de protesterede Veksler var

først fuldt afviklet 1864. I 1860 blev Lovene forandrede derhen, at der i Stedet for de 5 ulønnede Direktører ansattes 2 lønnede Direktører, hvortil valgtes Købmand P. C. Nordentoft, der i 1874 afløstes af Chr. Vestergaard, og Agent L. Gjørup, i hvis Sted 1876 valgtes Agent P. L. Westergaard. Siden Aar 1900 ledes Banken af Direktørerne C. F. Bendixsen og L. P. Hvilsted. Repræsentantskabets Formand er Proprietær J. Jacobsen, Rolighed ved Thisted.

Bankens Udvikling ses af følgende Tal:

Aar	Aktiekapital	Reservefond	Forstærkningsfond	Indlaan	Folio	Omsætni
1855.	72,675	232		42,394		1,966,4
1862.	258,000	9,774		101,157	600	2,570,2
1885.	300,000	67,212	11,212	1,529,525	83,608	20,962,5
1907	500,000	100,000	101,550	5,368,269	312,489	72,222,0
1916	600,000	100,000	185,672	7,472,777	615,380	132,700,0

Paa Bankens 50 Aars Stiftelsesdag oprettede den Legater til Beløb 6350 Kr. og 1907 et Legat paa 2500 Kr. i Anledning

af, at Proprietær C. Nyby, Øland, i 25 Aar havde været Formand i Repræsentantskabet.

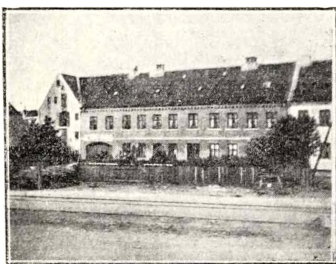
Forinden Gaden svinger til Højre og gaar over i Stationsvej lægger man Mærke til Præstegaarden; den meget anseelige Bygning, der virker noget massivt med sine takkede Gavle, er opført af røde Mursten 1850. Fra Jernbanegade fører Søndergade til Grydetorv, der giver et hyggeligt og landligt Indtryk med de mange Træer. Hele Pladsen virker endnu smukt, naar den ligger stille og fredeligt hen i en Sommerdags klare Sollys. Her findes Thisted Amts Avis's Kontorer og Trykkeri. Denne Avis er Byens ældste, begyndte under Navn af „Den nordcimbriiske Tilskuer“; den nuværende Leder af Bladet er Redaktør Ravnemose.

J. P. Jacobsen.

Gennem Søndergade og Toldbodstræde naar man ned til Havnen. Paa Hjørnet af Havnen og Toldbodstræde ligger Thisted Toldkammerbygning opført af røde Sten i to Etager i Aaret 1885 efter Tegning af Professor Walter. Den afløste en tidligere Bygning, der efterhaanden var blevet for lille, saa Ekspeditionen tit vanskeliggjordes, naar der var meget Gods og stor Travlhed. Ved Toldstedet er for Tiden ansat 16 Funktionærer og ledes af Toldforvalter N. C. M. Christensen.

Overfor Toldkammerbygningen ligger Fiskeeksportør Ottesens Ejendom, der i sin Tid opførtes til Brug som Posthus af Postmester Herholdt. Ved Siden af bemærkes Digteren J. P. Jacobsens Barndomshjem, en ret stor to-etages Ejendom opført af gule Sten og bygget af Digterens Fader. Udenfor Ejendommen, mellem denne og Havnepladsen, ligger endnu Strandhaven, som var Digterens Yndlingsopholdssted med den smukke Udsigt over til „Morslands bløde melankolske Linie“, og endnu staar det murede Lythus, hvor han opholdt sig saa meget under Sygdommen.

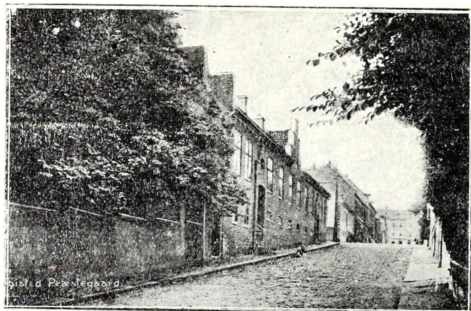

J. P. Jacobsens Barndomshjem.

19

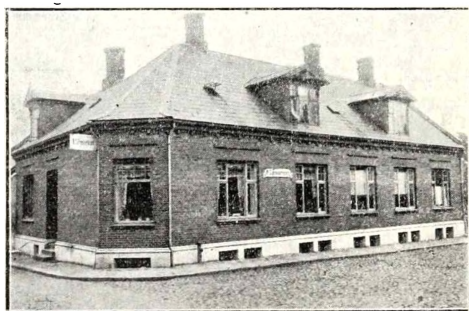
Endvidere lægger man Mærke til Fiskeeksportør Taabels Ejendom med tilhørende Røgeri. Langs Gasværksvej findes en Del Pakhuse og Oplagsrum ud mod Havnepladsen og Fjorden.

Fra Grydetorv gaar man ad Søndergade og kommer forbi

Thisted Præstegaard.

er for Tiden Friplads til 2 Mænd og 4 Kvinder, medens enkelte andre nyder en aarlig Understøttelse af Legatet. Forbi Læge Tolderlunds Ejendom, der har en smuk gammel Have, naar man til Byens Gasværk, der er anlagt 1883, og bag Gasværket ud mod Fjorden findes det ikke mindre vigtige Elek-

N. S. Frederiksens Kontor.

tricitetsværk, der ogsaa ejes af Byen. Gasværket er flere Gange siden sin Opførelse udvidet ganske betydeligt. Det producerede 1914—15 ialt 698,426 m³ Gas, og Kulforbruget var i samme Drifts-

Thisted Hospital, der blev stiftet 1732 af Kammerraad Peder Mads Jensen til Ulstrup. Han og Hustru skænkede Hus og Have samt 5000 Rdlr. Hospitalet ejer nu en større Kapital og bestyres af en Forstander under en stedlig Inspektion. Der

var i samme Drifts-
aar . 2381 ⁸/₂₀
Tons og havde
ialt 1560 For-

ket et Driftsoverskud af 38,550 Kr. 92 Øre. Elektricitetsværket anlagdes oprindelig af et privat Selskab, der drev det nogle Aar, indtil det 1914 overtoges af Byen for en Købesum af Kr. ca. 400,000.

Toldbodgade.

Jul. Mensens Sadelmagerforretning.

Fra Store Torv fører Torvegade forbi Hotel Royal til Lille Torv. Paa Hjørnet af til Højre ligger Thisted Arbejderforenings Ejendom.

Arbejderforeningen blev stiftet 1866 som den første af de mange senere oprettede Brugsforeninger. Den har vundet stor Tilslutning og driver foruden almindelig Kolonialhandel tillige et Bageri, ligesom den for sine Medlemmer har oprettet „Thisted Arbejderforenings Bibliotek“ og „Arbejderforeningens Haver.

Odense Ægforretnings Filial. (Bestyrer Chr. Jørgensen).

Paa Lille Torv ligger endvidere Sadelmager Mensens

Ejendom med adskillige Forretningslokaler og den sidste Rest af den gamle Købmandsgaard „Gjørups Gaard“, hvor Isenkræmmer Carl Kjær nu har sit Lager af Støbegods. For faa

Carl C. Kjærs Støbegodsforretning.

Aar tilbage stod i Fortovet uden for Gaarden nogle mægtige Kastanietræer, der under Ildebranden 1818 spillede en Rolle.

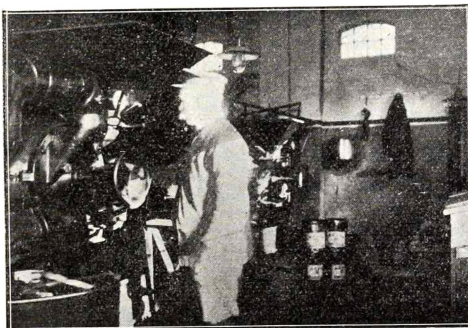

Marius Sørensens Guldsmedeforretning.

Ganske vist blev de stærkt medtagne af Ilden, men de frelste den store Købmandsgaard og hindrede derved Ildens videre Fremtrængen i denne Retning. Fra Lille Torv kan man gaa op ad den stærkt skraanende Skovgade, der for Hundrede Aar siden var Byens Hovedgade og endnu den

Dag i Dag bærer et vist reserveret Præg over sig fra den Tid. Her findes „Krejbergs Stiftelse“ oprettet af Enke efter Boghandler P. Krejberg, Cecilie Marie Krejberg. I Stiftelsen findes Fri-

bolig til 2 Kvinder af Handelsstanden og 2 af Haandværkerstanden og bestyres af to Mænd valgt af de 2 Foreninger til hvis Gavn den er stiftet, Handelsforeningen og Haandværkerforeningen. Forbi enkelte gamle Huse naar man til C. F. Bendixsens Tobaksfabrik, hvis største Virksomhed nu er henlagt til København. Ved Siden af Fabrikken ligger formentlig tilbagetrukket Amtmandsboligen i en Have ved Udkanten af Plantagen, skjult for Omverdenen ved en Mur, hvor-

S. Zachos Kaffebæreri.

igen den daglige Færdsel gaar gennem en morsom gammel Dør. Lille Torv gaar nu umiddelbart over i Ny Torv, ganske vist bærer en Del af Forbindelsen endnu Navn af Brøgade, men i Virkeligheden overser man den let.

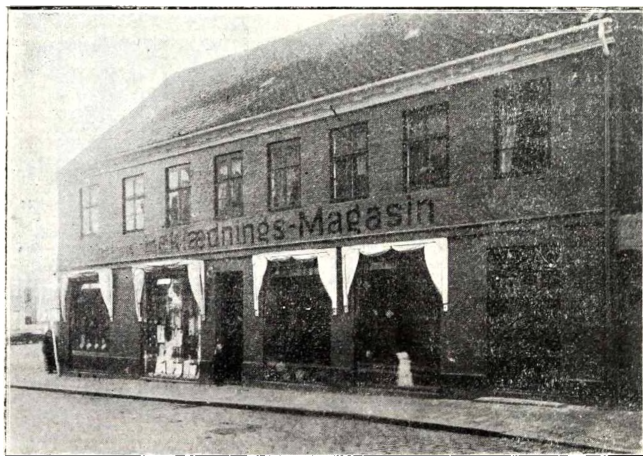
P. C. Mærkedals Kolonial- & Materialhandel.

Nytorv omgives af smukke Forretningsbygninger og er en smuk og anseelig Plads. De sidste gamle Huse ved dette Torv, ved dets Østside, er i Efteraaret (1916) nedrevne og her opføres nu Kommunens nye Administrations-

bygning. Paa Grund af forskellige Forhold, og da navnlig, at Kæmnerkontoret, der laa paa Østergade og hidtil har haft smaa og beskedne Lokaler, skulde fraflytte Ejendommen, var man nødsaget til at se sig om efter nye Lokaler eller muligvis opføre en selvstændig Bygning til dette Brug. Medens man nu overvejede disse Forhold, løstes Sagen paa en helt ny og overraskende Maade, idet Kommunen modtog Tilbud fra Grosserer N. L. Spang-

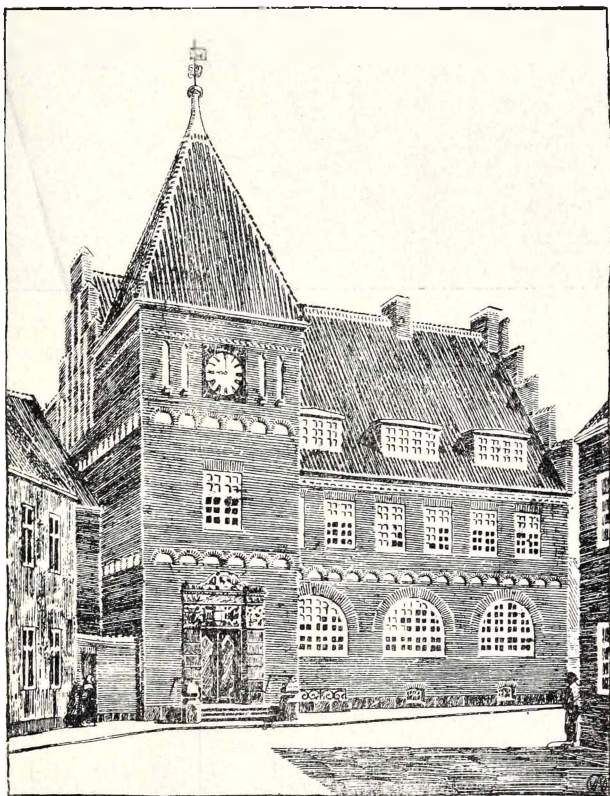

Interiør fra Carl Bendixsens Cigarfabrikk. København C.

Engelsk Beklædnings-Magasin (Byens største Specialforretning).

berg, at han som Gave vilde skænke Byen en Administrationsbygning, hvortil Grunden kort efter blev skænket af Gros-serer Schou, København, hvilke smukke Tilbud Byen selv-følgelig med stor Taknemlighed modtog. Efter at Tegninger til den ny Bygning var udarbejdede af Arkitekt Viggo Norn, Hor-

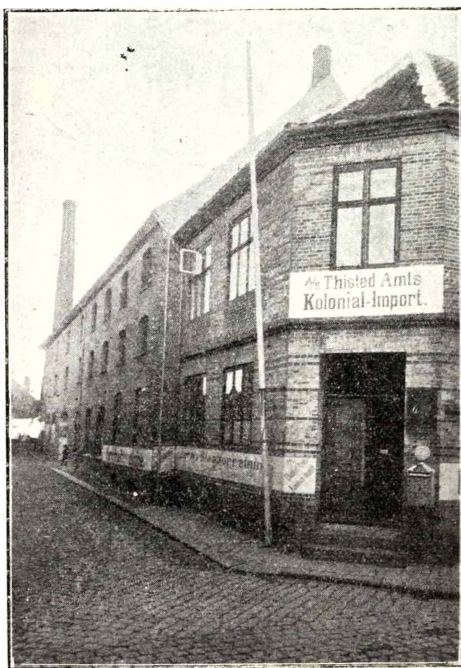

Administrationsbygningen.

sens, gik man straks i Gang med Nedbrydningen af de paa Grunden staaende Huse, og som allerede nævnet, er nu den nye Bygning under Opførelse for at blive færdig til at tages i Brug 1917. Ved Siden af Administrationsbygningen, paa Hjørnet af Strømgade, ligger Frelsens Hærs Ejendom og lidt læn-gere henne i Gaden er et lille Hus mærket med en beskeden Marmorplade, der fortæller, at her er Skolemanden Kresten Kolds Fødehjem.

Konsul L. P. Brøggers Ejendom.

A/S Thisted Amts Kolonial Import.

Fra Nytorv fører Østergade i østlig Retning, og i den lægger man Mærke til Konsul Brøggers store Ejendom, der er opført af Justitsraad Hansen, der ogsaa byggede de Bygninger, hvori Fabriken „Thy“ har sine Værksteder. De blev rigtignok bygget med et andet Formaal end til Jernstøberi og Maskinværksted, idet der nemlig i dem blev indrettet en Teater- og Dansesal, der har det velklingende Navn „Thalia“.

Her har nu bl. a. A/S Thisted Amts Kolonial-Import sine Lokaler. Denne Forretning startedes den 1. Maj 1915, idet en Del af saavel By- som Landkøbmænd sluttede sig sammen og dannede et Aktieselskab med Formaal at drive Handel en gros med Kolonial og Hørkram. Det nydannede Aktieselskab overtog derefter A/S Fr. Th. Adolps Enkes Filial i Thisted og antog sammes Leder J. P. Jensen og Prokurist Johs. Bach som Ledere af det nystiftede Aktieselskab.

Paa samme Side længere henne i Gaden findes Grosserer Spang-

bergs Ejendom. Paa den modsatte Side af Gaden findes Købmand Nordentofts Gaard, der heller ikke har bevaret sit oprindelige Ud-

Søren Busk, Installationsforretning.

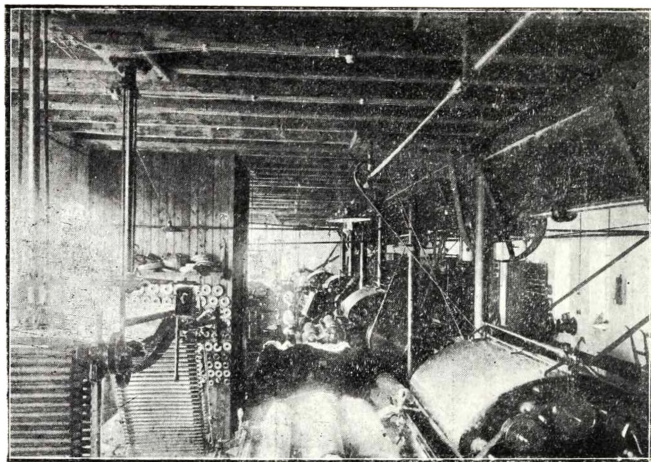
seende og Undéns FabrikkersUdsalg, der for Tiden er et af Byens største industrielle Etablissementer. Selve Fabrikken rummes i Bygningerne, der ligger ud til Gaarden og til Hjultorv, der ikke længere har bevaret Karakteren som Torv, men snarere ligner en kort Stump Gade.

Aktieselskabet G. Undéns Sønner. Farveri, Spinderi og Klædefabrik grundlagdes af G. Undén, som tog Borgerskab som

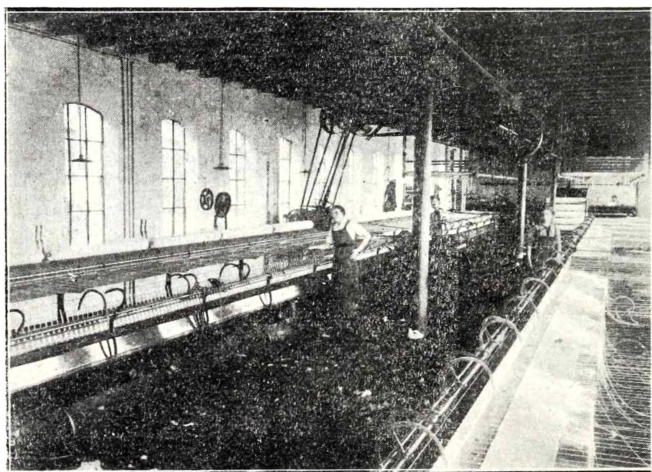
Interiør fra Søren Busks Installationsforretning.

Udseende og Undéns FabrikkersUdsalg, der for Tiden er et af Byens største industrielle Etablissementer. Selve Fabrikken rummes i Bygningerne, der ligger ud til Gaarden og til Hjultorv, der ikke længere har bevaret Karakteren som Torv, men snarere ligner en kort Stump Gade.

Interiør fra A/S G. Undén & Sønners Fabriker.

Uldspinder i Thisted d. 22. Oktober 1881 i lejede Lokaler. I Foråret 1892 byggede G. Undén en selvstændig Fabrik for Spinderi

Interiør fra A/S G. Undén & Sønners Klædefabrik.

og Klædefabrikation. Han tog Aar 1897 Borgerskab som Klædefabrikant. Fabrikken udvidedes 1904 til det dobbelte med Nybygninger, og atter igen 1905 en ny Bygning til Farveri og Oplagsplads

for Uldmaterialier m. m. Aar 1911 optoges de to ældste Sønner, C. Gotf. Undén og John. M. Undén, i Firmaet under

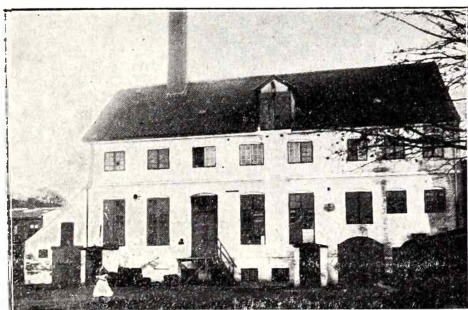

Snejstrup Christensens Farveri
& Uldspinderi.

Mejeriet „Pasteur“.

Navn: Aktieselskabet G. Undén & Sønner. Endelig 1915 købte Firmaet Avlsbruger P. Agerholms og J. Pugdahl Jensens Gaarde, hvor der nu er opført en ny Fabrik for Tilvirkning af Garner til Trikotagefabrikation, som før Krigen 1914 tildels indførtes fra Udlandet. Fabriken beskæftiger ca. 60 Arbejdere.

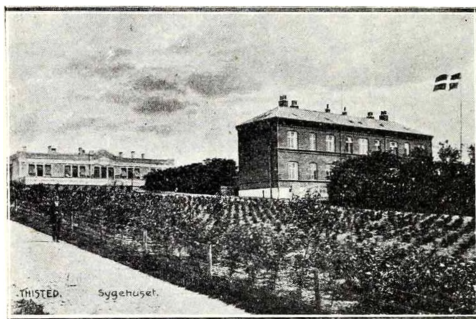

Thisted Brødfabrik (Adolf Nielsen).

Gennem Korsgade naar man op til Amtssygehuset, der er opført 1857 af Amt og By. Det bestaar af et egentlig Sygehus og en Epidemifdeling, men har i Tidens Løb faaet betydelige Udvidelser, hvortil er kommet et Tuberkulosesanatorium. Sygehusene har i en Aarrække været ledet af Læge

Tolderlund, der nu indeværende Aar efter et stort og fortjenstfuldt Arbejde har trukket sig tilbage fra denne besværlige og anstrængende Gerning.

Nedenfor Sygehuset ligger Carocksminde, der i sin Tid

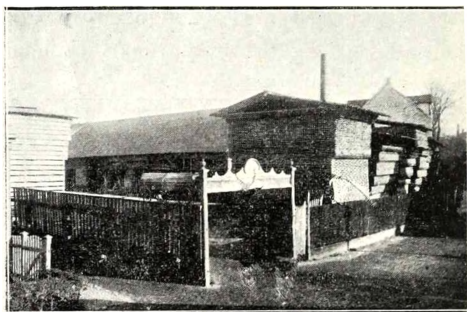

Thisted Sygehus.

ejedes af Amtsforvalter Caroc, der anlagde og beplantede et nydeligt lille Anlæg, hvis Træer endnu for en Del staar i den omliggende Have. En senere Ejer af Gaarden anlagde her et Ølbryggeri, som drives endnu. I Nær-

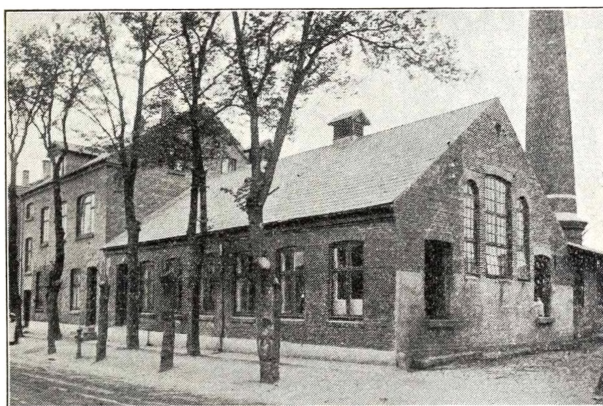
heden ligger ved Munkevej Byens meget gamle Fattiggaard. Fra Nytorv gaar man ogsaa ud ad Nørregade, der maaske er Byens længste Gade, den fortsætter sig i Nørrealé og Hanstedvej, der dels fører til Klitmøller og dels til Hansted.

Nørregade, der i mangt og meget minder om det „gamle Thisted“, kaldtes i tidligere Tid „Tyrkiet“. Det er den Del af Byen, som i tidligere Snevintre led mest af Sne-
lag. Det hændte tit, at Husene blev fuldstændigt begravede af de vældige Snemasser, som Nordøstvinden førte med sig, og som her faldt i Ro neden for Bakkeskraaningerne. Undertiden maatte Beboerne stikke Stager ud af Skorstenen for at varsko om, at her kunde man risikere at dumpe igennem. De mange lave Huse i Gaden, hvoraf de fleste er paa en Etage, afbrydes kun engang imellem af et mere moderne Snit. Langs Kastet, der udmunder i Nørregade, naar vi forbi Tømmerhandler Chr. Sørensens Ejendom og store Lagerplads.

Chr. Sørensens Tømmerhandel.

Paa Marken lægger man Mærke til Brødrene Jensens store Stenhuggerier, der har et Udsalg i Storegade. Endvidere Jærnstøberiet „Thy“, der drives af Ejeren J. Poulsen, forbi Thisted

Thisted Andelsmejeri.

Andelsmejeri. Iøvrigt er der det tiltrækkende ved Kastet, at der langs Gaden findes plantet Træer.

Fra Lille Torv naar man gennem Bisgaardsstræde til

Anlægget Christiansgave, i daglig Tale kaldet Plantagen eller Skoven. Bisgaardsstrædeminder endnu ved sit Navn om Thisted's første Barndom, idet den bærer Navn efter den Bispegaard, som ejedes af Børglumbisper; den har ligget, hvor nu

P. O. Poulsens Kolonialforretning.

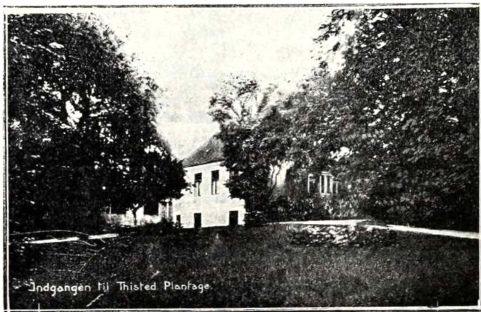
Sommerlyst er bygget. Denne Bispegaard er jo sikkert den nærmere Anledning til, at Thisted vandt frem i første Række og Byens Vaaben, Marie med Barnet, leder ogsaa Tanken tilbage til Byens gejstlige Oprindelse. I Bisgaardsstrædes Fortsættelse ligger Thisted Real- og Mellemskole, hvorom senere, og her ligger ogsaa Gartner Jespersens Blomstergartneri, som

Aage Harkjærs Bageri.

C. Yde Jensens Kolonial- & Materialhandel.

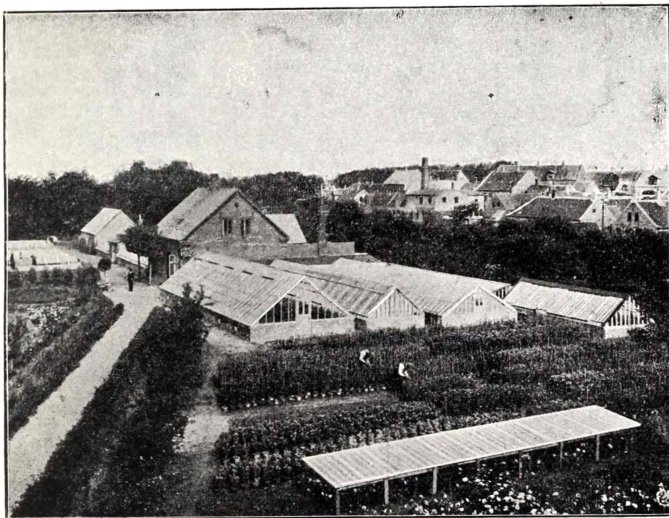
Indgangen til Plantagen.

blev grundlagt af J. Jespersen, i 1876 overtoges af C. P. Jespersen og af denne drevet som Blomstergartneri indtil 1901, da det ved hans Død overtoges af V. Jespersen. I de senere Aar er foretaget betydelige Udvidelser af baade Vækst-huse og Kulturer. Selve Plantagen er anlagt 1821. Paa Sokkelen af Frederik den 6. Buste, der staar opstillet i Plantagen, læser man:

„Ved kongelig Gunst er denne Skov anlagt den 10. Januar 1821 til Ziir for Thisted By og til Glæde for dens Indvaanere.“

Nævnte Aar blev der nemlig for kongelig Regning indkøbt 74,600 Kvadrat Alen Jord for at benyttes til en Planteskole, der skulde forsyne de i Amtet paa den Tid paabe-

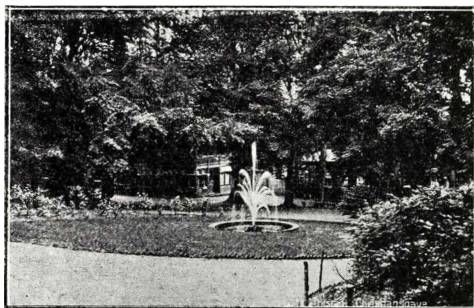
gyndte Klitplantager med de nødvendige Planter, og de Planter, der blev tilovers herfra, skulde uddeles gratis til Amtets Beboere, idet man paa den Maade tænkte at fremme Lysten til og Sansen for Plantning i den skovfattige Egn. 1830 udvidedes den yderligere, idet der indkøbtes 103,800 Kvadrat Alen. Forsøget med Klitplantagerne mislykkedes, det gik saa vidt, at en nedsat Kommission med Hensyn til Planteskolen kunde indberette, at den „overvejende havde antaget Karakteren

C. P. Jespersens Blomstergartneri.

af en Skov“ og „de faa Frø- og Plantebede, som fandtes, tog sig ud som tilfældige Biting“. For Thisted Kommune var det jo imidlertid en nem Maade at faa et saadant Lystanlæg nær Byen, og den Glæde blev varig, idet at Planteskolens Virksomhed ophævedes, og ved Gavebrevet af 11. Januar 1844 blev Plantagen skænket til Thisted Amt, mod at „Thisted Indvaanere bestandig forbeholdes Adgang til Plantagen som Førfrikningssted imod at Byen erstatter $\frac{1}{4}$ af den aarlige Bekostning paa samme.“ Iøvrigt var der 1842 fremkommet Tilbud fra Rentekammeret med Meddelelse om, at Kongen vilde skænke Byen Plantagen, men Kommunalbestyrelsen og et sammenkaldt Borgermøde nærede dog Betænkelighed ved nogle af Betingelserne, hvorfor Forholdet blev ordnet som ovenfor omtalt. I

Inspektionen for Anlægget, der fik Navnet „Christiansgave“, findes Amtmanden og 3 Medlemmer, hvoraf den ene vælges af Byraadet. I Anlægget findes Buster af Kongerne Frederik d. 6., Kristian d. 8., Frederik d. 7., Kristian d. 9. og Frederik d. 8., samt en Buste af Amtmand Gerhard Faye, der særlig har gjort sig fortjent af Plantagens Udvikling.

Fra Plantagen.

Plantagen er nu en Lystskov med to smukke aabne Pladser, og Træerne har opnaaet en betydelig Højde, saa Anlægget mange Steder har Karakter af Skov. Der findes ligeledes smukke Plæner med et Springvand og blomstrende Bu-

ske, og her findes ogsaa Byens Sommerteater „Sommerlyst“. Ved Siden af Plantagen findes det lille private Anlæg „Esplanaden“ med en lille velholdt Have med mange Lysthuse. Langs med Plantagen findes en Del smukke Privathaver og bag ved disse Arbejderforeningens Have. Heller ikke Børnene er glemt, til dem findes der en Legeplads ud mod Engen.

Fra Store Torv kommer man forbi Raadhusets Gavl op ad Vestergade, hvor den ny „Handels- og Landbrugsbank“ for Tiden har Lokaler.

Aktieselskabet Handels- og Landbrugsbanken i Thisted hører til et af Byens nye Foretagender, idet Banken begyndte sin Virksomhed den 1. Januar f. A.

Paa Foranledning af en Del af Byens største Købmænd og Egnens ansete Landmænd blev der i Efteraaret 1915 arbejdet for Oprettelsen af en ny Bank.

Der blev valgt et Udvalg paa 11 Medlemmer til at arbejde paa Planens Fremme, og naar Starten, derunder Tegning af Aktiekapital, forløb saa tilfredsstillende, skyldes det i 1ste Række disse Mænds Arbejde og Anseelse. Dette Udvalg bestod af Herredsfuldmægtig cand. jur. S. Bjerregaard (Formand), Grosserer N. L. Spangberg, Direktør N. J. Thykier, Konsul Zacho, Købmand Th. Nielsen, alle af Thisted, Købmand S. Hove, Vigsø, Sognefoged C. P. Christensen, Sennels, Proprie-

tær Brix, Landlyst, Sogneraadsformand Immersen Mortensen, Klitmøller, Gaardejer Martin Hammer, Stagstrup, og Sogneraadsformand Martin Jensen i Dollerup.

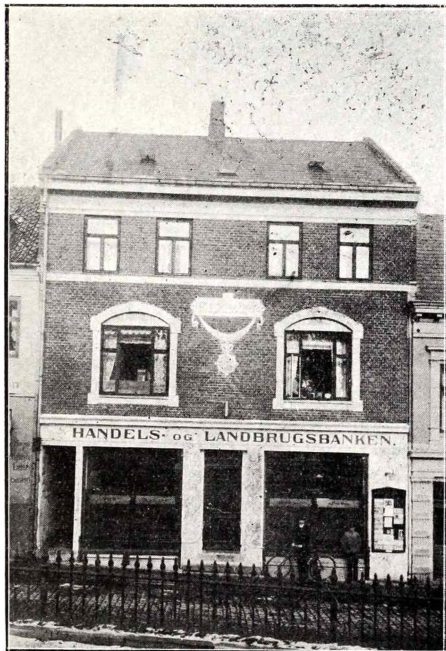
Aktiekapitalen blev dels tegnet underhaanden og dels udbudt offentlig, og paa kort Tid blev det fastsatte Beløb Kr. 300,000 betydeligt overtegnet, et Bevis for, at Starten af det nye Pengeinstitut blev modtaget med Tilfredshed og Tillid blandt Byens og Omegnens Befolkning.

Som administrerende Direktør for Banken valgtes Bankbogholder O. Olsen fra Thylands Bank i Hurup, og den nye Direktør medbragte fra sin 8-aarige Virksomhed i denne Bank et godt Kendskab til den thylandske Befolkning. Som Bogholder i Banken blev antaget Assistent A. Guldager fra Hjørring Discountobank.

Disse to Mænd udfører det daglige Arbejde og kan i Forening forpligte Banken. Som allerede nævnt, blev Banken startet med Tilknytning til Byens største Forretningsmænd og Omegnens ansete Landboere, og dette har ganske naturligt sat sine Spor inden for Bankens daglige Virksomhed, idet en stadig stigende Kundekreds, saavel fra Land som By, søger Banken.

Bankens stiftende Generalforsamling blev afholdt den 2. Decb. 1915 og paa denne valgtes 20 Bankraadsmedlemmer, 10 fra Land og 10 fra By.

Bankraadets Medlemmer er: Herredsfuldmægtig S. Bjerregaard, Formand, Købmand S. Hove, Vigsø, Næstformand, Sag-

Handels- og Landbrugsbanken.

fører Yde Poulsen, Grosserer N. L. Spangberg, Sogneraadsformand Jens Kirk, Hundborg, Folketingsmand Munk Poulsen, Vorupør, Direktør N. I. Thykier, Købmand Chr. Rødbro, Konsul S. Zacho, Sogneraadsformand Niels Hove, Thingstrup, Sogneraadsformand Chr. Hammer, Aas, Sogneraadsformand Martin Jensen, Dollerup, Købmand C. P. Clausen, Købmand Th. Nielsen, Bryggeriejer C. Nielsen, Dragsbæk, Urmager N. Skaarup, Thisted, Lærer Skaarup, Sennels, Sognefoged Chr.

Thisted Kirke.

Mikkelsen, Kastrup, Købmand Prohaska, Thisted, og Gaardejer Villy Harkjær, Hundborg.

Bankraadet valgte som Medlemmer af Kontrolkomiteen:

Herredsfuldægtig Bjerregaard, Direktør N. J. Thykier og Gaardejer

Niels Hove, og som Revisorer: Amtstuefuldmægtig Hvid, Thisted, og Lærer J. Hansen.

Det nye Apotek ligger overfor Kirken. For ca. tre Aar siden var denne Del af Vestergade, der er ret stejl ned mod Torvet, meget smal og ubehagelig at færdes i for Fodgængere, naar Vognfærdselen, der paa dette Sted til Tider kan være ret livlig, truede med at fylde Gaden. Der afgravedes derfor et Stykke af Kirkegaarden nærmest Gaden, og paa den Maade fremstod det smukke Stykke Gade uden for Kirkegaarden, med den monumentale Opgang for Fodgængere. Den Grund, hvorpaa Løveapoteket er bygget, tilhørte Haandværkerforeningen, der her havde sin egen Bygning, som blev bortsolgt 1914. Ombygningen forandrede fuldstændig den gamle Haandværkerforening, og det er vel egentlig kun Facademuren, der er tilbage af den, ligesom Ydret helt fik en anden Karakter. Ved cand. pharm. Bøggilds Ejendom snævrer Gaden ind.

Paa Hjørnet af Vestergade og Amtsstræde findes endnn en gammel Ejendom, den der tidligere tilhørte Hattemager Gjerlach, hvor nu Bundtmager Søndergaard har sine Forretningslokaler. Efterhaanden forsvinder saa mange af de karak-

teristiske gamle Gaarde, hvoraf der for nogle Aar tilbage laa adskillige i Gaden; men det moderne Forretningsliv kender ikke til Skaansel, det kræver Plads, og det gamle maa forsvinde. Af Nybygninger i Gaden lægger men Mærke til Læderhandler Dams Ejendom, hvor „Kinografen“ findes.

Konsul Andersens Ejendom, saaledes endnu kaldet efter J. P. Jakobsens Svoger Konsul Andersen, der byggede den.

Her findes Firmaet Bach & Co.s Kontorer. Her findes „Frederiksborg“ med mange moderne Forretningslokaler, bl. a. Th.

Nielsens bekendte Manufakturforretning, og tilsvarende Beboelseslejligheder. Gaden skraaner endnu ganske jævnt opad, men nu bliver Nybygningerne sjældnere. Vi passerer forbi Ejendommen, hvor Thisted tredje Blad, „Thisted Socialdemokrat“ Redaktør Hansen Røjle, for Tiden har Kontor.

Endnu længere oppe i Gaden kommer man forbi Købmand Bjerregaards Ejendom, som han købte 1915 af Købmand, nu Kirkeværge og Skatteraadsformand A. N. Kjærgaard, der har bygget sig en ny ved Siden af. Endelig kommer den store Ejendom, hvor Firmaet Hedegaard & Hilligsøe har sit Kontor og store Lagerplads, og nu deler Vestergade sig i Hunborgvej og Dragsbækvej, hvor nye Villaer og Gadeanlæg begynder at vokse frem. Langs med Fjorden ved Dragsbækvej ligger en Række

Niels Søndergaards Modemagasin & Buntmagerforretning.

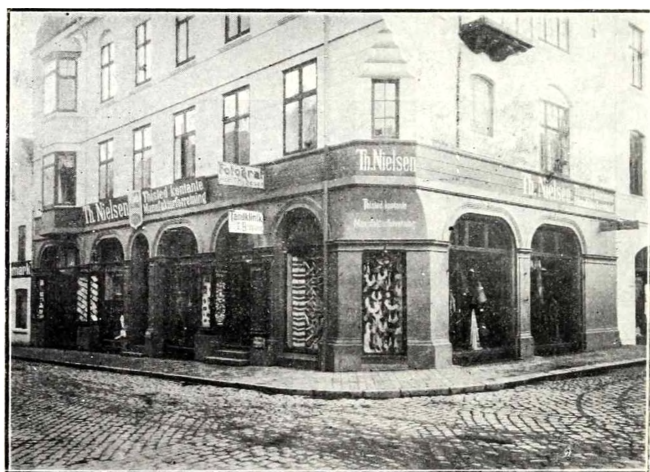
Interior fra Niels Søndergaards Modemagasin.

har bygget sig en ny ved Siden af. Endelig kommer den store Ejendom, hvor Firmaet Hedegaard & Hilligsøe har sit Kontor og store Lagerplads, og nu deler Vestergade sig i Hunborgvej og Dragsbækvej, hvor nye Villaer og Gadeanlæg begynder at vokse frem. Langs med Fjorden ved Dragsbækvej ligger en Række

Villaer med henrivende Udsigt over Thisted Bredning mod Silstrups og Morslands hvide Klinter, og nu er Gaden igen

I. P. Bach & Co.s Tømmerhandel.

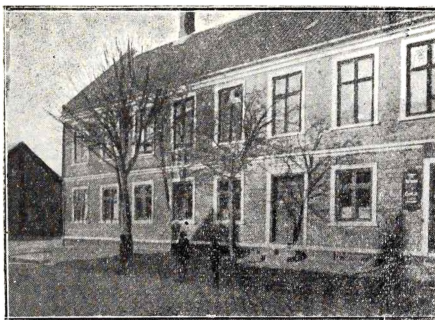
Thisted kontante Manufakturforretning (Th. Nielsen).

gaet over i Landevejen, som snor sig ned gennem Thy.

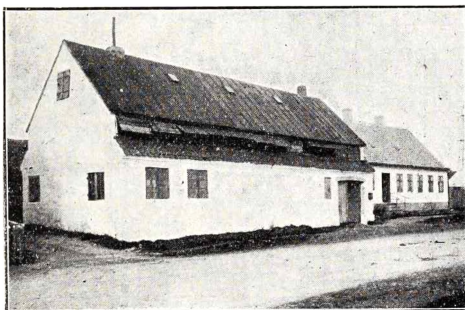
De forenede Kalkværker, beliggende i Thisted Landsogn (Torp), er oprettet i Efteraaret 1896 af afdøde Sagfører N.

Lyhne og Købmand N. I. Thykier under Firma Thisted Kalkværk.

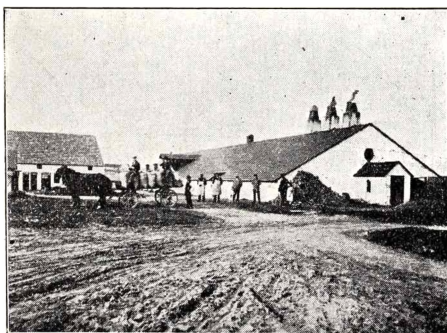
Kalkbrænding var her paa Eggen, indtil Thisted Kalkværk opførte en ny moderne Ringovn, foregaaet efter det ældgamle primitive System, i Højovne. Virksomheden arbejdede herefter roligt og stødt indtil Julestormen 1902, der for Kalkværket medførte en Katastrofe, idet Værkets 120 Fod høje Skorsten knækkede midt over, og faldt saa uheldigt, at Ringovnen blev fuldstændig ødelagt. Efter dette Uheld blev Interessentskabet ophævet, og N. I. Thykier overtog derefter de sørgelige Rester af en Ringovn; Thykier lod derefter opføre en ny Type af Kalkovn (kontinenterlige Schacktovn), dette nye System har vist sig at svare til Forventningerne og er

Hedegaard & Hilligsøes Kontor.

Mensens gamle Garveri.

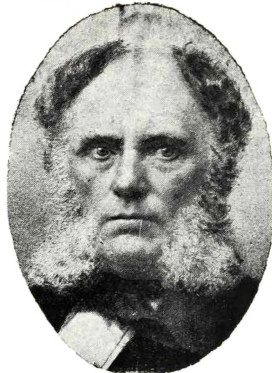

Dragsbæk Maltfabrik (Carl Nielsen).

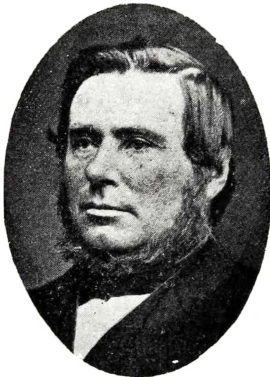
„GAMLE MINDER“

F. C. Bendixsen.

J. G. Brinkmann.

N. P. Hilligsoe.

A. M. Harkjær.

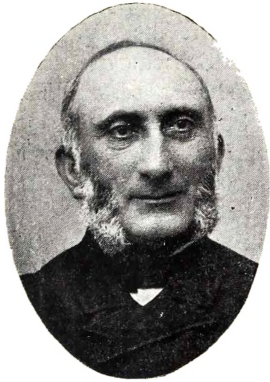

N. C. Kjærgaard.

Chr. Nordentoft.

„GAMLE MINDER“

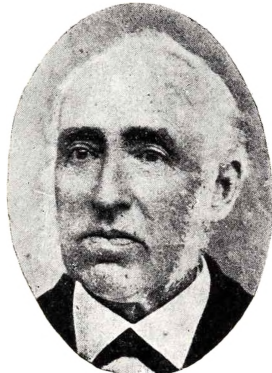
Ad. Tachau.

I. V. Brinkmann.

C. W. Nielsen.

J. Gjørup.

M. N. Johnsen.

C. F. Bendixsen.

Vilh. Helstrup.

H. Rasmussen.

C. P. Jaspersen.

stadig udvidet saaledes, at Værket nu i en Aarrække har arbejdet med 3 store Schacktovne, der daglig kan producere ca. 165 Tønder, lig 16500 kg. br. Stenkalk.

For nogle Aar tilbage har Kalkværket optaget efter udenlandsk Mønster Fabrikation af Separator Pulverkalk (slaaet Kalk) til Murebrug; og efter at dette nye Fabriksats fortrinlige Egenskaber er gaaet op for saavel Murermestere som Bygherrer, synes dette Produkt at fortrænge den alm. br. Stenkalk.

For at tilfredsstille det store tiltagende Forbrug af damptørret pulv. Gødningskalk, har Kalkværket i de senere Aar udvidet betydeligt ved Bygning af Damptørringsanlæg og Knuseri samt Lagerplads og eksporterer nu aarlig over hele Jylland store Mængder Gødningskalk.

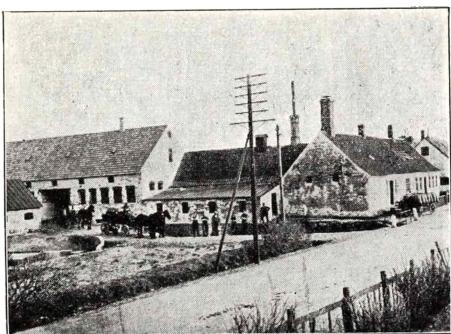
Anledningen til Firma Forandringen skyldes, at der for en Del Aar siden blev nedlagt et Par andre herværende Kalkværker, hvoraf det ene blev købt.

Kalkværkernes Produktion er den største her i Landet, ca. 200 Td. daglig, og Fabrikatet anses overalt for at være et 1. Kl.s Produkt. Der beskæftiges ca. 50 Mand.

Af Sidegaderne fra Vestergade følger man Frederiksgade forbi det største Torv, Frederikstorv, der benyttes som Markedsplads. Det er ogsaa Stedet, hvor omrejsende Cirkus, Luftgynger osv. slaar sig ned. Men mest beherskes den vel nok af Børnene, der her har en næsten ideal Legeplads i Byens Midte. I denne Gade ligger endvidere Høj-

skolehjemmet, der ogsaa har ført en retomskiftende Tilværelse. Før Bebyggelsen strakte sig i denne Retning blev her af et Par af Byens gamle Matadorer bygget en Avlsgaard, idet hele det Areal, som laa Vest for Kirken dengang var Mark.

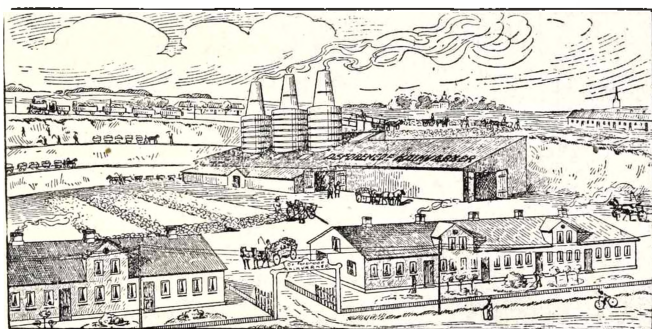
Senere solgtes Gaarden til Amtet, der her indrettede en Arbejdsanstalt, som senere blev nedlagt. Nu er Ejendommen købt af Kristelig Forening for unge Mænd, som til 1. November for en Del tager den i Besiddelse og indretter sine Lokaler her. Ved Si-

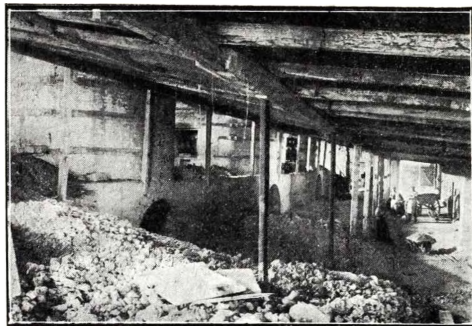
Dragsbæk Ølbryggeri (Carl Nielsen).

Dragsbækbugten.

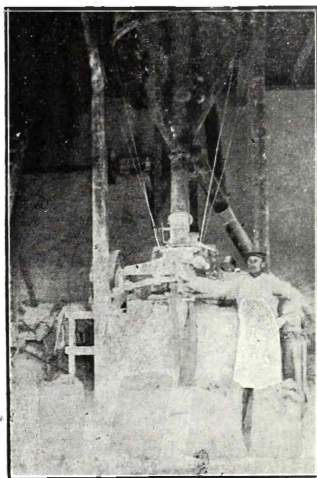
De forenedes Kalkværker.

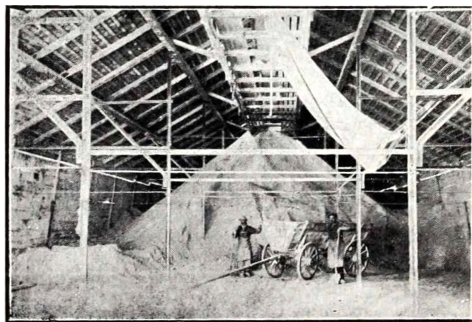
De forenede Kalkværker. (Lager af br. Kalk.)

er et stort Personale i Virksomhed, ialt 16 Telegrafister foruden Medhjælp. Den ledes af den nuværende Telegrafbestyrer J. L. Larsen, og særlig Telefonstationen er en af Provinsens største paa Grund af dens store Opland. Paa Hjørnet af Gaden og Dronning Louisegade ligger det nybyggede Hotel „Phoenix“.

Af Møllevejen kommer man fra Vestergade forbi Rosenkrantsgade, hvor Byens store Afholdshjem findes. Her lægger man endvidere Mærke til Thisted Amtstue og til den af afdøde Etats-

Interiør fra De forenede Kalkværker (Kuglemøllen).

Interiør fra De forenede Kalkværker. (Gødningskalklageret).

den af ligger Stats-telegraf- og Stats-telefonstationen.

Bygningen var oprindelig Hotel, men blev købt af Staten, som her 1913 indrettede Lokaler til Brug for denne Institution, da de hidtidige Lokaler var blevne for smaa. Her

raad Helstrup byggede Villa „Eos“. Bag ved denne og til højre for Gaden findes Bach & Co.s Oplagspladser.

Fra Møllevejen kigger man op ad det lille Vesterstræde med sine

Legetøjshuse, der vel heller ikke faar Lov til at staa ret længe. Længere oppe i Gaden ligger Kortegaards store Møbel-fabrik og Savskæreri, og Katolsk-apostolisk Kirke, der blev opført 1898. J. P. Jakobsensgade fører ned mod Plantagen. Her ligger Thisted Børnehjem opført 1900 og indviet samme Aar d. 15. November. Børnehjemmet toges i Brug d. 3. Januar 1901 med Søster Else Kirstine som Plejemoder. Byggegrunden blev skænket af Konsul Andersen, og Midlerne til Hjemmets Opførelse blev tilvejebragt af en Børnehjemskreds samt ved Basarer og Bidrag fra Byens Borgere. Hjemmet kan optage 12 for-ældreløse eller værgeløse Børn og har saa godt som hele Tiden haft fuld Belægning. Det støttes saavel af By som Amt, der har kendt det berettiget til ogsaa at modtage Værgeraadsbørn.

Det ejer en Legatsum paa ca. 5000

Kr. og den nuværende Formand er Kommunalærer Røn Nielsen. Bag J. P. Jakobsens Gade er 2 Haveselskaber i Færd med at anlægge Gader og mindre Haver. Haverne naar helt op til Dyrskuepladsen. Denne ser fra Indgangen ved Møllevej ikke særlig imponerende ud, og her er da ogsaa under Dyrskuerne en næsten livsfarlig Trængsel paa Grund af den snævre Plads, men selve Dyrskuepladsen, der ejes af Byen, er af en mægtig Størrelse, og den bestod udmærket Prøven i 1913, da de jyske Landboforeningers Ungskue afholdtes her, med Hensyn til Rummelighed og god Beliggenhed. Møllevejen videre op til „Vestre Kirkegaard“ indrammet af smaa og store Huse og Villaer i broget Blanding.

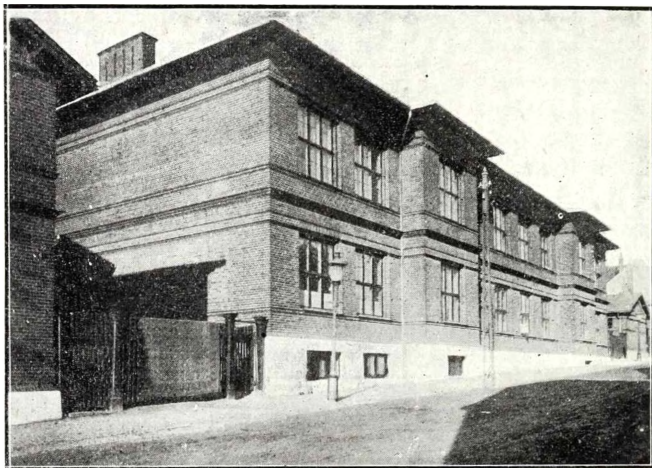
Fra Vestergade er der endnu et Par mindre Gader at nævne, nemlig Skolegade og Bryggerivej. I Skolegade ligger Thisted Folkeskole med sine to store Bygninger. Overfor ligger en Villaejendom, der er indkøbt til Museum og ved Siden af denne, men med Facade med Kresten Kolds Gade, Thisted tekniske Skole, men disse Institutioner vil blive omtalt senere.

Thisted Orgelfabrik. (N. C. Christensen).

Ved Bryggerivej ligger A/S Thisted Bryghus, der er et bajersk Ølbryggeri, og udfolder en stor Virksomhed paa Bryggeriets Omraade. Til Bryghuset hører ogsaa en Mineralvandsfabrik. Dens nuværende Leder er Direktør H. J. E. Nielsen.

Naar man pr. Jernbane eller Dampskib nærmer sig Thisted, kan man ikke undgaa allerede i lang Afstand at lægge Mærke til det Bygningskompleks, hvori Aktieselskabet Thisted Bryghus driver sin Virksomhed. Disse Bygninger opførtes i

Folkeskolen.

1899, paa Foranledning af en Del Thistedborgere, som rettelig indsaa, at det var af stor Betydning for By og Omegn at faa saa mange Industrivirksomheder som muligt knyttet til Byen, og efter adskillige Aars med mere og mindre Held drevet ihærdigt Arbejde er det nu efterhaanden lykkedes at overtale Befolkningen om det nyttige i dette Formaal, hvortil selvfølgelig Bryggeriets ubestridelig første Rangs Produkter har bidraget sin store Part.

Bryggeriet, der er det sidste Bajerskøl Bryggeri, der er bygget her i Landet, er da ogsaa anlagt saaledes, at det absolut kan betegnes som et af de bedste i sin Art, og ved stadig at holde sig a jour med det nye, der er fremkommen i Øl-industrien og ved ikke at vige tilbage for de med formaals-tjenlige Nyanskaffelser og Forbedringer forbundne Omkostninger har Bryggeriet vist, at det baade har Vilje og Evne til at følge med Tiden.

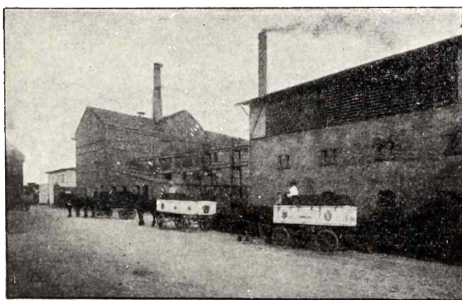
Følgelig drives Bryggeriet stadig efter fuldstændig moderne Principper og har da ogsaa opnaaet at frembringe Produkter, der overalt har vundet udelt Sympati. Foruden Lager- og Pilsnerøl, der af Kjendere skattes meget højt, fremstilles Porter og Münchnerøl, og af skattefri Øl-sorter, som stadig vinder Fremgang, brygges Dobbeltøl, Skattefri Pilsner og Lys Skattefri samt Skibsol og Hvidtøl.

Til Bryggeriet er foruden et stort og tidssvarende Malteri

knyttet en ved nye første Klasses Maskiner dreven Mineralvandfabrikation, og i dette Foraar er endvidere installeret et Isværk, der er anlagt saa stort, at det kan forsyne hele Thy med Krystalis.

Det bedste Bevis for Bryggeriets støtte og jævne Fremgang er, at Omsætningen i Løbet af de sidste fem Aar er bleven flere Gange fordoblet, hvilket selvfølgelig kun kan skyldes

Produkternes fine Kvalitet; og om én Ting er alle i Thy nu snart enige, nemlig at Thisted Pilsner er Landets fineste Pilsnerøl. Fra Bryggerivej fører Dronning Louisegade langs med Jærnbanelerrainet til Stationspladsen. Af of-

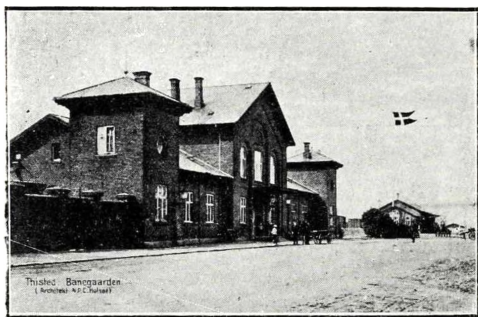

A/S Thisted Bryghus.

fentlige Bygninger i denne Gade findes Thisted—Fjerritslevbanens Administrationsbygning. Forinden Stationspladsen omtales lægger man Mærke til Asylgade, hvor Dronning Louises Børneasyl findes. Det blev opført 1889 og blev bygget for Gaver fra Brygger J. C. Jakobsens Enke, Laura Cathinka, født Holst, der var barnefødt i Thisted og Købmand I. V. Brinkmanns Enke, Kjerstine Brinkmann. Grunden blev skænket af Dyrslæge A. Møllers Arvinger. Asylet har store lyse Lokaler

med en Legeplads og har Plads til 60 Børn. Ved Stationsbygningen ligger Thisted Jærnbanestation og Posthuset.

Det var ikke underligt, at Thisted Bys Borgere gennem snart Hundrede Aar arbejdede paa at komme i Forbindelse med Omverdenen, en Forbindelse, der tilsyneladende let kunde ske ad Søvejen; men det var ogsaa kun tilsyneladende, idet Limfjordens mange Grunde praktisk talt var de Skær, hvorpaa en sikker Forbindelse til Søs med Omverdenen maatte strande.

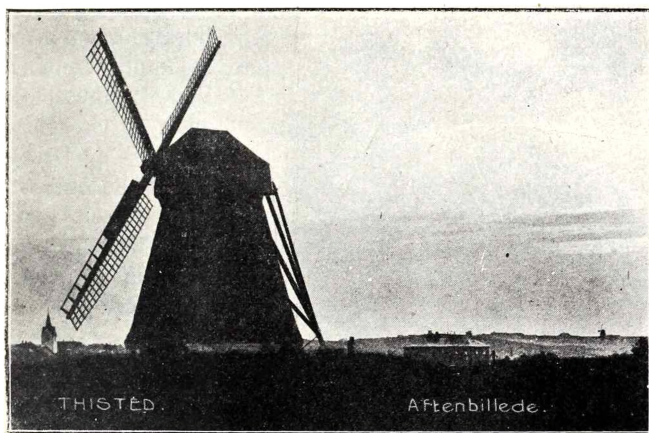

Banegaarden.

Ved første Øjekast skulde man tro, at selve Beligheden midt i Oplandet Thy og Vester Han Herred var særlig gunstig. Det var den sikkert ogsaa, hvis man ikke havde de store Afstande at regne med fra Thisted til Odde-
sund og fra Thisted

til Øster Han Herred. Heri laa det vanskelige ogsaa til Lands at opnaa en god Forbindelse. Det udmærkede Anlæg af Landeveje, som fandt Sted i Amtet i Begyndelsen af 1800-erne, og i hvilket Arbejde den daværende Amtmand Faye var Sjælen og høstede stor Ros for, idet Egnen blev berømt for sine gode Landeveje, hjalp vel en Del, men da Banespørgsmaalet i Aarhundredets Midte toges op i Landets forskellige Egne, var det selvfølgelig og naturligt, at man ogsaa i Thisted By syntes om at øjne en Mulighed til at komme i bedre Forbindelse ikke blot med Oplandet, men ogsaa med Omverdenen. Imidlertid blev det en lang Vej frem, inden man naede saa vidt; der blev afholdt mange Møder og Forslagene krydsede hinanden og det var heller ikke alle, der havde Øjnene aabne for de Muligheder en Bane vilde fremhjælpe. Saa omsider kom Loven af 16. Juni 1879, der bestemte de for Byen og Egnen nødvendige Baneanlæg, nemlig Banelinierne Thisted - Odde-
sund og Odde-
sund - Struer, hvilke Baner ved Struer bragte Forbindelse med de jyske Baner. Hertil kom saa den nødvendige Færgesforbindelse ved Odde-
sund, der havde været en saa væsentlig

Hindring til Banens hurtige Gennemførelse. Banen aabnedes i Overværelse af Kong Kristian den 9. den 20. April 1882 og var anlagt som Statsbane, men for Thisted-Oddersund Liniens Vedkommende efter et lettere System end det, der anvendtes paa Hovedbanerne. Følgerne af Baneanlægget for Byens Vedkommende viste sig ret hurtige. Stationen, der blev anlagt delvis uden for Byen, bevirkede hurtig Opførelsen af en Mængde Nybygninger dels i Jernbanegade og dels paa Stations-

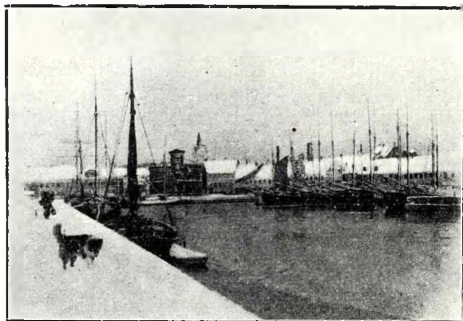

vej; men endnu ansaa man ikke Forbindelsen med Omverdenen for færdig og efterhaanden begyndte Arbejdet for gennem Hanherrederne at faa en Baneforbindelse med Aalborg. Ved Anlægget af N. Sundby—Fjerritslevbanen i Aaret 1897 var man naaet et Skridt i den ønskede Retning, men det var selvfølgelig en Skuffelse, at Banen ikke blev ført helt igennem til Thisted. Endnu maatte man vente nogle Aar, men Thisted-Fjerritslevbanen blev til Virkelighed og aabnedes 1904. Det er en Selvfølge, at ogsaa Anlægget af denne Bane betegner en Opgangstid for Byen. Den fik Station i Thisted sammen med Statsbanen, der efterhaanden undergik temmelig store Udvidelser, der iøvrigt ogsaa var tiltrængte, saa Stationspladsen nu indtager et anseligt Areal. Endvidere er der i denne Tid Planer fremme om en ny Forbindelse, nemlig om en Linie Thisted-Vildsund i Tilslutning til de paatænkte Morsøbaner, hvilken igen vil lette Forbindelsen for Thisted By. Selv om de sidstnævnte Baner Thisted-Fjerritslev og den vordende Thisted-Vildsund Bane kun

maa nærmest betragtes som Oplandsbaner og derigennem har deres store Betydning for Byen, saa kan det ikke nægtes, at det Thistedboerne sætter mest Pris paa, er den hurtigere Forbindelse med Statsbanerne.

Stationsbygningen er opført efter Tegning af Arkitekt Holsøe, af røde Mursten; og ledes af Stationsforstander G. E. Lauesen.

Ved Siden af Jernbanestationen ligger Posthuset, bygget samme Aar og af samme Arkitekt som denne. Den rummede indtil 1913 ogsaa Telegrafstationen, men da begge Kontorer krævede mere Plads, rykkede Telegrafstationen ud og Post-

Havnen ved Vintertid.

huset fik en mere moderne Indretning. Ved Posthuset er ansat 16 forskellige Embeds- og Bestillingsmænd og ledes af Postmester Holm, under hvem den nye Ordning af Lokalerne er gennemført.

Men naar Thisted Bys Trafikforhold omtales, saa har dog

Havnen den største Plads. Selv om den ikke er gammel af Aar, den anlagdes først 1840, saa har den dog i de senere Aar taget et stort Opsving, og dette hænger sammen med de efterhaanden forbedrede Besejlingsforhold, dels ved Løgstør Grunde og dels ved Thyborønkanal.

Den gamle Havn var væsentlig indrettet med Limfjords- trafikken for Øje, nu er Arbejdet gaet ud paa at skabe en større Havn med Henblik paa Sejlads ogsaa paa Udlandet. Det første Skridt i denne Retning begyndte i 1908, da man paabegyndte en Uddybning dels af Havneindløbet og dels af selve Havnen. Denne Uddybning var imidlertid mere, end den kunde taale, idet Bolværket flere Steder begyndte at glide ud paa Grund af den stærke Underminering. Man begyndte straks at reparere, men dette kostede meget, og Havneudvalget saa, at nu var Tiden kommet, da man for Alvor maatte tage fat paa den længe ønskede Udvidelse. Dette vandt ogsaa Bifald hos Byens Borgere, og den større Ombygning begyndte 1912. Den gamle knæbøjede Mole, der begrænsede Dampskibs-

havnen ud mod Fjorden forsvandt, og en ny Kaj førtes lige ud fra Havnens Basis mod Vest, Vesterhavnen; samtidig foretoges en stor Inddæmning og Opfyldning Syd for denne Kaj, hvorved der dannedes en god Havneplads, hvilket ogsaa savnedes ved det gamle Havneanlæg. Syd for denne Inddæmning anlagdes Fiskerihavnen, der begrænses af Stenmolen mod Øst og Syd, hvor Indsejlingen findes. At der var Trang til større Havneplads dokumenteredes straks, idet Købmand A. N. Kjærgaard og Grosse-
 rer N. S. Frederiksen lejede Arealer til store Kulskure. Langs med Kajen anbragtes dobbelt Jernbanespor.

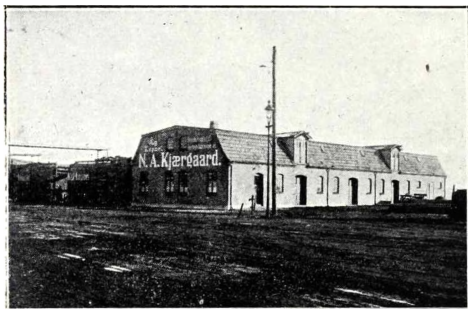
Senere har Købmand P. O. Poulsen og Grosserer N. A. Kjærgaard opført to store Pakhuse, og dermed var Pladsen

P. O. Poulsens Havnepakhus.

saavidt optaget, at der ikke godt kunde opføres flere, dersom man vilde vedblive at have nogenlunde gode Oplagspladser. Imidlertid viste det sig, at Forholdene i Havnen ikke var blevne saa rolige, som man oprindeligt havde tænkt sig, idet Indløbet af Havnen kom til at ligge i Bunden af den tragtformige Indsejling, hvilket igen bevirkede, at der særlig ved Sydøststorme og Højvande frembragtes saa stor Uro i Havnen, at Skibene sloges frem og tilbage, saa Losning og Ladning ofte besværliggjordes, ligesom at Skibene og Havneværkerne kunde beskadiges. Særligt var det galt i Dampskibshavnen, men ogsaa i Vesterhavnen var Forholdene langt fra gode. At der under disse Forhold maatte gøres noget var klart, og Havneudvalget viste sig hurtig Stillingen voksen, og en Dag i Sommeren 1915, laa der paa Byraadets Bord en Plan udarbejdet af Ingeniør Danø, Løgstør, til en ny Havneudvidelse, som sammen med den allerede udførte, tilsammen vilde koste ca. en halv Million Kroner. Denne Plan, som Byraadet straks vedtog at lade udføre, er allerede paabegyndt, og da denne Udvidelse vil faa den største Betydning for Byens og Havnens Fremtid, skal den her omtales nøjere. Den gaar i Hovedsagen

ud paa at anlægge et nyt Kajanlæg i Dampskibshavnen. Den nuværende Fortsættelse af dennes Bolværk dannes mod Øst af en Stensætning, der bestaar af løst stablede Søsten, hvilket forhindrer en yderligere Uddybning, saa nær Kajen, at den kan tjene som Anlægsplads for større Skibe. Denne Stensætning fjernes og erstattes af en Kajmur paa højt Pæleværk, der rykkes noget længere mod Syd, saa at der paa dette Sted vil indvindes ca. 1000 m³ mere Havneplads, der netop

N. A. Kjærgaards Kul-Import.

paa dette Sted er mere værdifuld, end Størrelsen lader antage, idet der herved kan anlægges en bekvem Sporforbindelse til Arealerne Øst for Havnen.

Endvidere vil der blive anlagt 2 Dækmoler, for at dæmpe paa Uroen i den indre

Havn. Den væsentlige Dækmole vil udgaa fra Havnen Areal ved Slagteriet og føres ud i sydsydvestlig Retning og vil faa en Længde af ca. 208 Meter. Den vestlige Dækmole, der vil gaa i østlig Retning fra den sydlige Mole, der begrænser den nuværende Fiskerihavn mod Sø, vil faa en Længde af ca. 305 Meter. Sejlløbet mellem de to Molehoveder faar en Bredde af 50 Meter. Begrænset af de nye Dækmoler og den gamle Havn dannes derved en Rhed paa ca. 7 ha, og Afstanden fra den ny Indsejling til den nuværende bliver ca. 300 Meter. Endvidere vil det nuværende Indløb til Fiskerihavnen blive lukket og et nyt aabnet mod Øst ud mod Rheden.

Hertil kommer saa, at der ved den østlige Dækmole bygges en Ophalingsbedding, saaledes at denne kommer til at ligge i Læ af Molen. Der vil her blive nødvendigt at foretage en større Opfyldning for at vinde Plads til Maskinhus, Værksteder og Lagerplads, ca. 5000 m² vil paa denne Maade blive opfyldt, og Beddingen beregnes bygget paa at kunne optage Skibe, der ligger 2,5 m i Vandet med Forstavnen og har en Vægt af ikke over 240 Tons.

Skulde det endvidere senere vise sig nødvendigt, kan der

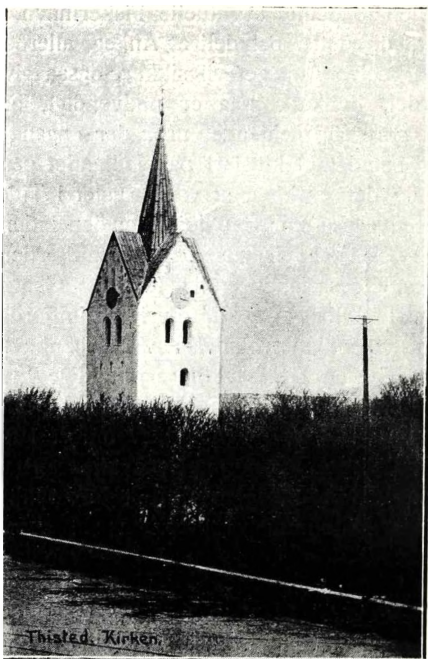
paa den nuværende Fiskerihavns Plads anlægges et værdifuldt Trafikhavnsbassin med gode Sporforbindelser, og Fiskerihavnen kan saa' flyttes over paa Rhedens østlige Side ved Beddingen, hvor der kan bygges aabne Pælebroer ud fra Kysten, flere eller færre, eftersom Forholdene kræver det. Det vil heller ikke være af ringe Betydning, at der med stor Lethed kan føres et Banespor hen til denne eventuelle Fiskerihavn.

Som allerede nævnt, er dette betydelige Anlæg allerede under Underførelse, men selve Anlægget vil sikkert ogsaa give Havnen en vægtig Fordel, hvilket ogsaa er nødvendigt, om den i nogen Maade vil gøre sig gældende, naar der engang i Fremtiden etableres en betydelig Skibsfart paa Udlandet gennem Thyborønkanalen, og det er klogt at være rustet i Tide. Selvfølgelig har Udvidelsen ogsaa stor Betydning for den indenlandske Skibsforbindelse og paa Sejladsen paa Limfjorden. Iøvrigt har Thisted en mangeaarig, ugentlig to a tre Gange, Dampskibsforbindelse med Aalborg og de øvrige Limfjordsbyer, ligesom der er en fast ugentlig Forbindelse med København.

I de senere Aar har Thisted By faaet flere offentlige Indretninger og Institutioner, som hører til en moderne By. Det offentlige Slagtehus, der tidligere er nævnt, blev opført 1910 og kostede 38000 Kr. Samme Aar opførtes Renovationsanstalten. Den er beliggende ved Brundvejen paa et Jordstykke, som blev tilbageholdt, da Kommunen bortsolgte sin gamle Ejendom, Kronens Mark eller Kronborg, som den sædvanligvis kaldes. Anstalten kostede ialt 27,000 Kr. Begge disse Indretninger er gode og betydningsfulde Led i Byens Udvikling og paaskønnes af Befolkningen; men af det, som Thisted har faaet indført i de senere Aar, har sikkert intet vakt saa stor og udelt Glæde, som da Byen blev forsynet med Vand fra eget Vandværk. Der var i Tidens Løb, uvist paa hvilket Grundlag, blevet slaaet fast, at det var umuligt for Thisted at faa et Vandværk, da der ikke i Nærheden af Byen kunde faas tilstrækkeligt og godt Vand. Iøvrigt var Byens Vand godt, men det var overordentligt besværligt at faa fat i, saa at Brøndene var meget dybe. I Aaret 1904 og ligeledes 1905, blev der foretaget et Par Prøveboringer paa Engen Nord for Byen med det udmærkede Resultat, at der fandtes Vand i Mængder, hvilket Prøvepumpninger bekræftede. Man gik saa til at anlægge Vandværket i 1906. Pumpestationen lagdes paa samme Sted, hvor Prøveboringen havde givet et saa godt Resultat og derfra pumpes Vandet ind i Byens Ledninger, det oversky-

dende Vand pumpes op i Vandtaarnet, beliggende Vest for „Vestre Kirkegaard“. Vandværket opførtes for en Sum af 154,000 Kr. og toges i Brug 1907. Thisted har nu ualmindelig godt Vand, sikkert det bedste, som nogen dansk Købstad har.

I de senere Aar har man arbejdet rationelt paa at forbedre

Kloakvæsenet og Gadebrolægningen. Her kan det ikke nægtes, at Fortiden har adskillige Synder paa Samvitigheden, som Nutiden nu maa bøde for. Her har man nu gaaet den Vej, at gøre Hovedkloakledningen færdig, og efterhaanden som man vinder frem, da at tage de mindre Sideledninger med, saa inden ret mange Aar vil man have et godt og forsvarligt Kloak anlæg.

Gadebelysningen foregaar ved Gaslygter med Auerske Brændere. Elektricitets anlæget er endnu saa nyt, at det ikke har

faaet Benyttelse som Gadebelysning, med Undtagelse af, at enkelte større Handlende har benyttet det uden for deres Butiker.

Smukt og stadseligt fremtræder Kirken som Byens samlede Midtpunkt. Den Bygningsstil i hvilken den er opført, er den gothiske og det omtrentlige Aar for dens Opførelse maa vel være ca. 1500. Som Thisted Kirke nu fremtræder, er den Resultatet af en Række Udvidelser og Tilbygninger, og som en Følge deraf er Bygningsmaterialet meget vekslende, hvilket man ikke lægger Mærke til, da den er overhvidtet. Det prægtige Taarn mod Vest ender i et Spir, som har en Højde af 141 Fod over Jorden. Mod Nord findes tilbygget Vaabenhus med Hvælvinger og Sakristi med Bjælkeloft og et Sideskib, der er fremkommet paa den Maade, at Hoved-

skibets nordlige Sidevæg er blevet gennembrudt med fire Spidsbuer, hvorefter der yderligere er blevet opmuret en Nordmur. Kirken, som den nu fremtræder, er ikke Byens ældste Kirke. Her har oprindelig staaet, dengang da Thisted endnu var en Landsby, en romansk Kirke, der senere er blevet nedrevet og dens Materiale findes nu rundt omkring i den nuværende Kirkebygning.

Det er et overordentligt festligt Indtryk, man faar af Kirkens

Indre, hvor Kirkerummet dækkes af 7 spidsbuede høje Hvælvinger, paa hvis Ribber, der findes Dekorationer i smukke Kalkfarver. Den gamle Altertavle, der var bekostet af Enevold Berregaard og en endnu ældre fra den katolske Tid findes nu hengemte i Taarnrummet. Imidlertid vilde det være en Pryd for Kirken, om det smukke gamle Træskærerarbejde fra den ældste Altertavle blev anbragt igen inde i Kirken. Den nuværende Altertavle er malet af A. Dorph og forestiller „Christus og den samaritanske Kvinde“ og opsat 1890. Rammen til Billedet er tegnet af Arkitekt Uldall i Randers. Ved Siden af Alteret staar to pragtfulde Kandelabre, der blev anskaffet i 1892 efter Professor Storcks Tegning, og er af stor og monumental Virkning. Det samme gælder om Hovedskibets 4 mægtige Malmysekroner. Døbefonten, der er anbragt midt for Alteret lige for Kordøren er af Granit og stammer fra den gamle romanske Kirke. Ind mod Taarnet findes Kirkens store Orgel anbragt. Det er adskillige Gange ombygget, sidst i

1863, men mangler endnu en Del i at svare til de Forventninger man nærer til Orglet i et saa stort og smukt Kirkerum. Iøvrigt er Kirkens storartede Udsmykning bekostet af det Berregaardske Legat oprettet af Anne Søe, der stiftede det med det Formaal, at det udelukkende skulde anvendes til Kirkens Udsmykning, og det udgør nu en anelig Sum af ca. 30000 Kr., men hertil kommer Peter Mortensens Legat, hvis Kapital vistnok er indgaaet i det Berregaardske. Paa Kirkens Nordvæg hænger fire smukke Epithafier, der fortjener en særlig Omtale. Det første nærmest Koret er over Anne Søe og hendes to Mænd, Søren Jacobsen Bugge og Enevold Berregaard, og bærer deres Billeder malet paa Kobber. Det andet er over Borgmester Anders Morsing og hans 2 Hustruer. Det tredje er til Minde om Raadmand Peder Griis, hvis Slægt længere tilbage i Tiden spillede en betydelig Rolle her i Byen og hvis Navne hyppigt findes under gamle Dokumenter. Det fjerde Epithafium er rejst over Sognepræst, Magister Sneder Poulsen Kitting og Hustru. Indskriften er paa Latin, men iøvrigt er Epithafiet prydet med overmaade mange allegoriske Figurer og Sindbilleder.

I Sideskibet nærmest Sakristiet findes Begravelsesstedet for alle Medlemmer af den Berregaardske Slægt, deriblandt baade Enevold Berregaard og Anne Søe. Begravelsen blev restaureret 1891 og lukkes af en smuk Smedejernsdør. Iøvrigt har der i Kirken været en Mængde Begravelser, der har været dækkede af Ligsten. Baade Begravelserne og Stenene er fjærnede ved senere Restaureringer og ved Indlæg af Varmtvandsanlæg til Kirkens Opvarmning. Iøvrigt har Kirken for faa Aar siden faaet indlagt elektrisk Lys.

Kirken er selvejende og har i Tidernes Løb erhvervet en Del Legatkapitaler. Foruden de allerede nævnte kan anføres: Thomas Grausens Legat, stiftet 1705, Karen Kristensdatters Legat, stiftet 1719. Begge disse Legater er stiftede til Vedligeholdelse af Gravsteder. Endvidere Ane Mikkelsdatters Legat 1721 paa et Hus og Jord paa 7 Skpr., 1 Fdk. og 2 Alb. Kammerraad Jensens Legat, Peter Mortensens Legat og Høyers Legat. De fleste af disse Legater er i Tidens Løb indgaaet i Kirkens Kapitaler, der er ret betydelige, hvortil kommer en Tiende paa 350 Tdr. Byg. Thisted Købstad udgør et Pastorat for sig med Tilsted Sogn som Anneks. Den nuværende Sognepræst er Pastor Jac. Hansen, der blev Præst ved Kirken 1896.

KENDTE NAVNE.

Fabrikant G. Undén.

Dr. J. Tolderlund.

Købmd. N. L. Spangenberg.

Borgm. A. Conradt-Eberlin.

Kunstdrejer C. K. Bunch.

Direktør A. T. Hove.

Købmand N. I. Thykier.

Paa dette Sted kan yderligere oplyses, at der i tidligere Tid har været knyttet en Latinskole til Kirken; den blev nedlagt 1739 og har ligget paa Kirkens Grund mellem Taarnet og Vestergade.

Ved Kirken findes den „gamle Kirkegaard“, der nu ikke mere benyttes. Oprindeligt udgjorde Kirkegaarden kun den allernærmeste Del af Kirkegaarden omkring Kirken, men der foretoges 1823 en betydelig Udvidelse, idet den Del, der ligger

J. P. Jakobsens
Grav.

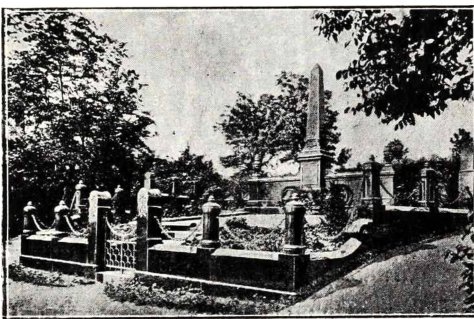
Syd for Gangen, parallelt med Kirken, Syd for denne, lagdes til. Samtidig afgav Kirken et Stykke ud mod det gamle Raadhus til en Have, men denne og endnu et Stykke af Kirkegaarden toges, som allerede nævnt, i Brug, da Raadhuset opførtes. Kun faa gamle Gravstene lægger man Mærke til. Det maa være nok at erindre om, at af de ældste Gravstene findes de to indmurede i Taarnets Sydside. Den ene af disse disse er en Runeligsten og bærer Indskriften: Tord, Amdis Søn, hviler her. En tredje Ligsten af Granit er af en sjælden forekommende Sarkofagform og henligger paa Fortovet ved Taarnets Fod.

Paa Kirkegaarden lægger man Mærke til Arntmand Fayes Begravelsessted. En Kæmpehøj dækker her over flere Medlemmer af dennes Familie og Slægt. Tæt Sydøst for Kirken findes Byens eneste Digtergrav, nemlig J. P. Jakobsens. En En simpel Sten med Digterens Portrætmedaillon staar paa Graven. Underligt nok, at han ikke endnu i Thisted er blevet mindet paa anden Maade, end at en Gadestump bærer hans Navn. Den gamle Kirkegaard benyttes nu ikke længere til Begravelse, og den faar mere og mere et parklignende Udseende. Græsset staar her om Sommeren smukt og kraftigt og de lange Gange under de store Træer er om Sommeren et tilbagetrukket Spadserested for de, som ønsker Fred og Ensomhed indenfor Byens Enemærker.

Den „søndre Kirkegaard“ mellem Stationspladsen og Limfjorden, har en aldeles henrivende Beliggenhed ud mod Fjorden, til hvilken man har den dejligste Udsigt, dels mod Øst og dels mod Syd. Nu er den 7 Tdr. Land store Kirkegaard benyttet til sidste Plads, saa man har maattet tage et nyt Areal ind til Kirkegaard. Paa Kirken staar et i 1870 opført Ligkapel. Blandt de mange smukke Gravsteder standser vi ved det der gennem Støvet af Skibsbygger H. D. Bændixsen fra Eureka

Kalifornien. Først fanger dets imponerende Størrelse vor Opmærksomhed, idet det dækker over et Areal paa over 200 Kvadratalen og dernæst, at det heltigennem er lavet af fintsløbet Granit med Bronzebeslag og har efter sigende kostet 45000 Kr. Bendixsen var født i Thisted, men forlod Byen i 20-Aars Alderen, for at rejse til Kalifornien, hvor han gennem mange Aar arbejdede sig frem til at være Indehaver af et af Stillehavskystens største private Skibsværfter. Som ældre Mand greb Ønsket

om at komme til Danmark og til sin Fødeby ham stærkt. Han solgte Værftet og var, som Millionær i Færd med at rejse hjem, da Døden overraskede ham den 12. Februar 1912. Af andre Grave lægger vi Mærke til „Kri-

H. D. Bendixsens Gravminde paa søndre Kirkegaard.

gergraven“ med et Monument over to Soldater, der 1864 døde paa Thisted Sygehus. Endvidere en Sten rejst over Bertel Andersen, der var Kontrollør ved Limfjordsfiskeriet og mangeaarig Formand for Skagens „Redningsbaad“; han døde 1884.

Den „vestre Kirkegaard“, til hvilken man naar ad Møllevej, er anlagt 1894 og har et lignende Areal som „søndre Kirkegaard“. Ogsaa her er i 1895 opført et Kapel efter Tegning af Uldall. Blandt de mange smukke Grave, der findes paa den smukke, velholdte Kirkegaard, lægger man Mærke til Landstingsmand, Konsul Johnsens Gravsted, og den smukke Mindesten, som Kunstmaler Hammann i indeværende Efteraar har ladet rejse over sine Forældre, Karethmager Hamann og Hustru.

Thisted Skolevæsen falder naturligvis i to Afdelinger, nemlig Thisted Folkeskole og Thisted Mellem- og Realskole, der begge ejes af Kommunen.

Folkeskolen ligger i Skolegade, hvortil den flyttedes fra Storegade i 1883. Ejendommen i Storegade var oprindelig i Aaret 1813 skænket til Byen af Købmand N. Chr. Didrichsen. I Gavebrevets Statutter paalægges, at Huset indrettes saaledes, at der skal være „de nødvendige og udfordrende Skolestuer til

Børnene“, men tillige ogsaa „den til en Husholdning nødvendige Plads og Lejlighed til en Skolelærer med Familie saavel som Plads for en Underlærer“. Endvidere testamenterede han et Beløb til Nedrivning af de paa Grunden staaende gamle Bygninger og til „Opførelse af en smuk og sufficient grundmuret Bygning“. De nye Skolebygninger blev dog først opført 1837 og udvidede paa en i 1857 indkøbt Nabogrund. Overlæreren fik Bolig i den Fløj, der vendte ud mod Havnen og i 1848 blev der tillige indrettet en Pogeskoie med Bolig for en Lærerinde for et Beløb af 2000 Kr., som Kirken for Pladsen, hvor en tidligere Skolebygning havde staaet. Denne Skole, som nu benævnes „den gamle Borgerskole“ blev benyttet indtil 1883, da den blev solgt for 25,400 Kr. Det viste sig nemlig ved denne Tid, at Bygningerne ikke længere kunde opfylde de Krav man efterhaanden maatte stille dem i Henseende til Plads, ligesom det ogsaa var uheldigt, at Skolen laa i den stærkt befærdede Gade og umiddelbart ved Havnen, og da endvidere yderligere Tilbygning var umuliggjort paa dette Sted og Forholdene for indsnævrede, saa man sig om efter en ny Plads til Opførelse af en tidssvarende Skolebygning og fandt denne i den nuværende Skolegade. Her opførtes saa en to-etages Skolebygning paa 16 Klasser med Facade mod Gaden samt en Gymnastiksal og Bolig for Overlæreren efter Tegning af Arkitekt Hagemann.

I Løbet af den næste halve Snes Aar efter at Skolen var bleven flyttet, steg Børnetallet stærkt, hvorfor der yderligere i 1892 opførtes en ny Skolebygning, der rummede 8 Klasser. Det er en Selvfølge, at med den Udvikling, som Byen har gennemgaaet i den forløbne Tid, maatte der snart fremkomme Krav om enten yderligere Tilbygning til den gamle Skole eller Opførelse af en hel ny Skole. I Virkeligheden er dette Krav nu gammelt, og man ser nu det Særsyn, at 5 af Skolens Klasser mangler Lokaler, men maa tage til Takke med saadanne forskellige Steder uden for Skolen. Sikkert vil dog Spørgsmaalet i nær Fremtid finde sin Løsning, da der skal skaffes Plads for den stadig voksende Tilgang til Skolen.

Grundlaget for Undervisningen i Thisted Folkeskole blev lagt ved den af 29. Oktober 1875 af Ministeriet approberede Skoleplan, hvorefter der blev indført Heldagsundervisning i Friskolen, hvilket allerede var gennemført for Betalingskolens Vedkommende. I disse to Afdelinger er Skolen endnu delt. Denne Ordning var et overmaade stort Fremskridt, og i

mange Aar stod Skolen under den dygtige Lede'se af Overlærer Gr. Nørgaard paa en fremskudt Plads blandt Landets Købstadsskoler. Det var et dygtigt og ualmindeligt anerkendt Arbejde, som Overlærer Nørgaard kunde se tilbage paa, da han den 1. Novbr. 1913 fratraadte Stillingen som Overlærer, efter at han havde virket ved Byens Skolevæsen i 48 Aar og som Overlærer fra 1874.

Som den ene Udvidelse efter den anden fandt Sted af

Gr. Nørgaard, Overlærer.

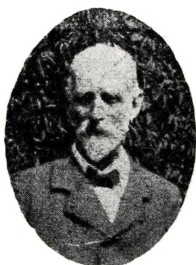

A. Larsen, Overlærer.

Skolebygningerne, saa nødvendiggjordes ogsaa nye Skole- og Undervisningsplaner. Her kan saaledes nævnes Skoleplanerne af 30. Juli 1901, af 25. Septbr. 1907 og endelig nuværende af 4. Marts 1912, hvilken sidste omfatter begge Kommunens Skoler, baade Folkeskolen og Mellem- og Realskolen.

Undervisningen for Folkeskolens Vedkommende meddeles gennen 6 Klassetrin med Parallelklasser og eventuelle Hjelpeklasser. Paa de to nederste Klassetrin undervises 24 a 30 Timer ugentlig, og i de øvrige Klasser 36 Timer baade for Friskolens og Betalingsskolens Vedkommende. Undervisningsplanen i Friskolen omfatter foruden Naturhistorie og Naturlære de almindelige befalede Skolefag og forudsættelser ikke Hjemmearbejde i nogen næneværdig Grad, hvilket derimod forlænges i Betalingsskolen, der tillige omfatter Tysk og udvidet Undervisning i Naturfagene. Hvert Køn har sine særskilte Klasse-rækker, dog kan Fællesundervisning benyttes i de lavere Klasser, om det ønskes. Til Betalingsskolen kan der af Byraadet efter Skolens Indstilling bortgives et ubegrænset Antal Fripladser, naar Forholdene gør det ønskeligt.

Endvidere kan det nævnes, at i Sommeren 1915 fik Skolen indlagt et moderne Varmtvandsanlæg til Opvarmning af Skole-lokalerne, og samtidig blev en Del af Kælderen indrettet til Badeanstalt, hvor Børnene i Vinterens Løb to Gange om Maa-neden kunne faa varmt Bad. Denne Badning er obligatorisk for alle Børnene. I indeværende Aar er oprettet en Børne-sparekasse ved Skolen. Den begyndte sin Virksomhed den 23 Maj, og til 30. Septbr. havde 538 Sparere blandt Børnene, indskudt 2270 Kr.

Th. Børresen,
Overlærer.

Skolen har nu ca. 900 Elever fordelt i 30 Klasser og ledes af Overlærer A. Larsen i Spidsen for et Personale paa 28 Lærere og Lærerinder. Naar hertil føjes, at Skolen er forsynet med store og gode Samlinger til Hjælp ved Undervisningen i de forskellige Fag, saa vil man forstaa, at den gode Ud-
vikling, som Skolen har gennemgaaet yder-
ligere vil kunne fæstnes og højnes, naar den
faar den haardt tiltrængt Udvidelse af sine

Lokaler, som den med Billighed kan gøre Fordring paa.

Thisted Realskole blev oprettet ved Lov af 16. Februar 1856 og begyndte sin Virksomhed samme Aar i November Maaned. Købmand A. Fjeldgaard byggede Skolebygningerne, der 15. December 1859 købte By- og Amtsraad i Forening for en Købesum af 10,000 Rdlr., og Skolen fik som Bestyrer fra sin første Begyndelse, Rektor N. V. Müller. Elevantallet steg ret hurtigt og nødvendiggjorde Udvidelse af Lokalerne i 1863, da der byggedes en Sidefløj mod Nord og i 1872. Ind-
til 1886 lededes Skolen af Rektor Müller, der dette Aar blev udnævnt til Undervisningsinspektør for Realskolerne. Han døde 1903, og gamle Elever lod da udføre en Broncebuste af ham, som staar opstillet foran Skolen og afsløredes 1904. Hans Efterfølger blev Overlærer Børresen, der i indeværende Aar har taget sin Afsked fra 1. Oktober. I 1898 foretoges en betydelig Udvidelse af Skolen, idet der blev opført 1 Etage paa Forhuset, medens Sidehuset blev helt ombygget og blev indrettet til Gymnastiksal, Omklædningsrum og Lærerværelse. I Aaret 1907 overtoges den af Kommunen, og dens Navn forandredes til Thisted Mellem- og Realskole. Ved Skolen, der har Eksamensret og ledes af en Overlærer, er der ansat 7 Lærere og Lærerinder, og for Tiden har den 6 Klasser med 119 Elever. Skolens Maal er gennem fire etaarige Mellem-

skoleklasser og en Realklasse at give en Undervisning, der kan føre Eleverne til Mellemskoleeksamen og Realeksamen. Tallet af Fripladser for Børn af ubemidlede Forældre udgør mindst $\frac{1}{3}$ af det samlede Elevantal i Skolen, men i de senere Aar har Antallet af Fripladser, hele eller halve, udgjort Halvdelen af Elevantallet.

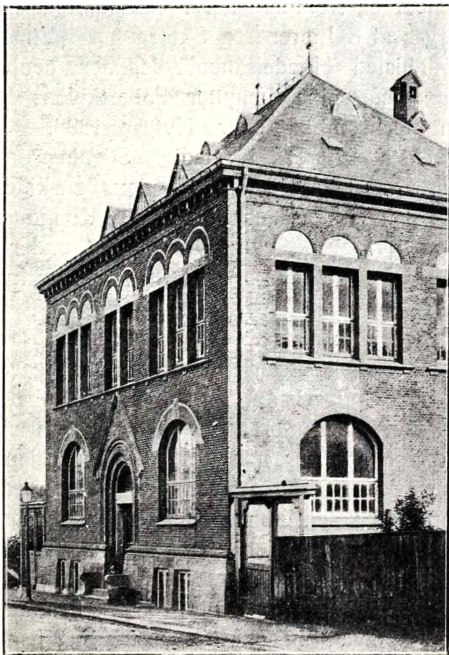
Byens Skoler er i Besiddelse af forskellige Legater. Ved Folkeskolen findes Overlærer Christensens Præmielegat, hvis

Rentebeløb hvert Aar uddeles i Præmier paa 4 Kr. til Børn, der i Aarets Løb har udvist god Fremgang og Opførsel. Endvidere Ane Marie Jensens Mindelegat, stiftet af tidligere Elever i Skolen. Læge N. M. Jensen og Hustru, Ø. Vraa. Renten af dette Legat anvendes til „Formaal, der kan bidrage til at gøre Skolens Arbejde mere frugtbringende for Eleverne“.

Ved Mellem- og Reaskolen findes „Thisted Realskoles Mindelegat“, stiftet

af Undervisningsinspektør, Professor Müller. Af dette uddeles hvert Aar to Præmier a 25 Kr. til Elever, der har udvist Flid og god Opførsel.

Teknisk Skole i Thisted blev stiftet 1869 af daværende Lærer, senere Overlærer, Gr. Nørgaard, og havde i mange Aar sine Lokaler paa Borgerskolen. Den store Tilgang af Elever og de mindre heldige Forhold for teknisk Undervisning i de smaa Klasseværelser bevirkede, at Thisted Haandværkerforening, under hvem Skolen henhører, begyndte at arbejde hen til, at Skolen kunde faa sin egen selvstændige Bygning. En Haand-

Teknisk Skole.

værkerfest, der i den Anledning blev afholdt, gav et Overskud paa 7000 Kr. og da der foruden en opsamlet Kapital og flere større Tilskud lykkedes at faa et Bidrag paa 12,000 Kr. af Staten, saa opførtes i Kresten Kolds Gade den nuværende Tekniske Skole efter Tegning af Olivarius for en Sum af 42,000 Kr. Skolen er i Besiddelse af store, lyse Lokaler og godt forsynet med Materiel til Undervisningen, der følger den af Staten autoriserede Plan for Tekniske Skoler. Dens nuværende Forstander er Kommuelærer Chr. Nørgaard; Undervisningen besørges af 8 Lærere og Skolen har i Vinter ca. 90 Elever.

Thisted Handelsaftenskole, der henhører under Thisted Handelsforening, benytter Folkeskolens Lokaler, og begyndte sin Virksomhed efter Nytaar 1898. Elevantallet har her ligeledes været i stadig Stigning. Skolens Undervisning er anlagt efter Handelsaftenskolernes Fællesplan, og ved den virker dens Forstander, Kommuelærer H. Pedersen, samt 3 Lærere. Ialt har Skolen under sin Virksomhed dimmitteret 157 Elever, baade mandlige og kvindelige, til Handelseksamen.

Arbejdernes Aftenskole, der ledes af Realskolelærer, Løjtnant J. Hansen, har særlig gjort sig til Opgave at sørge for Arbejdernes Undervisning. Skolen har Lokale paa Realskolen og omfattes med Interesse af Arbejderne, saa Antallet af Deltagere i de senere Aar har været i jævn Stigning. Der undervises i Dansk og Regning som Hovedfag med en enkelt Klasse i Sprog. Skolen støttes pekuniært af Kommune, Amt og Stat.

For Oplysningen virker ogsaa Thisted Foredragsforening, der blev stiftet 29. September 1910 og siden den Tid har haft en jævnt stigende Tilgang af Medlemmer, der nu udgør ca. 700. For et meget ringe Aarsbidrag har Medlemmerne gratis Adgang til en Række Foredrag og Oplæsninger, som afholdes i Vinterens Løb.

Her kunde det maaske endvidere være paa sin Plads at nævne Musæet for Thy og Vester Han Herred, som ogsaa paa sin Vis virker for Folkeoplysningen. Indsamling af Oldsager og kulturhistoriske Genstande paabegyndtes af Historisk Samfund for Thy og Han Herred 1903 netop med det paa-tænkte Musæum som et af Foreningens Hovedformaal. Det lykkedes ret hurtigt at faa ret betydelige Samlinger af de anførte Ting, og de opstilledes fra 1906 i et Kælderlokale paa Teknisk Skole, hvilket velvilligst blev stillet til Raadighed af dennes Bestyrelse. Men eftersom Samlingerne voksede og

Kravet til Plads blev større, købte „Historisk Samfund“s Bestyrelse den af afdøde Lærer R. Rose byggede Villa i Skolegade. Samtidig gjordes Musæet til selvejende Institution, og det lykkedes at faa Statsunderstøttelse til den aarlige Drift. Til Sommeren 1917 paatænkes Musæets Samlinger efter endt Restauration at flytte over i sin ny Ejendom, og Thisted vil da have faaet en Seværdighed mere. Samlingerne omfatter nu ca. 5,000 Nr.; den er i Besiddelse af en god og stedfæstet Oldsagssamling, deriblandt betydelige Fund fra Bronzealderen, en kulturhistorisk Samling og en Møntsamling, og kan allerede nu afgive gode Bidrag til Oplysning om Egnens og Befolkningens Historie i Fortiden.

Thisted Byraad bestaar for Tiden af følgende Medlem-

mer: Borgmester A. Conradt-Eberlin, Kunstdrejer C. K. Bunch, Arbejdsmand Chr. Iversen, Redaktør M. Aaberg, Tømrermester Jens Sørensen, Købmand Laurids Kamp, Købmand Rudolf Prohaska, Murersvend Th. Madsen, Bryggeridirektør H. J. E. Nielsen, Direktør A. T. Hove, Malermester H. P. Østerby og Urmager N. Skaarup. Uden at komme nærmere ind paa de mange Udvalg, hvori Raadet har grupperet sig, skal her anføres nogle af de vigtigste, idet Formanden for Udvalget nævnes først.

Kasse- og Regnskabsudvalget: Borgmester Conradt-Eberlin. Direktør Hove og Købmand Kamp.

Havneudvalget: Borgmester Conradt-Eberlin, Direktør Hove, Købmand Kamp og indvalgte uden for Byraadet Mægler Lund og Overbanemester Busch.

Alderdomsunderstøttelsesudvalget: Redaktør Aaberg, Direktør Nielsen, Arbmd. C. Iversen.

Fattigudvalget: Red. Aaberg, Tømrermester Jens Sørensen, Købmand Prohaska, Urmager Skaarup.

Skoleudvalget: Redaktør Aaberg, Kunstdrejer Bunch, Direktør Hove, Murermester Madsen.

Eshøj Plantage.

P. Agerholm,
Rentier.

Chr. Sørensen,
Tømmerhdl.

N. C. Selmer,
Skræderm.

Gade- og Vejudvalget: Direktør Hove, Direktør Nielsen og Arbmd. Iversen.

Vandværksudvalget: Arbmd. Iversen, Kunstdrejer Bunch, Murer Madsen, Urmager Skaarup.

Slagtehusudvalget: Købmand Prohaska, Direktør Nielsen, Urmager Skaarup.

Det er en betydningsfuld og mangesidig Virksomhed, som et Byraad udøver, og navnlig har Thisted Byraad i den sidste halve Snes Aar staaet over for store og betydningsfulde Op-gaver, som det har haft en heldig Haand til at løse til Gavn for Byen og til Glæde for dens Borgere.

Thisted Kæmnerkontor ledes af Kæmner Chr. Brandi der i indeværende Aar blev Kæmner efter mangeaarig Kæmner J. C. Boesen, der døde i Begyndelsen af Aaret.

Thisted Kommunes Regnskab balancerede for Aaret 1915 —16 med et Beløb paa 436,028 Kr. 32 Øre. Af de vigtigste Indtægtsposter kan nævnes, først og fremmest Formue- og Lejlighedsskatten, der udgjorde 156,881 Kr. 64 Øre; Ligningsprocenten var 8,2 og Skatteprocenten 6,36. Gasværket gav et Overskud paa Kr. 11,765,44, dette Beløb er gaaet betydeligt ned under de for Tiden særlig vanskelige Forhold. Indtægten af Vandværket udgjorde Kr. 3,873,44 og af Elektricitetsværket Kr. 13,901,29. Desuden fragaar det Statsskat indbetalte Beløb Kr. 39,753,81. Kassebeholdningen ved Finansarets Begyndelse udgjorde Kr. 134,269,78.

De vigtigste Udgiftsposter anføres ligeledes. Fattigvæsenet forbrugte saaledes Kr. 44,694,13, Alderdomsunderstøttelse Kr. 39,856,34, Tilskudet til Hjælpekassen var Kr. 77,714,28, hvortil kommer Udgiften efter Dyrtidsloven Kr. 10,962,03. Den største Post paa Udgiftssiden er til Skolevæsenet; den udgjorde Kr. 75,600,34, deraf var Lønningerne alene Kr. 55,904,50.

Jens Lyhne,
Urmager.

H. Rasmussen,
Drejermester.

† J. P. Nielsen,
Sadelmager.

Udgifterne til Gader og Veje blev Kr. 24,502,96, hvoraf Halvdelen er medgaaet til Kloakanlæg. Den offentlige Renlighed kostede Kr. 12,080,32. Overskudet ved Aarets Udgang udgjorde Kr. 70,594,28.

Kommunens Kapitalformue udgjorde Kr. 189,438,12 og andre Kapitaler iberegnet Kassebeholdning Kr. 169,190,40. Værdien af Byens offentlige Bygninger udgjorde Kr. 1,192,483,00. Alt ialt udgjorde Kommunens samlede Formue Kr. 1,769,495,74, hvorfra fragaar Gæld Kr. 920,780,54, hvorefter Netto-Formuen den 31. Marts 1916 udgjorde Kr. 848,715,20.

For Kommunens Tjenestemænd er oprettet en Pensionskasse, der har en Beholdning af Kr. 4,545,13 og hvis Regnskab balancerer med Kr. 5,809,44.

Endvidere udgør de Legatmidler, som sorterer under Byraadet og uddeles af dette, en Kapital paa Kr. 140,933,86. Af disse lægger man Mærke til Hans Ditlev Bendisens Mindelegat paa Kr. 15,000,00, hvorfra dog fragaar et Beløb til Gravstedets Vedligeholdelse. De Brinkmannske Legater til forskellige Formaal Kr. 27,500,00, Ane Cathrine Steenstrups Legat paa Kr. 14,200,00 samt Otto og Marie Schärss Legat paa Kr. 12,506,61. Den største Part af Legaterne er til Fordel for trængende og forskellige velgørende Stiftelser.

Endnu kan nævnes Brandvæsenet, til hvilket der er knyttet en Brandinspektør samt to Befalingsmænd og 16 Brandmænd. Brandvæsenet blev for faa Aar siden omdannet og staar nu godt forsynet med Materiale og andre Udrustningsgenstande.

Her kan 'det maaske endvidere være paa sin Plads at anføre, at i Følge Testamente af afdøde Landstingsmand Konsul Johnsen skulde et Beløb paa ca. Kr. 300,000 anvendes til et Hvile- og Rekreationshjem for Thisted By og Amt. Hjemmet skal bygges i Nærheden af Thisted, men Overvejelserne an-

A. M. Harkjær, Agent. C. Yde Jensen, Købm. P. O. Poulsen, Købm.

gaaende dette og forskellige andre Forhold er endnu ikke tilendebragte.

Selvfølgelig findes der i Byen en Del Foreninger. Der er Haandværkerforeningen hvis Formand en Kunstdrejer Bunch; den virker for sine Medlemmer dels ved Selskabelighed og dels ved for Standen almennyttige Formaal, ligesom den ejer Teknisk Skole og har en Understøttelseskasse. Handelsforeningens Formand er Købmand Prohaska. Denne Forening blev stiftet 1866 og har i Aarenes Løb virket for Standen paa forskellig Maade. Ogsaa til den er knyttet en Understøttelseskasse, nemlig Thisted Købmænds Hjælpekasse, hvis Formand er Købmand F. C. Leerhøy. Vi har nævnt Thisted Arbejderforening, hvis Formand er Drejer H. Rasmussen. Endvidere kan nævnes Fiskeriforeningen; stiftet af Handelsforeningens mangeaarige Formand Agent Tachau, som nedlagde et betydeligt Arbejde for denne Forening. Der findes endvidere Turist- og Forskønnelsesforeningen foruden en Del andre Foreninger med mere begrænset Virkekreds og af mere selskabelig Formaal. Glemmes maa ikke Velgørenhedsselskabet, hvis Midler for største Delen indsamles hos Medlemmer.

Det siger sig selv, at der i Aarenes Løb har været mange, der har virket for Byens Fremgang og Vel. At nævne alle de Mænd, der paa den Maade har gjort sig fortjent, er umuligt, thi mange Gange har deres Virksomhed været stille og bramfri og her vil vi indskrænke os til kun at minde om ganske enkelte, hvis Virksomhed bragte dem frem paa de mere frem-skudte Pladser. Vi nævner Agent Werner, der i sin Tid var en af Byens største Købmænd og paa forskellig Maade ved sin Dygtighed virkede til Gavn for Byen. Konsul N. C. Andersen, Købmand Chr. Nordentoft, Konsul Johnsen, hvis Gerning og Arbejde for Byen er omtalt andre Steder, Købm.

J. Christensen,
Mejeriejer.

A. Hilligsø
kgl. Vejer & Maaler.

P. L. Hald.
Kommuelærer.

N. C. Kjærgaard, Bogtrykker H. Rasmussen, Konsul W. Helstrup, Konsul C. F. Bendixsen, Kbm. I. W. Brinkmann o. fl. a. Ogsaa Thisted har Mænd, som har vundet Anerkendelse uden for Byen, ja endogsaa uden for Landet. Vi mindes Malte Konrad Bruun, der for politiske Forseelser blev landsforvist 1800 og som senere naaede Verdensberømmelse ved at grundlægge den geografiske Videnskab. Han var barnefødt i Thisted og levede her sin første Ungdom. En nøjere Omtale af Digteren J. P. Jakobsen er unødvendig og den tredje store Berømthed er Kresten Kold, Grundlæggeren af den danske Folkehøjskole og Friskole.

Det er Arbejdsaar, som Thisted By har at se tilbage paa for de senere Aars Vedkommende. Endnu mangler der en Del, og der er adskillige Ting paa Ønskeseddelen. Lad os haabe, at Byen i Fremtiden, som den har haft det i Fortiden, maa finde Mænd, der forstaar at føre Udviklingen videre i de samme gode Spor.

P. L. Hald.

KENDTE NAVNE OG DATOER.

Frederik Carl Bendixsen, Købmand og Tobaksfabrikant, f. 1803 i Randers, d. 1872. Efter at have frekventeret Randers Latinskole kom han til Helsingør i denne Bys Blomstringsperiode og uddannedes ved Handel i det bekendte Firma von Mehren. I Thisted drev han først Købmandshandel, men gik senere over til at etablere den endnu eksisterende Tobaksfabrik, ligesom han i Begyndelsen af 50-erne blev engelsk, fransk, hollandsk og spansk Konsul samt Lloyds Agent. Han var aktiv Medgrundlægger af Thisted Bank, der stiftedes den 18. Oktober 1854. Han var dekoreret med den spanske Isabellaorden hvormed fulgte Udnævnelse til Adelsmand samt med to Guldmedailler af den franske Regering. Under Krigen 1864 fungerede han som Mellemedlem mellem Thisted Kommune og den preussiske Generalkommando, der paa den Tid residerede i Aarhus, i hvilken Anledning han udnævntes til Ridder af Dannebrog.

C. G. Mensen, Garvermester, f. i Thisted 1821. Uddannet hos Garvermester Wittrock, Thisted; arbejdede flere Aar i Tyskland. Etableret 1849, anlagde Garveriet og drev det til 1901. Medlem af Tingstrup Sogneraad.

N. P. Hilligsøe, Købmand, f. 24. Marts 1825, Flarup i Ydby. Udlært og Kommiss hos A. C. Hundahl i Thisted. Borgerskab løst i Aaret 1855 og drev Forretningen til 1892. I Bestyrelsen og Formand for Thisted Amts Sparekasse, i nogle Aar Byraadsmedlem. Firmaet omfatter Træløst & Bygningsartikler og fra 1909 overtaget af M. Hedegaard og V. Hilligsøe.

Chr. Nordentoft, Købmand, f. 17. November 1828 i Klitmøller. Uddannet dels i Faderens Forretning, dels hos Firmaet Johannes Jensen i Hamborg. Formand i Handelsforeningen 1871—73 og mangeaarigt Byraadsmedlem og Medlem af Landboforeningen „Nordthys Bestyrelse“. R. af Dbg., Æresmedlem af Thisted Handelsforening 1903.

Carl Wilhelm Nielsen, Koffardikaptejn senest Bryggeriejer

Th. Christensen,
Kbmd.

Jul. Mensen,
Sadelmager.

I. L. Larsen,
Telegrafbestyrer.

og Maltfabrikant, f. 14. Februar 1834 i Hals. Sejlede i oversøisk Koffardifart til 1876, da han købte Dragsbæk Bryggeri og Maltfabrik.

Ad. Tachau, Købmand, f. 1835 i Faaborg. Uddannet hos Købmand Samson, Viborg. Bestyrelsesm. og Formd. for Den jyske Handelsforening og Handelsforeningen i Thisted fra 1866 og Fmd. frn 1873—1904. Medlem af Byraadet fra 1876—1906. Stifter af og Fmd. for Fiskeriforeningen for Thisted og Omegn til 1906. Kgl. Agent, R. af Dbg., Æresmedlem af Thisted Handelsforening 1904.

Julius Tolderlund, Distriktslæge, f. den 9. Maj 1846 paa St. Thomas. Lægeeksamen ved Københavns Universitet. Overlæge ved Amtssygehuset i Thisted i 14 $\frac{1}{2}$ Aar, indtil 1. Oktober 1916. R. af Dbg. Praktiseret i Thisted siden Juni 1879.

A. M. Harkjær, tidligere Bagerm. fra 1866—1894 derefter i nogle Aar Vognmand, Købmand og til Dato Handelsagent, f. i Thisted 22. Februar 1841. Uddannet i Bagerfaget hos Bagermester P. Gandrup i Aalborg og Konditoriet senere hos I. N. Rikardt, København. I ca. 11 Aar i Bestyrelsen for det herværende Velgørenhedsselskab. Medstifter af Nørrejyske Bagerforening og er Repræsentant for samme. Medstifter af Thisted Bagermesterforening og været dens Formand til 1916, blev da valgt som Æresmedlem; ligeledes Medstifter af Thisted Vognmandsforening og blev ogsaa her kaaret som Æresmedlem den 9. September 1916. Erindringsmedallie fra 1864.

J. M. N. Johnsen, Sagfører, Konsul, f. 1843 i Visby, d. i Thisted 1914. Udgaet fra Thisted Realskole, derefter Kontorist paa Amtskontoret, Dansk jur. Examen. — Fuldmægtig paa Amtskontoret og Amdsraadssekretær. Udnævntes 1871 til russisk Vicekonsul. — Af hans mange Tillidshverv bør nævnes:

Mar. Sørensen,
Guldsmed.

Chr. Rødbro,
Kbmd.

Georg Mensen,
Læderhandler.

Sogneraadsmnd. i Thisted Landsogn, Repræsentant for Jyske Husmandskreditforening, Ligningskommisær og Medlem af Byraadet. Den første Tyende Spareforening var han Stifter af, ligesom Have og Plantningssagen havde hans store Interesse, hvad Plantagen „Eshøj“ bærer Vidne om. Fmd. for Komiteen for Thisted-Fjerritslevbanen. Mangeaarig Medlem af Landstinget.

C. F. Bendixsen, Fabrikant, f. 1844 i Thisted, d. 1912 i Hellerup. Overtog 1873 Faderens Tobaksfabrik og i 1882 Th. Damborgs Tobaksfabrik i Nykøbing M, som i 1907 overtoges af Ad. Dolleriis. Eng. Vice-Konsul. 1904 Æresmedlem af Thisted Haandværkerforening.

Wilhelm Helstrup, fhv. Vinhandler og Hotelejer, Portugisisk Konsul, f. 1844. Medlem af Thisted Byraad. Tillidsmand i Kreditforeningen. R. af Dbg., Etatsraad.

J. P. Pedersen, Sparekassebogholder, f. 1854 i Egtved pr. Kolding. Seminarist fra Gedved 1876. Har været Lærer fra 1876 til 1910 og siden Bogholder ved Thisted Landbosparekasse. Har været Formand for den stedlige Kreds af Lærerforeningen, Foredragsforeningen, Brugsforeningen o. fl.

Niels Christian Selmer, Skrædermester, f. 1. Novbr. 1845 i Regstrup. Uddannet hos Skrædermester Bendt Olsen, Hørsholm, aflagt Svendepøve 26. Juni 1865 i København for Skræderforeningen af 1862. Etbl. som Skrædermester 1871 i Thisted. Firma Jensen & Selmer. Næstformand i Haandværkerforeningen, Kasserer for teknisk Skole, Formand for Thisted Syge- og Begravelsesforening. Sølvmedaille ved Industriudstillingen i Aarhus 1876. Sølvmedaille ved Industriudstillingen i Thisted 1898 for Skræderarbejde.

Poul Agerholm, Rentier, f. 13. Juli 1846 i Thisted. I 40 drevet Agerbrug i Thisted, Medlem af Skyldraadet, Jordbone-

C. Holm,
Postmester.

Carl. C. Kjær,
Isenkræmmer.

Niels Skaarup,
Urmager.

teringsmand og Formand for Voldgiftsretten om Tvist om Husdyr m. m. I 20 Aar Medlem af Thisted Byraad og i 15 Aar Medlem af Ligningskommissionen.

Hans Nielsen, Sadelmager, f. 1846 i Thisted, d. 1916. Etbl. 1868. Lært hos Sadelmager Topp i Thisted. Købte Gaarden „Grønland“ 1882.

Th. Børresen, Overlærer ved den kommunale Realskole, f. 23. Septbr. 1887, Kyndby Sj. Cand. phil. og eksamineret Lærer. Lærer ved Holstebro Realskole 1878—80, Bestyrer af Sæby Realskole 1880—87. Ansat her 1887, afsk. m. Pension fra 10. Oktober f. A.

G. Undén, Klædefabrikant, f. 1849, Aalborg. Uddannet i Edv. v. Mehrens Klædefabrik i Helsingør.

Henrik Rasmussen, Bogtrykker, Kammerraad, f. 24. April 1850 i Stege. Uddannet i et Trykkeri i Stege, senere i Rudkøbing og Aarhus. Formand for Thisted Haandværkerforening.

C. Holm, Postmester, f. 1853 i Lemvig. Postekspedient i København fra 1878—94, Postmester i Brønderslev fra 1894—1905, og Postmester i Thisted fra 21. Juni 1905. Kommunal Revisor 1909—13. Formand i Turist- og Forskønnelsesforeningen for Thisted og Omegn siden 1915.

Hans Rasmussen, Drejermester og Cigarhandler, f. 1856 i Baaring ved Middelfart. Lært Drejerfaget hos Drejerm. Rasmus Hansen, Baaring; 3 Aars Undervisning i den tekniske Skoles Dagklasse i Odense. Forretningen oprettet i Maj 1891. Sølvmedaille paa Amtsudstillingen i Thisted 1898. Blev valgt ind i Bestyrelsen for Thisted Arbejderforening 1897, har været Formand for Arbejderforeningen siden Februar 1902.

Georg Mensen, Læderhandler, f. 1857 i Dragsbæk. Uddannet i Garveriet her, og Tyskland. Garveriet anlagt 1849 af C. G. Mensen.

N. C. Christensen,
Orgelbygger.

Laur. Kamp,
Tricotagehandler.

I. G. Brinkmann,
Købmand.

C. K. Bunch, Kunstdrejer, f. 23. Septb. 1857 i Thisted Byraadsmedlem, Fmd. for Thisted Haandværkerforening og Thisted tekniske Skole, Repræsentant for Ny jyske Købstads-Centralforening.

Jens Lyhne, fhv. Urmager, f. 1857 i Harring ved Thisted. Lært hos Urmager Kobberød i Thisted og senere været hos kgl. Hofurmager Carl Ranchs Eftfl. i København. Begyndt Forretning i Thisted 1882.

Chr. Sørensen, Tømmerhdl., f. 1858 i Faarftoft. Etbl. 1882.

A. T. Hove, Direktør, f. 1858 i Gjærstøl, Snedsted Sogn. Uddannet i Thisted hos Anth. Sørensen, Handelsskolen hos Hermann Møller, Aalborg i 1880—81. Bestyret Thisted Arbejderforening i 23 Aar til 1904, siden Direktør paa Thisted Dampmølle. Ligningskommisær i 8 Aar, Fmd. i 4 Aar. Byraadsmedlem siden 1913. Taksationsmand til Kreditforeningen. Repræsentant i Thisted Bank.

Jul. Mensen, Sadelmager, f. 1859 i Thisted. Lært hos C. F. Mensen, Thisted, derefter arb. i København 1 Aar. Etabl. 1888. Sølvmedaille i 1898 i Thisted for Seletøj og Møbler. I Repræsentantskabet for Haandværkerforeningen.

Jens Lauritz Larsen, Telegrafbestyrer, f. 1859 i Hjørring. Ansat paa Telegrafstationerne i Hjørring og Fredericia. Uddannelse i det Store nordiske Telegrafselskabs Kabeldepot og Værksteder. Teknisk og Regnskabsmæssig Tilsyn med 40 Filialstationer med Personale: 1 Overtelegrafist, 16 Telegrafister og Medhjælpere.

N. L. Spangberg, Købmand, f. 1859 i Ydby, Thisted Amt. Etableret 1887. En gros Forretning i raa og brændt Kaffe. Kaffebrænderi.

N. J. Thykier, Købmand, Gl.-Mølle ved Grenaa, f. 1860. Lært hos Brd. Asmussen, Grenaa 1874—79, derefter hos P.

Carl Nielsen,
Bryggeriejer.

A. Gade,
Sagfører.

Th. Nielsen,
Manufakturhandler.

Asmussen, Vejle, fra 1879—85 som Kommiss og Rejsende. Etableret i Thisted Aug. 1885. Afstod Forretningen Aug. 1912. Har i disse Aar drevet en efter Thisted Forhold ret betydelig Forretning, saavel detail som en gros, med flere Filialer. Medlem af Thisted Købmænds Hjælpekasse. Bestyrelsesmedlem af A/S Handels- & Landbrugsbanken.

A. Hilligsøe, kgl. Vejer og Maaler, f. 16. Juli 1862. Lærling hos I. F. Frees i Thisted, Kommiss sammesteds og hos Th. Th. Sabro, Silkeborg. Overtog N. P. Hilligsøes Forretning i Aaret 1892, overdrog samme til Hedegaard og Hilligsøe i Aaret 1909.

Laurids Kamp, Trikotagehandler, f. 1862 i Brejning, Ringkøbing. Medlem af Thisted Byraad siden 1909. Medlem af Bestyrelsen for „Danmarks Garn- & Trikotagehandlerforening“ siden 1906.

Carl C. Kjær, Købmand, f. 13. August 1862. Uddannet hos C. F. C. Kjersgaard, Thisted. Etableret 1889 og nu Repræsentant for Morsø Støbegodslager.

A. Conradd-Eberlin, Borgm., By- og Herredsfoged i Thisted, f. 1864 i Samsø. Fuldmægtig paa Aarhus Stiftamts Kontor i 2 Aar (1890—92), Fuldmægtig i Kbhvn. Amts nordre Birk i 18 Aar (indtil 1911).

C. Yde-Jensen, Købmand, f. 1864 i Hurup. Lært hos Snedkermester N. Kjær, Vestervig. I mange Aar drevet en betydelig Møbelforretning. Medlem af Bestyrelsen for Grundejerforeningen, Medlem af Bestyrelsen for Velgørenhedsselskabet. Sølvmedaillen (1. Grad) ved Amtsudstillingen 1898.

Chr. Rødbro, Købmand, f. 1865 i Næsagergaard. Uddannet i Handelsinstituttet i Aalborg hos Hermann Møller 1886—87. Opholdt sig: Hans Larsen 4 Aar og M. Kragelund, Aalborg, 14 Aar. Etableret 1907 og driver Kolonial, Foderstof-

Niels Søndergaard,
Bundtmager.

Carl Bendixsen,
Fabrikant.

Chr. Jørgensen,
Forretningsfører.

og Frøforretning m. m. Næstformand i Handelsforeningen.
Repræsentant i Handels- og Landbrugsbanken.

Niels Skaarup, Urmager, f. 1867 i Thisted. Lært Urmagerfaget hos N. Andersen, Thisted. Arbejdet i Amerika i 4 Aar. Formand for Urmager-Centralforeningen i 7 Aar, Byraadsmedlem, Næstformand for Urmager-Centralforeningen, Redaktør af Dansk Urmager-Tidende, Bankraadsmedlem m. m.

Marius Sørensen, Guldsmed, f. 1867 i Horsens. Lært hos I. P. Schmidt, Horsens, derefter arbejdet i Udlandet i 2 Aar. Etbl. 1895. Sølvmedaille i Thisted 1898 for Guld & Sølvmedearbejde.

Th. Christensen, Købmand, f. 1867 i Helligsø. Uddannet hos I. Kappen, København, Joh. Worm & Co., Bedsted, Aalborg Handelsskole. Købte Forretningen 1. Juli 1911 af Købmd. N. Poulsen, omfatter Colonial og Foderstoffer. Foderstofforretningen meget stærkt oparbejdet. 1. Jan. 1911 overtaget Ledelsen af Thisted kontrollerede Markfrøkontor (Interessentskab) og i den forløbne Tid mangedoblet Forretningens Omsætning.

Th. Nielsen, Manufakturhandler, f. 24. Februar 1868 i Dyrehaven ved Nyborg. Uddannet hos Manufakturhandler Drejø i Nyborg. Forretning blev startet den 10. Oktober 1900. Fmd. for Ynglingef., Hedninge-Missionskr. Medlem af Bestyrelsen f. Manufakturhandlerf., Asylet og Medlem af Bankraadet

I. G. Brinkmann, Købmand, f. 14. Januar 1870 i Thisted. Uddannet hos Th. Lauritzen, Slagelse. derefter paa Osnabrück Handelsskole, Manchester.

A. Gade, Sagfører, Thisted, f. 19. August 1870 i Gadesminde pr. Thisted. Dansk Jurist. Sagfører i Thisted siden 1895. Medlem af Thisted Banks Repræsentantskab, Formand

Johs. Bach,
Direktør.

Svejstrup Christensen,
Farver.

O. Olsen,
Bankdirektør.

for Bestyrelsen for Thisted Dampmølle siden dens Startning 1904, Viceformand for Bestyrelsen for Thisted Bryghus.

P. O. Poulsen, Købmand, f. 1870 i Tømmerby. Uddannet dels hjemme og hos Brødr. Bendtsen, Aalborg, frekventeret Aalborg Handelsskole, har senere været engageret hos Fr. Jacobsen, Nibe, I. Lauritzen, Esbjerg, og I. W. Palludans Eftfl., Varde. Etbl. 1899. Forretningen omfatter Colonialhandel detail, Korn, Foderstoffer og Kunstgødning en gros & en detail, Import af Kul. Formd. for Colonialhandlerf., Kasserer for Thisted Handelsf. og Handelsskole, aut. Revisor.

Niels Søndergaard, Bundtmager, f. 1870 i Silstrup. Lært hos Thinggaard Petersen, derefter hos Chr. Poulsen og Muchits, Aarhus. Etbl. 1896. Overtaget Thinggaard Petersens Forretning. Drives som A/S. Mode-, Hatte- og Bundtmagerforretning. Tidl. Md. af Hjælpekassen, Thisted Byraad, Menighedsraadet.

J. Christensen, Mejeriejer, f. 20. November 1870 i Korte-gaard. Uddannet i Mejerifaget 1. Maj 1886 i Klakring ved Horsens. Har været Bestyrer paa Thisted Andelsmejeri i 20 Aar fra 1. Oktober 1895 til 1. Oktober 1915. Er tilkendt 2 Guldmedailler, 6 Sølvmedailler, 2 Broncemedailler, 10 hædrende Omtaler samt Diplom fra Forsøgslaboratoriet for veltilvirket Smør. Formand for Thisted Amts Mejeriforening fra 1897 og er det endnu. Anlagt Mejeriet „Pasteur“ 1915.

P. L. Hald, Kommunalærer, f. 19. Juli 1872 i Horsens, Kær Herred. Uddannelse ved Ranum Seminarium. Forstander for Thisted Museum siden dets Oprettelse 1903. Formand for Thisted Foredragsforening siden dens Stiftelse. Forfatter af Bogens Afhandling om Thisted Byes Historie.

N. S. Frederiksen, Købmand, Thisted. Forretningen begyndt 4. Marts 1899.

N. A. Kjærgaard,
Købmand.

Ad. Nielsen,
Bagermester.

J. P. Jensen,
Direktør.

Carl Nielsen, Bryggeriejer og Maltfabrikant, f. 8. Juni 1872 i Thisted. Efter til 1889 at have frekventeret Thisted Realskole, ansat i det forenede Dampskibsselskabs Exp. i Kallundborg samt i O. L. Omøes Mæglerforretning; da Faderen døde i 1891 overtog han Bestyrerpladsen for Moderen af Bryggeri og Maltforretningen, hvilken Forretning overtoges af ham i 1901. I Forretningen blev foretaget store Udvidelser i Aarene 1902, 1906 og 1913.

C. P. Clausen, Købmand, f. 22. Februar 1872 i St. Velling pr. Børkop. Lært og været i $5\frac{1}{2}$ Aar hos Købmand I. M. Jørgensen, Fredericia, senere $4\frac{1}{2}$ Aar hos Frederik Paulsen, Vejle. Overtog 1897 afdøde Th. Iversens Kolonial-Forretning en gros, og drev denne til 1909, da Forretningen overtoges af Pagh & Qvist Pedersen i Esbjerg, der drev Mel- og Kolonialforretning en gros under C. P. Clausens Ledelse. Medlem af Handelsforeningens Bestyrelse og Sekretær siden 1903. Bestyrelsesmedlem og Kasserer i Musikforeningen og i Bestyrelsen for Thisted Børnehjem.

Snejstrup Christensen, Farver, f. 1873 i Hundborg. Lært hos Damsgaards, Struer, i 3 Aar, var saa i forskellige andre Byer og derefter 8 Aar hos Boesen, Kolding. Etbl. 1907. Overtog P. Grarups Forretning, byggede Ejendommen op og oparbejdede Forretningen stærkt.

A. Larsen, Overlærer, f. 1874 i Mejlby, Aars Herred. Uddannet i Jellinge Seminarium og Statens Lærerhøjskole (Aarskursus og flere kortere Kursus). Medlem af Thisted Foredragsforenings Bestyrelse.

Adolf Nielsen, Bagerm., f. 1875 i Thisted. Uddannet hos B. Thirs, Korsør, derefter arbejdede forskellige Steder. Etbl. 1904 Thisted Brødfabrik samt Øl-Depot og Maltgøreri.

Chr. Nørgaard, Handelsagent, f. 1875 i Thisted. Lært hos

C. G. Undén,
Fabrikant.

Aage Harkjær,
Bagermester.

I. Imer,
Mejeribestyrer.

N. P. Larsen, Thisted, derefter hos Chr. Sørensen og 8 Aar hos Konsul N. C. A. Andersen. Etbl. 1903 i Thisted. Siden 1911 drevet Agenturforretning i Thisted bl. a. repr. A/S. P. P. Hedegaard, A/S. N. F. Høffding og Brødr. Cloetta, Kbhvn.

N. C. Christensen, Orgelbygger, f. 1876 i Snedsted. Gennem Stipendielegat rejst til Tyskland og sat sig videre ind i Orgelfabrikation. Etbl. 1896. Forretningen oparbejdet stærkt. Piano-Udsalg.

Johs. Bach, Direktør, f. 19. Juni 1877 i Vesløs. Uddannet hos Købmand A. N. Kjærgaard, Thisted (Kolonial og Foderstoffer). Direktør for Thisted Amts Kolonial-Import.

Chr. Jørgensen, Forretningsfører for Odense Ægforretning, f. 28. Januar 1878 i Korup Sogn paa Fyen. Uddannet hos N. F. Larsens Sønner, København og Vald. Mathiasen, Odense. Korn- og Foderstof-Kompagniet, Aalborg i 4 Aar. Odense Ægforretning i ca. 14 Aar, deraf 12 Aar i Thisted. Kommunalrevisor fra 1. April 1913. Bestyrelsesmedlem i Thisted Amts Garderforening fra 3. Oktober 1909 og dens Kasserer fra samme Dato, foruden flere faglige Hverv.

O. Olsen, Bankdirektør, f. 1881 i Nr. Alslev, Falster. Uddannet i Bankforretning fra 1898 til 1907, som Assistent i Landmandsbanken, Nykøbing F., fra 1907—16, Bogholder i Thylands Bank, Hurup, derefter Direktør i Handels- og Landbrugsbanken i Thisted.

Carl Bendixsen, Tobaksfabrikant, Firma: F. C. Bendixsen, f. 1882 i Thisted. Først 2 Aar hos Otto Mønsted, Aarhus, dernæst 7 Aars Uddannelse dels i Tobaksforretninger, dels paa Fabriker i Bremen, Dresden, Budapest, Louisville og New-York samt hos Henry Clay i Havana. Foruden Tobaksfabriken i Thisted anlagde han en Cigarfabrik 1906, den flyttedes 1911 til Langebrogade 6, Kbhvn., under Firma: Carl Bendixsens

C. Jespersen,
Handelsgartner.

R. Andersen,
Manufakturhandler.

Chr. Søndergaard,
Handelsrejsende.

Cigarfabrik. Beskæftigede 1916 200 Arbejdere og havde en aarlig Produktion af 10 Mill. Cigarer. Kejserlig tysk Konsul 1907, engelsk Vicekonsul 1909.

Ivar Lyhne, Urmager, f. 9. August 1883 i Thisted. Uddannet hos Urmager Jens Lyhne i Thisted og overtog Forretningen 1908. Bestyrelsesmedlem i Thisted Amts Urmagerforening siden 1914. Formand for samme 1914—15.

C. G. Undén, Fabrikant, f. 1884 i Thisted. Uddannet paa forskellige Steder i Ind- og Udlandet samt et Semester paa den højere Væve- og Fabrikantskole i Wærdau i Sachsen. Bestyrelsesmedlem af Dansk Arbejdes Thisted Afdeling. A/S G. Undén & Sønner, Thisted, er belønnet med Medallie ved Amtsudstillingen i Thisted 1898 og ved Landsudstillingen i Aarhus 1909.

Aage Harkjær, Bagemester, f. 1885 i Thisted. Lært hos V. Børsholdt, Aalborg, derefter Holle, Aarhus, og Schlenzig, Aalborg. Etbl. 1907. Overtog Faderens Forretning, som gaar stadig frem.

J. P. Jensen, Direktør, f. 1885 i Tranekjær. Uddannet i Kolonial, Foderstof, Frø, Ægeksport etc. hos H. Henningsen, Svendborg, senere hos Fr. Th. Adolphs Enke og A/S Københavns Kolonial og Hørkram en gros. Direktør for A/S Thisted Amts Kolonial-Import.

J. Imer, Mejeribestyrer, f. 1885 i Ullerup pr. V. Thorup. Uddannet paa Mejerierne „Toftholm“, V. Thorup, og „Hæstrup“ pr. Hjørring. 4 Broncemedaller for Smør, 1 Æresdiplom og flere andre Diplomer for Smør.

Chr. Søndergaard, Boghandlermedhj., Handelsrejsende, f. 2. August 1885 i Thingstrup. Lært hos C. Buchholtz, kom i Lære der 1898 og har været der uafbrudt siden.

I. M. Undén, Frederikshavn, Fabrikant, f. 1886 i Thisted.

Ivar Lyhne,
Urmager.

Uddannet hos Hannibal Sander, Emdrup, og nogle Aar paa forskellige Steder i Tyskland samt et Kursus paa Elberfeld Farvefabriker. Bestyrelsesmedlem af Dansk Arbejdes Frederikshavns Afdeling.

N. A. Kjærgaard, f. 28. August 1887 i Thisted. Uddannet hos sin Fader, Købmand A. N. Kjærgaard, Thisted, Kulexportfirmaet Bruce Lindsay Bros, Leith, og Bunkerkulfirmaet Witt & Fink, Hamburg.

R. Andersen, Manufakturhandler, f. i Skelskør. Uddannet hos Hans M. Jørgensen, Slagelse. Leder af Firmaet I. G. Brinkmann.

N. C. Andersen, †
Konsul.

C. D. A. Carstens, †
Handelsgartner.

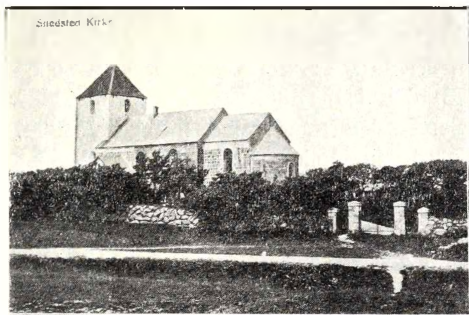
C. D. A. Carstens, Handelsgartner, f. 1836 i Kaplen i Sønderjylland. Etbl. 1860 i Thisted og var samtidig Gartner hos Kammerherre, Amtmand, Baron Rosenkrantz, deltog som dansk Soldat i Krigen 1864; fejrede 50 Aars Borgerjubilæum 13. Oktober 1910; Æresmedlem af Vaaben- og Forsvarsbrødre-foreningen og Haandværkerforeningen og fejrede 25 Aars Jubilæum i Aaret 1909 som Frimurer. Vor Foregangsmand paa Kranse- og Buketomraadet i Thisted; de første Kranse og Buketter udgik fra Carstens Forretning.

KR. J. RYSGAARD

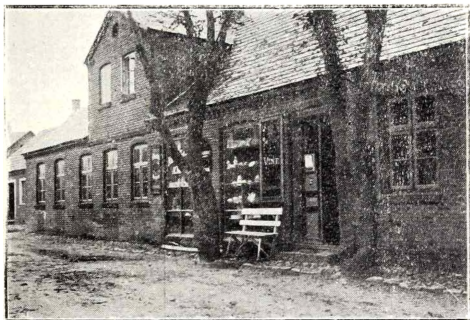
SNEDSTED BY

SNEDSTED STATIONSBY er beliggende 14 km syd for Thisted ved Amtsvejen Vildsund-Stenbjerg. 1 km østenfor Stationen paa en Bakke nord for Vejen ligger Snedsted Kirke, en efter thylandske Forhold smuk og anselig Landsbykirke med Taarn.

Paa den sydlige Side af Vejen lige ved Kirken ligger Præstegaarden, i hvis smukke Have det bekendte Snedsted Seminarium har ligget. 5. Juni 1812 resolverede Kong Fr. VI, at da Borres Seminarium, den eneste Anstalt af den Slags i Nordjylland, var

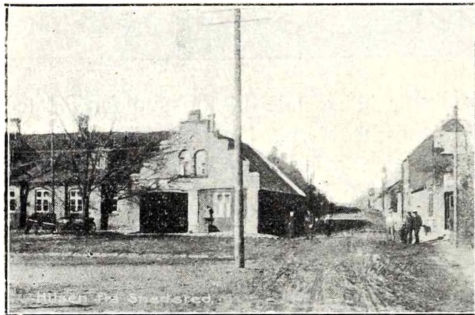

N. Nielsens Kol- & Isenkramforretning.

utilstrækkelig, skulde der for Aalborg Stift oprettes et Seminarium i Snedsted for indtil 15 Subjekter af Bondestanden. Her har særdeles begavede Mænd, som Niels Ludvig Kristian Bentzon, Gerhard Peter Brammer og Ludvig Kristian Møller boet og virket. Herfra er i Tiden fra Seminariets Oprettelse til dets Flytning til Ranum i Aaret 1848 demitteret 440 Seminarister, der havde faaet en efter Datidens Forhold udmærket Lærereuddannelse. De var oplært af dygtige Lærere, der, saa vidt man kan skønne, lagde Vind paa at uddanne Seminaristerne til aandsmodne Mennesker, der kunde opdrage og undervise paa rette Maade, og disse Seminarister har som Lærere sikkert gjort en god Gerning i Skolens og vort Folks Tjeneste. Her

har Mænd som Kresten Kold og Morten Eskesen faaet deres Læreruddannelse. Seminariets første Forstander, N. L. Bentzon. Provst i Snedsted fra Aaret 1809 til 1830. Seminarieforstander fra 1812 til 1830. Hans Eftermand var Gerhard Peter Brammer. Provst og Seminarieforstander i Snedsted fra 1830 til 1843.

Ludvig Christian Møller var derefter Provst og Seminarieforstander i Snedsted fra 1845 til 1848, da han forflyttedes til Ranum sammen med Seminariet, som Forstander for dette, og

Parti fra Snedsted.

som Præst for Bjørnsholm og Malle. Han døde i Aaret 1851.

Som en af Lærerne paa Seminariet virkede Stedets Lærer, Christen Gravesen Nørgaard, der selv var udgaaet som Seminarist fra Seminariet.

Om denne Lærers Dygtighed, der er vel bekendt af mange her i Sognet, skriver Ludvig Chr. Møller saaledes: „Seminariets Børneskole bestyres af Nørgaard, en af mine Formænds Disciple og en af de dygtigste Lærere, som jeg nogen Sinde har truffet paa, en udmærket Lærer undtagen i Indenadslæsning, hvori jeg, vil kalde ham god. Han nedlader sig aldrig til tom Figureren, ser altid paa det væsentlige, er en ypperlig Vejleder for Seminaristerne og forstaaer at tale med Børnene, som ingen kan det, uden han baade har levende Interesse for Undervisning, har Stoffet og Sproget fuldkommen i sin Magt og kender Almuen nøje, som den, der er opvokset iblandt dem. Man vil heraf forstaa, hvad dette Seminarium satte som Maal for Læreruddannelsen.

Nørgaard var født i Stenbjerg i Thy 10. August 1817 og virkede som Lærer i Snedsted fra Aaret 1837 til 1889.

I Præstegaardens Have staar en Mindested paa det Sted, hvor Seminariet har ligget.

Hvor nu Snedsted Stationsby ligger, var der før Struer-Thisted Banens Anlæg kun et eneste Hus, og det blev bygget i Aaret 1880. Banen toges i Brug i Aaret 1882. Hvor Jern-

banestationen og en Del af Stationsbyen nu ligger, var der en fugtig sumpet Grund, hvor der om Vinteren stod Vand, og ældre Folk kan fortælle, at de i deres Barndom om Vinteren i Frostvejr morede sig paa Isen der.

I de første Aar efter, at Baneanlægget Struer-Thisted var fuldført, byggedes der ikke ret meget i Snedsted Stationsby; det er særlig i Tiden siden Aaret 1900, at Byen har haft Vækst.

Om Udviklingen i denne By kan siges, at den er foregaaet jævnt og sikkert uden

særlige Spring. Nybyggerne i Byen købte Byggegrunde med Haveplads og byggede Huse med den nødvendige Beboelseslejlighed, og de nødvendigeste Forretningslokaler, og kun naar Sikringen af Forrettningens Drift krævede det, foretoges Udvidelser af Forretningslokaler. De

B. P. Bengtsons Skotøjsforretning.

allerfleste af Byens næringsdrivende er begyndt under beskedne Forhold, men med den store Trafik til Snedsted, og over denne By er Forretningslivet gaaet sin sikre Gang, hvorfor Byens Indbyggere saa godt som alle arbejder under gode økonomiske Kaar.

Snedsted Stationsby kender ikke noget til de bølgende Tilstande, som saa mange andre Stationsbyer har haft Glæde, men ogsaa Smerte af. Mænd med store Spekulationer kendes ikke, men Falitter er næsten ukendt i Byen. Dog har Byen derfor ikke manglet Mænd med Initiativ, med Dygtighed og Handlekraft. Det vil forstaas, at Forholdene i Snedsted er gode for det økonomiske Livs Trivsel og Vækst, og hertil bidrager Byens centrale Beliggenhed mere end alt andet. For det første dens Beliggenhed lige midt i Snedsted Kommune med dens fem Byer, og for det andet dens Beliggenhed som den By, hvorover store Leveringer af Landbrugsprodukter, Kreaturer, Svin m. v. fra Sognene: Nørhaa, Stenbjerg, Stagstrup, Kallerup, Sønderhaa og Hundborg foregaaer. Mange Beboere fra de nærmeste Sogne forsyner sig med Varer hos Stationsbyens næringsdrivende til stor Gavn for disse.

Som nævnt byggedes det første Hus hvor nu Stationsbyen nu ligger i Aaret 1880. Siden da er der bygget 2 a 3 Ejendomme aarlig. I Byen findes der nu ca. 80 Ejendomme.

Gæstgivergaarden opførtes 1883. I denne blev der foruden Gæstgiveriets Lokaler tillige bygget Lokaler til en Købmandsforretning. Gæstgivergaarden har haft forskellige Ejere, men har nu i en Aarrække været i Jens Niensens Besiddelse. Købmandsforretningen har ligeledes været drevet af forskellige, i de sidste 13 Aar af Købmand Niels Nielsen.

Som nogle af Snedsted Bys ældste Forretningsfolk kan

C. Carlsens Manufakturforretning.

nævnes Bengt P. Bengtson, der har drevet Skotøjsforretning siden 1887. Barber Laust Jespersen, der begyndte at drive Forretning 1891. Urmager Chr. Hove Bredahls, Forretning begyndt 1894. Skræder Martin Pedersen 1897, Karet-

mager Lars S. Malle 1900 og Sadelmager Jacobsen 1903. Maltgører Johannes Nielsen begyndte sin Forretning i Aaret 1895; han drev senere Ølbryggeri samtidig med Maltgørieret og driver nu Forretning med Støbegods.

Som nogle af Byens ældste Forretninger skal Snedsted Bageri og Smed Krogsgaards Smedeforretning tillige nævnes.

Bageriet, der til en Begyngelse var meget lille, opførtes af Bager Christen Christensen. Denne var en dygtig og driftig Mand, og der gik ikke mange Aar hen, før det først opførte Bageri blev alt for lille, hvorfor han lod det nuværende store Maskin-Bageri, der er et af Thylands største, opføre. Bager C. Christensen flyttede i Aaret 1907 til Uldum ved Vejle, og Bageriet ejes og drives nu af Bager Mads Chr. Mikkelsen.

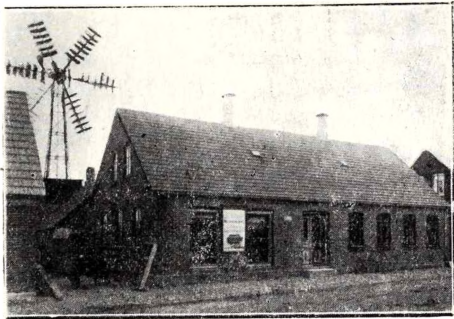
Smed Lars Krogsgaard boede i Snedsted udenfor Stationsbyen, hvor han havde en Smedeforretning og ved Siden af denne drev en Landejendom. Da Byen begyndte at vokse sig større, solgte han sin Landejendom og byggede Smedeværksted og Beboelse i Stationsbyen. Denne Forretning er

især efter at var overtaget af hans Søn, Smedemester Peter Krogsgaard, blevet en af de største Forretninger af den Slags paa Egnen.

Snedker Peder Larsen har gennem Aarene, siden han i 1902 begyndte sin Forretning, oparbejdet denne til at blive et anseligt Maskinsnedkeri og beskæftiger til Stadighed 4 a 5 Mand paa sit Værksted.

Tømrer Carl Rysgaard af Snedsted er for Tiden Medindehaver af Sundby Teglværk i Stagstrup Sogn og driver dette sammen med Maler Rokkjær af Hvidbjerg paa Thyholm og Værkets Bestyrer Vilhelm Vøhler.

Købmand Martin Gramstrup drev i sin Tid Kolonialforretning i Gæstgivergaardens Ejendom,

P. Larsens Maskinsnedkeri.

samtidig drev han Korn- og Foderstofhandel og Handel med Tømmer og Kul. Han lod ogsaa et toetages Hus opføre og drev i dette Manufakturhandel. I denne af ham opførte Bygning, driver Niels Chr. Jensen nu Kolonial- og Manufakturforretning. M. Gramstrup flyttede til Vildbjerg og overlod Manufakturhandelen til sin Svoger, Adolf Jørgensen — denne afstod saa senere sin Forretning til N. Chr. Jensen — og Kolonialhandelen til fornævnte Købmand Niels Nielsen. Korn-, Foderstof- og Grovvarerforretningen som Helhed til en Købmand Hestbech, der senere i Aaret 1906 afstod denne til Morten Nicolaj Nielsen af Vestervig. M. N. Nielsen, der havde arbejdet i Forretningen hos det bekendte Firma Jepsen og Bach i Vestervig, har vist sig at være en meget energisk og dygtig Forretningsmand. Foruden at drive ovennævnte Forretning har han ved Siden af denne ogsaa drevet Mølleri. Han har indtil i Sommer haft Kontor og Privatlejlighed i lejet Ejendom, men nu har han ladet en meget smuk og stor Villa opføre ved Siden af sin for faa Aar siden opførte store Lagerbygning for Trælast. Paa samme Grund er han for Tiden i Færd med at opføre en større

Mølle samt et Savskæreri, der vil blive drevet ved Motor-kraft.

I Aaret 1908 flyttede Gartner Theodor Nielsen fra Taabel i Vestervig Sogn til Snedsted, hvor han købte 4 Tdr. Land, opførte Bygninger med et stort Drivhus og anlagde Gartneri paa Ejendommen, og i Aaret 1910 anlagde Jernstøber Jens Andersen, der tidligere har haft Bopæl i Hvidbjerg paa Thyholm og der drevet et Cementstøberi, et stort Cementstøberi

A. C. Jensens Kolonial- & Manufakturforretning.

i Snedsted. Denne Virksomhed udvidedes stærkt med Aarene, og for Tiden har 10 a 12 Mand Beskæftigelse paa Støberiet. For yderligere at udvide sin Virksomhed antog han i Aaret 1914 Købmand Christen Carlsen som Kompagnon og opret-

tede en Filial i Thisted, hvorpaa der til Stadighed arbejdede flere Mand.

Som en Mand, der har taget Initiativet til Fremme af Foretagender til Nytte for Stationsbyen skal man ikke undlade at nævne nu afdøde Dyrslæge Thomas Sørensen af Snedsted. Ved et energisk Arbejde lykkedes det ham i Aaret 1896 at faa Snedsted Andelsmejeri, et af de største paa Egnen, oprettet og bygget i Stationsbyen; desuden gav han Stødet til Oprettelsen af Snedsted Gæstehjem, bygget 1896, og Snedsted og Omegns Brugsforening, opført 1897 med Butik og Lagerbygning i Snedsted.

En Pryd for Byen er det, at Poul Vang Jensen, der i Aaret 1913 flyttede til Stationsbyen fra Hørsted, købte en til Byen grænsende Landejendom og med betydelige Omkostninger anlagde en Vej over den Ejendom vinkelret paa Amtsvejen. Han har selv opført flere Bygninger ved denne Vej, og han har allerede solgt flere Byggegrunde, hvorpaa der er opført Bygninger. Det vil ligeledes blive en Pryd for Byen, at der nu af Driftsleder Uldahl fra Aarhus anlægges en hel Gruppe Kolonihaver nord for denne. Byens Borgere har allerede

erhvervet sig disse Haver. Snedsted By har selvfølgelig Telegraf og Telefonstation samt Postekspedition.

Byen, der tidligere havde Kloakeringen i en daarlig Orden fik i Aaret 1911 én tidsvarende Kloakbygning.

Snedsted Elektricitetsværk blev anlagt paa Foranledning af Bager C. Christensen; dette ejes og drives nu af Installatør S. Bjerre i Skive under Ledelse af Elektriker Jacob Larsen, der bebor Elektricitetsværket og driver Handel med Landbrugsmaskiner.

I Aaret 1904 oprettedes Sparekassen for Snedsted og Nørhaa Kommuner. Den fik Kontor i Stationsbyen. Dens første Formand var Lars Gramstrup, tidligere Krøjer i Snedsted, og dens første Regnskabsfører var Stationsforstander Bendtsen i Snedsted, nu Stationsforstander i Nørre Alslev paa Falster. Efter hans Bortrejse fra Snedsted i Aaret 1904 blev Lærer Søren Ditlevsen i Elsted, Snedsted Sogn, Regnskabsfører, hvilken Stilling han endnu beklæder.

Snedsted Foderstof- & Trælastforretn. (M. N. Nielsen).

Efter Lars Gramstrups Død i Aaret 1912 blev Stationsforstander Ludvig Lindsted Formand for Sparekassen, og ved hans Forflyttelse fra Snedsted til Hovedgaard Station i Efteraaret 1915 blev Bestyrer paa Snedsted Mejeri, Niels Chr. Nielsen Formand for Sparekassen.

Theodor Niensens Handelsgartneri & Planteskole.

De skolebesøgende Børn fra Stationsbyen er henviste til at søge Snedsted Skole, der ligger et Stykke uden for Byen

i den gamle Snedsted By. Det er muligt, at Befolkningen i Byen længe har ønsket en Skole i Byen. I Aaret 1905 saa det ogsaa ud til, at dette Ønske skulde blive opfyldt. Skolekommissionens daværende Formand, Pastor Axel Rasmussen,

Andersen & Carlsens Cementstøberi.

Snedsted (raflyttet Kommunen i Aaret 1907 til Østerlars og Gudhjem paa Bornholm, senere udnævnt til Provst for Bornholms østlige Provsti) fremsatte Forslag om en Centralisering af Skolevæsenet i Kommunens østlige Del med en Hovedskole ved

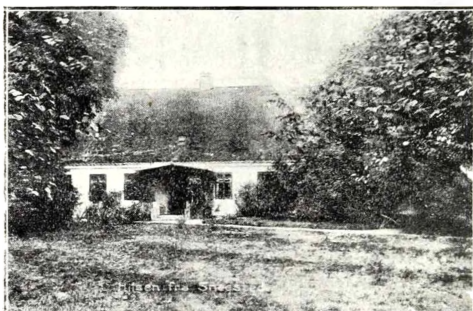
Stationsbyen. Det saa ogsaa en Tid ud til, at Planen skulde blive realiseret indtil Sogneraadet vedtog at bygge nye Skoler i Elsted og Snedsted.

Snedsted Skole blev derefter nedrevet og en ny Skole opført paa den gamle Plads.

Lærer Fabricius, der beklædte Embedet som Lærer ved Skolen og Kirkesanger i Snedsted Kirke, døde,

og den nuværende Lærer, Kr. J. Rysgaard, der tidligere var Lærer i Stenbjerg, blev kaldet og flyttede ind i den ny Skole, saa snart denne var indviet. Dermed var Stationsbyens Udsigt til at faa en ny Skole i Byen skudt meget langt ud i Fremtiden. Et berettiget Krav havde man derved været overhørig.

Da Børneantallet snart efter den ny Skoles Opførelse blev for stort, og der skulde forhandles om Udvidelse af Skolen med Ansættelse af flere Lærerkæfter, var Pastor N. Lomholt, der var blevet Sognepræst i Snedsted og nu var Formand for

Snedsted Præstegaard

N. Nielsen,
Købmand.

C. H. Bredahl,
Urmager.

Kr. J. Rysgaard,
Førstelærer.

Skolekommissionen i Kommunen, mest stemt for, hvilket ogsaa som Forholdene nu var, var det mest formaalstjenlige, at der opførtes en Tilbygning til Snedsted Skole og ansattes en Almuelærerinde, der foruden at undvise i de almindelige Skolefag skulde give Undervisning i Haandgerning til samtlige skole-søgende Piger. Pastor Lomholts Forslag vedtoges og stadfæstedes af Skoleautoriteterne, og tidligere Lærerinde ved Villerslev Skole, Frk. Maren L. Bredsbo, ansattes som Lærerinde ved Skolen.

Saafrømt den paatænkte Morsø-Thisted Bane kunde blive bygget fra Vildsund over Snedsted, vilde Byen dermed tage et stort Opsving, og vilde den paatænkte Vestkysthavn blive bygget ved Vorupør, var det aldeles ikke utænkeligt, at Banen fra Vildsund til Thisted blev bygget over Snedsted og da blev en Vorupør—Snedsted-Bane med det samme en Nødvendighed; men med Vestkysthavnekommissionens afgivne Betænkning, der gaar ud paa, at Havnen skal bygges ved Hanstholm er en Bygning af Bane fra Mors til Thisted over Vildsund—Snedsted vel nærmest usandsynlig.

C. Carlsen
Manufakturhandler.

M. N. Nielsen,
Tømmerhandler.

B. P. Bengtson,
Skomagermester.

KENDTE NAVNE.

Kr. Jensen Rysgaard, Skolelærer f. 1876 i Snejstrup, Janerup Sogn. Skolelærereksamen N. Nissum 1903. Ansat ved Snedsted Skole som Enelærer fra 1. September 1906 til 1. November 1910. Førstelærer fra 1. November 1910 til Dato. Sygekasseformand fra 1. Januar 1909 til 1. Januar 1913, Sogneraadsformand fra 1. April 1909 til Dato. Medlem af Snedsted Sogns Menighedsraad siden 1. December 1912.

P. Larsen, Maskinsnedker, f. 1876 i Harring, lært hos A. Grønkjær, Stenbjerg, derefter arbejdet i forskellige Byer. Selv bygget Maskinsnedkeriet og anlagt i 1902, beskæftiger nu 3 a 4 Mand, laver kun Bygnings- og Møbel-Snedkerarbejde. Fleraarig Formand for Snedsted Afholdsförening.

C. Carlsen, Manufakturhandler, f. 1876 i Hundborg. Startede Forretningen i 1903.

Niels Nielsen, Købmand, f. 1868 i Thisted. Lært hos Anth. Sørensen, Thisted, derefter 4 Aar i Randers hos Riis & Dreier. Etableret i Thisted 1898—1903, derefter Købmand i Snedsted siden. Forretningen omfatter Kolonial og Isenkram.

B. P. Bengtson, Skomagermester, f. 1867 i Hundborg. Lært hos Skomager Poulsen, Hundborg, derefter arbejdet forskellige Steder. Etableret 1888 i Snedsted; driver Byens ældste og største Skotøjsforretning. Formand for Jysk Husmandsförening i Snedsted fra 1904, Bestyrelsesmedlem i Hjælpekassen, Formand for Sundhedskommissionen.

Th. Nielsen, Handelsgartner, f. 1877 i Taabel pr. Vestervig. Elev paa Herregaarden „Irup“; derefter hos Zeiner Lassen i Helsingør; derefter 4 Aar hos Fabricius Hansen, København, Kursus i Havebrugsskolen i Beder i 2 Vintre, Mathiesens Planteskole, Korsør, og Herregaarden „Irup“. Etableret i Taabel, overtog Faderens Forretning 1903—07 og der anlagt

P. Larsen,
Snedkermester.

Theodor Nielsen,
Handelsgartner.

J. Andersen,
Fabrikant.

N. G. Jensen, Købmand.

N. C. Nielsen, Mejeribestyrer.

Taabel Plantage, deraf beplantet 46 Tdr. Land. Siden 1908 Gartneri i Snedsted. Forretningen omfatter Planteskole og Anlægsgartneri samt Kransebinderi.

M. N. Nielsen, Korn- og Foderstofhandel, f. 1882 i Vestervig. Lært hos J. P. Bach, Vestervig. Etableret 1907; driver Korn- og Foderstofforretning og Tømmerhandel, Byens eneste Forretning i Branchen.

Jens Andersen, Cementvarefabrikant, f. 1881 i Odby. Lært hos Tandrup, Hurup; anlagde derefter Fabriker i Hvidbjerg 1904, i Snedsted 1910, i Salling 1911 og i Thisted 1913. Anlagt Terrazzofabrik i Thisted 1915. Har de sidste 3 Aar drevet Thisted og Snedsted Fabrikkerne med 14 Mand.

N. C. Jensen, Købmand, f. 1883 i Stenbjerg. Lært hos A. Jensen, Stenbjerg; derefter hos Johs. Larsen i Morup og Chr. Veje, Bedsted. Etableret 1907; driver Kolonial, Isenkram, Manufaktur, Støbegods og Forretningen gaar stadig frem.

N. C. Nielsen, Mejeribestyrer, f. 1881 i Snedsted. Uddannet i fem forskellige Mejerier; Kursus for Mejerister paa Ladelund Mælkeriskole i 1905—06. Ca. 15 Anerkendelser for Smør fra forskellige Smørudstillinger i Jylland; overtog Pladsen som Mejeribestyrer ved Snedsted Andelsmejeri den 1. November 1906. Mejeriet behandler ca. 3,5 Mill. kg Mælk aarlig. Medlem af Sundhedskommissionen siden 1913, kommunal Revisor siden 1915, Formand og Kasserer for Snedsted—Nørhaa Sparekasse i Snedsted fra 1915.

Chr. H. Bredahl, Urmager, f. 1870 i Aarup. Lært hos C. Dela, Thisted; derefter R. N. Andersen, Middelfart, i 5 Aar. Etableret 1894 i Snedsted.

A. K. SALMONSEN

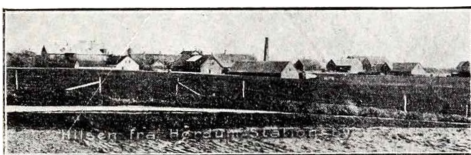
HØRDUM STATIONSBY OG KOLDBY

GENNEM 30 AAR

HØRDUM STATIONSBY

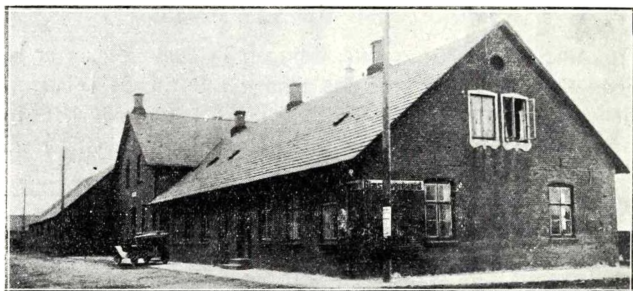
FJERDE Station paa Banestrækningen Thisted—Struer er Hørdum. Det ligger ikke saa mange Aar tilbage i Tiden, at Egnen baade Vest og Syd for Stationen laa i uopdyrket Hede. Nu kan der knapt faas Lyng til Optænding. En driftig Befolkning har forvandelt Hedelandskabet til et Kulturlandskab. Det er nu sket, hvad H. C. Andersen skriver i en af sine Sange:

Om føje Aar Heden som en Kornmark staar. Selv om man maa sige, at det er godt, det er saaledes, naar det betænkes, hvilke Værdier Jorden kan frembringe, saa er der dog ældre Folk her, som i mere end en Menneskealder har levet og boet omgivet af Lyng, der hellere havde set Lyngjorden uberrørt af Kulturen. De kunde jo da saa rart færdes over alt; Jorden var jo paa en Maade alles og ingens, og lidt billig Brændsel var der ogsaa Lejlighed til at faa, Ejerne saa jo ikke saa nøje paa et Læs Lyng, naar Folk selv bjergede det. Omgivelserne har nu ganske skiftet Billede; det er som et nyt Stykke Natur, der er arbejdet frem, et statueret Eksempel paa, hvorledes Menneskene har gjort Jorden underdanig.

Hvad der i særlig Grad har bidraget dertil er selvfølgelig dette, at Egnen i Aaret 1882 fik sin Bane. Stationens første Forstander hed Madsen og forflyttedes i 1898 til Mørkov paa Sjælland, hvor han døde. Han omtaltes som en overmaade flink „Forvalter“, som Forstanderne almindeligvis den Gang kaldtes, og en særdeles virksom Natur; Stationens Vækst og Velfærd laa ham stærkt paa Sinde. Han var saaledes en af de mest ihærdige i Arbejdet for at faa et Fællesmejeri oprettet, hvilket ogsaa lykkedes i Aaret 1886. Dette Mejeri har for 3

a 4 Aar siden standset sin Virksomhed, men holdtes dog i Gang en Del Aar efter, at Andelsmejeriet var oprettet. En herværende Købmand har nu købt det og benytter det til Pakhus og Støbegodslager o. l. — Samtidig med Banens Aabning byggedes Kroen af daværende Kroejer Nyboe i Koldby. Kroen var i en Del Aar forpagtet ud, først til Chr. Poulsen, der senere overtog Hurup Kro, og dernæst til Jens Tølbøll, Søn af Gaardejer Søren Tølbøll i Tøttrup, og endelig til Johannes

Hørdum Kro. — Johs. Jepsen.

Jensen, som havde den i 5 Aar, hvorefter han købte Brørup Kro; han er nu død. Da Jensen fraflyttede Kroen, blev den solgt til ovennævnte Tølbøll, der atter efter nogle Aars Forløb afhændede den til Gaardejer Knakkegaard, af hvem dens nuværende Ejer Joh. Jepsen købte den. Kroen har i Aarens Løb faaet mange Udvidelser, dels i de store Stalde og Kørestald og dels i en stor Sal. I Kroens første Tid var der Kørestald i den nuværende Hovedbygning nordligste Gavl, der hvor Retsdagene afholdes. Om disse senere. I Midten af Firserne kom de første Næringsdrivende til Stationen. En Købmand Olsen anlagde og drev den første Købmandsforretning i den nuværende lave Bygning over for Stationen, men mellem Mineralvandsfabriken og Hjørnebygningen. Omtrent samtidig med Købmandsforretningen fik Byen sin Bager. Det var en Bager Christensen, som kom fra Visby, der opførte Bageriet; han levede kun kort og hans Enke fortsatte en Tid Forretningen, men afhændede den derefter til Bager Kroer, der nu bor i Thisted.

Lige over for Stationen byggedes af Murer Tandrup fra Hørsted det Hus, hvor nu Mineralvandsfabriken findes. Denne Ejendom solgtes faa Aar efter til Carl Pedersen fra Hvidbjerg,

der drev en lille Manufakturforretning, som kun holdtes gaaende ganske faa Aar. Niels Overgaard, der er født her i Sognet og nu er Tandlæge i København, købte Ejendommen og anlagde Mineralvandsfabriken, som blev købt af Johannesen, forhenværende Ejer af „Gisselbæk“ i Hassing Sogn. Dennes Søn, Jens Johannesen, er nu Indehaver af Forretninger, der er bekendt for sin udmærkede Sodavand. Forretningens officielle Navn er forøvrigt „Mineralvandsfabriken Thy“.

Nuværende Murermester Carl Nielsen flyttede til Stationen 1885, og samme Aar kom Maler Pedersen, der endnu driver sin Malerforretning i den af ham i 1889 opførte Ejendom. Omtrent ved samme Tid kom der en Sadelmager, en Skomager og en Urmager til Byen. Imponerende har Byen ikke været

Parti fra Hørdum.

i Midten af Firserne; der fandtes da kun 6 a 7 Bygninger, Stationen medregnet, saa Indbyggerantallet har højst været mellem 30 og 40. At Borgerne paa den Tid, der her er Tale om, ikke har været særlig stærkt belemret med denne Verdens Gods illustreres ret godt ved følgende lille Træk. De indlod sig paa den efter deres økonomiske Omstændigheder ret vidtløftige Eksperimenter at anlægge en Keglbane; daværende Købmand Jensen i Gudnæs leverede Tømmeret til Banen — paa Kredit naturligvis — og en Drejer i Thisted var saa heldig at faa den store Leverance af Kugler og Kegler, hvilket beløb sig til den svimlende Sum af 25 Kr. Samme Drejer har været en forsigtig Mand, som havde skrevet bag Øret, at selv om Folk er nok saa gode, saa er dog Pengene bedre; thi han vilde ikke udlevere Kugler og Kegler uden kontant Betaling, og dermed er vi naaet til Begivenhedens kritiske Punkt, da det nu viste sig, at de kun ved forenede Anstrængelser kunde skaffe Beløbet frem, saa de kunde gøre sig klar af Drejeren.

I 1889 byggedes i det mindste tre Ejendomme nemlig af

Maler Pedersen, Tømrer Hans Holm og Smed N. Petersen. Maler Pedersen bebor endnu samme Ejendom og har i de mange Aar drevet en stor og solid Malerforretning og tillige i de sidste Aar en betydelig Galanterihandel. Endvidere kan anføres, at Telefoncentralen bestyres af Maler Petersen. Denne Central var den første i Thy — Thisted undtagen — idet den aabnedes 1. Novbr. 1891 og kan saaledes 1. Novbr. d. A. fejre 25 Aars Dagen for sin Bestaaen. Af kendte Mænd

N. Pedersens Smedeforretning.

hvis Navne nævnes i Forbindelse med Centralens Oprettelse kan anføres Stationsforstander Madsen, Proprietærerne Sørensen, Irup, Lützhøft, Tandrup, Bille, Koustrup, Dyr læge Søgaard, Christensen, Koldby o. fl. Nuværende Branddirek-

tør Dolleris, Thisted, var Direktør for Centralen ind til den senere indgik under Jydsk Telefonselskab. Den af Tømrer Holm i 1889 opførte Ejendom er det nuværende Afholdshotel, der ejes og drives af Ejendomscommissionær S. Pedersen. Selvfølgelig er der saavel en Sal som en Kørestald knyttet dertil. I Foraaret 1889 begyndte Smed Petersen sin Forretning under smaa Forhold; men efterhaanden arbejdedes Forretningen op til, hvad man kalder en stor Forretning, saa at han det meste af Tiden har kunnet beskæftige 6 a 7 Mand, og den Dag i Dag har han rigeligt med Arbejde til 4 a 5 Mand foruden sig selv, skønt der for et Par Aar siden indfandt sig en Konkurrent paa Pladsen. Selvfølgelig arbejdes der i alt, hvad der vedrører Smedefaget; men det er dog særlig som Vogn- og Beslagsmed, han har arbejdet Forretningen op. I en Del Aar var Stationsbyen repræsenteret af Smed Petersen i Sogneraadet for Skyum-Hørdum.

De første Skrædere ved Stationen var en Olsen og senere en Yde, som for Resten slog sig paa Kreatur- og Ejendoms-handel; de er begge forlængst borte fra Egnen. Senere kom Skrædderne L. C. Pedersen og A. C. Jensen af hvilke først-

nævnte i Sommeren 1916 tilhandlede sig Harboøre Badehotel, som han altsaa nu driver. Skræder Jensen er saaledes ene paa Pladsen og har som Skrædere næsten altid har, fojrædelig travlt, hvad han forøvrigt ogsaa havde, da der var en Konkurrent. Af andre Næringsdrivende, som Byen nu har, kan nævnes to Slagtere, en Barber, tre Bygningstømrere, en Snedker — Bisgaard —, der indtil for et Par Aar siden ejede Afholdshotellet, men som nu kun varetager sin solide Møbelforretning, samt endelig et Maskinsnedkiri.

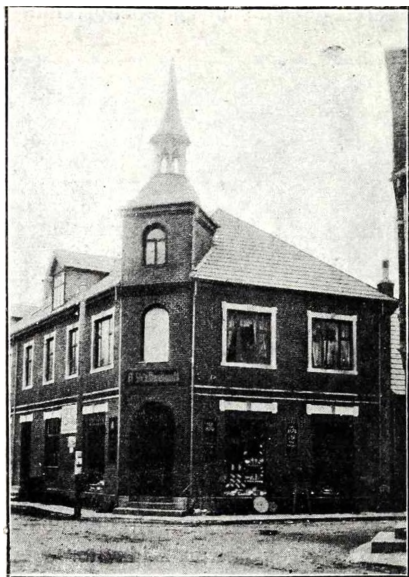
Det mest iøjnefaldende ved Stationsbyen, naar man paa Afstand betragter den, er de to Taarne, som rager op over alle de andre Bygninger. De er Prydelser paa de to Hjørnebygninger, som findes midt i Stationsbyen.

Parti fra Hørdum.

Hjørnebygningen nærmest Stationen er opført i 1905 af daværende Købmand ved Stationen J. B. Tølbøl, Broder til den foran omtalte Tølbøl, der var Kroejer. Kort Tid efter solgte Købmand Tølbøl hele det store Bygningskompleks til en forhenværende Købmand Jakobsen af Villerslev, der imidlertid lejede Købmandsforretningen ud til sin Svoger, A. S. Bangsgaard, som nu driver en større Købmandsforretning der. I samme Hjørneejendom er der en Del Lejligheder og Butikslokaler til Udleje. I en af Butikerne har Snedker Bisgaard Møbelforretning. Endvidere afgiver Bygningen Kontorlokale til den Filial, som Thylands Bank i Hurup har oprettet i Hørdum med Kontordage to Gange ugentlig. Den anden Hjørneejendom — eller Taarnbygning, som de ogsaa kaldes — ligger lige over Gæstgivergaarden og er opført af den førnævnte Bager Kroer i Aaret 1900. I denne har der, siden dens Opførelse, været drevet Manufakturhandel. Fra først af var Forretningen Filial af den driftige Manufakturhandler N. I. Thykiers Forretning i Thisted og blev hele Tiden bestyret af dens nuværende Indehaver, Hans Christensen, der for faa

Aar siden overtog den for egen Regning og nu har, efter alt at dømme en god Forretning, saa der er ingen Fare for, at den skal komme til at dele Skæbne med de Forretninger af samme Slags, som i Stationsbyens første Tid blev forsøgt. Begge Taarnbygninger er opført i to Etager. Gaar man Syd paa fra Hjørnebygningen forbi Smed Petersens kommer man

A. S. Bangsgaards Kolonial- & Isenkram-Forr.

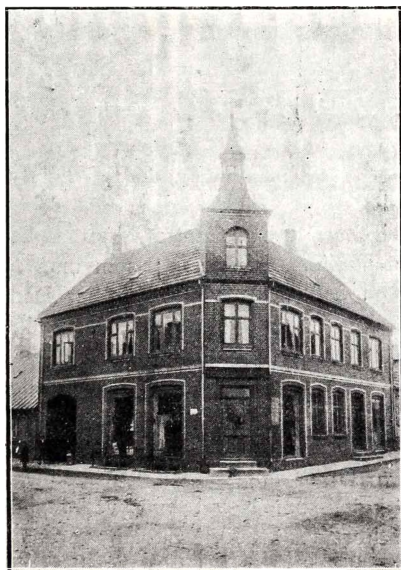
— paa venstre Haand — til en to Etagers Bygning, hvori der drives en solid Købmandsforretning af G. Petersen; det er denne Købmand, som ejer det nu nedlagte Fællesmejeri. Andelsforetagenderne er forbeholdte Stationsbyens sydlige Del, idet saavel Andelsmejeriet „Nyhaab“ samt Hørdum og Omegns Brugsforening“ er beliggende der. Andelsmejeriet er opført i 1904 og er et i alle Maader tidssvarende Mejeri, der maa tælles blandt de største i Thy, idet der aarligt behandles ca. 6 Mill.

Pund Mælk, saa der er nok for dets dygtige Mejeribestyrer Fr. Jensen at varetage; han har bestyret det siden dets Oprettelse. Brugsforeningen er opført i Aaret 1906 og har aarligt den anselige Omsætning af 3—400,000 Kr. Forretningens Bestyrer, Th. Thomsen, er den anden, siden dens Oprettelse. Endnu skal tilføjes, at Hørdum var den første Stationsby i Thy, som fik elektrisk Lys, ganske vist kun en Dag forud for Hurup. I de første Aar var det en Privatmand, Snedker Kjær, som da ejede Maskinsnedkeriet, der leverede Lyset; men for ca. 5 Aar siden dannedes et Interessentskab, som i Foraaret 1912 byggede det Elektricitetsværk, der nu forsyner Byen med Lys og Drivkraft. Værkets Bestyrer er den førnævnte Ejer af Mineralvandsfabriken, Jens Johannesen.

I retslig Henseende hører Hørdum under Vestervig Herreds-

kontor; man da der er ca. 15 km mellem Hørdum og Vester-
vig, var det jo forbundet med stort Besvær for Folk at komme
dertil, naar de havde Sager at afgøre med Kontoret. Dette
Forhold er nu ændret derved, at der to Gange om Maaneden
holdtes saakaldte „Retsdage“ i Hørdum, hvor altsaa Vidne-
afhøringer, Dødsbosager o. l. kan afgøres, og det er jo et
stort Gode for Beboerne
i Juridictionens nordlige
Sogne.

For et Par Aar siden
blev Stationsbygningen be-
tydelig udvidet, saaledes
at den nu fremtræder i
en ny og tidssvarende
Skikkelse. Kontorlokalet
blev betydeligt udvidet,
hvad der ogsaa i høj
Grad tiltrængtes, der blev
Forhal, hvor Billetsalget
foregaar, og der blev en
stor og i særlig Grad
hyggelig Ventesal, der
altid er holdt ren og om
Vinteren godt opvarmet,
hvad der ikke kan siges
om alle Ventesale paa
Thybanen, hvor det dog

Hans Christensens Manufakturforretning.

i Særdeleshed er af Betydning, at det kan være lidt varmt og
hyggeligt for de Rejsende, der ofte maa tilbringe et Par Timers
Stuearrest i Stationens Ventesal, naar der ventes paa f. Eks.
første Morgentog til Thisted, der undertiden bliver et Middags-
tog eller sidste Aftentog til Thisted, som til Tider rettest
burde kaldes Morgentog. Den nuværende Stationsforstander
Andersen, der er overmaade dygtig og punktlig, afløste Madsen
i 1898. Til Stationen er knyttet en Medhjælper samt to
Portører.

Et betydeligt økonomisk Gode maa det siges at være, at
Markedet i Aaret 1902 blev flyttet fra Koldby til Hørdum;
thi Markedsgæsterne maa naturligvis „punge ud“ paa den ene
eller anden Vis, saa at der de to Markedsdage, Foraår og
Efteraar, kommer en Del Penge til Byen til de forskellige
Næringsdrivende.

Niels Petersen,
Smedmester.

Johs. Jepsen,
Gæstgiver.

Hans Chrisensen,
Manufakturhandler.

I religiøs Henseende afgiver Byen et meget broget Billede, idet der er Folk, som slutter sig til Indremission, den grundtvigske Retning, Centrumspartiet, Brødremenigheden, Frimissionen eller Baptisterne; som man ser, noget for enhver Smag. Om det er til Byens Ros eller Dadel skal jeg ikke her komme ind paa; her er kun noteret Kendsgæringer og ikke en Vurdering af deres Betydning.

Omtrent 300 m Øst for Stationsbyen ligger Skolen, højt og frit. Inbtill 1890 laa Skolen ved Kirken, der ligger midt i Sognet; men efterhaanden som Stationsbyen voksede op, blev en Omordning af Skoleforholdene nødvendigt, og den nye Skole, som blev bygget ved Stationen, toges saaledes i Brug i Foraaret 1890. Skolen var den Gang kun for to Klasser; men i 1901 var Børneantallet saa stort, at Lærerkraefterne maatte forøges. Dog blev der ikke straks bygget, men der undervistes de første Par Aar i lejet Lokale, og endelig i 1913 blev der bygget til en Andenlærer. Da Skolen blev flyttet fra

A. S. Bangsgaard,
Købmand.

P. A. Jensen, Sognepræst.

A. K. Salmønsen,
Førstelærer.

Kirken og op til Stationen, var P. Møl Christensen dens Lærer, og han blev saaledes i 1903 Førstelærer. Da han i Marts 1912 efter kun faa Dages Sygeleje afgik ved Døden, 54 Aar gammel, blev Nedskriveren af disse Linier hans Eftermand i Embedet.

Lige i Skolens Nærhed findes to mægtige Kæmpehøje, Skuldarhøj og Hørdahøj, af hvilke den sidste menes at have givet Sognet Navn. Fra den største af dem kan man i klart Vejr tælle mellem 25 og 30 Kirker.

Saaledes omtrent former et Billede sig af Hørdum Stationsby gennem et Tidsrum af 30 Aar, og nogen yderligere større Udvikling synes ikke at være forestaaende, hvad vel ogsaa til Dels skyldes det nærliggende Koldby. Stationsbyens Indbyggerantal er. ca. 370.

KOLDBY

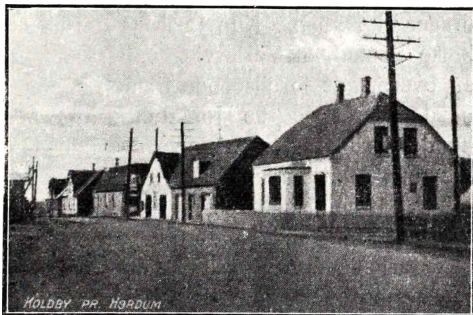
I Sognets østlige Del ca. 1 $\frac{1}{2}$ km Øst for Hørdum Stationsby ligger Koldby, der i Retuing fra Syd til Nord gennemskæres af Landevrjen fra Thisted til Oddesund og i Retning fra Vest til Øst af Forbindelsesveje mellem Hørdum Station og Skyum saaledes, at der dannes en Korsvej midt i Koldby By. Koldby er et af Thylands smukkeste Steder. Hvad der især bidrager til at give Byen et saa venligt Udseende, som Tilfælder er, er den anselige og smukke Have, som allerede er anlagt i Aaret 1866 af Johannes Nyboe og hører til den nu i 1908 nedlagte Koldby Kro.

Hvem, der er kendt paa Egnen, kan ikke nævne Navnet Koldby uden at sætte det i Forbindelse med Navnet Nyboe. Hvad Koldby er blevet til gennem Aarene det er den blevet i Kraft af, hvad Joh. Nyboe har virket og øvet. Han har utvivlsomt været Thylands mest virksomme, mest forudseende og mest initiativrige Mand. Fra smaa Kaar arbejdede han sig op til at blive Egnens Krøsus. Han er født i Nees paa Mors; men Faderen købte senere en Gaard i Holstebroegnen, hvor Joh. Nyboe allerede som Dreng viste sine medfødte Evner og sin Lyst til at handle. I sin Ungdom rejste han rundt som Kræmmer og faldbød sine Varer og kom ogsaa til Thy, hvor han paa Tøttrupgaard -- en større Gaard her i Hørdum Sogn -- fandt hende, der skulde blive ham en trofast og overmaade dygtig Hustru og Husmoder. I Aaret 1856 købte Nyboe den gamle kgl. privilegerede Koldby Kro; men allerede to Aar efter byggede han paa den anden Side Vejen den nye Krobygning, som den Dag i Dag er en af Byens mest anselige Bygninger. Koldby Kro har gennem Tiderne, lige til den i 1908 blev nedlagt, været Thylands bedst renomerede Kro. Det var et Sted, hvor de Rejsende vidste, at de fik det bedst mulige for Pengene, baade hvad Logi og Forplejning angik. Joh. Nyboe og Hustru var et Par overordentlige agtværdige Krofolk, der ikke tjente deres store Formue ved at lade Folk beruse sig der.

Nedskriveren af disse Linier har saaledes hørt fortælle, at en Gang efter Flyttetid, Maj eller November, kom der et Par Karle ind for at faa et Par Bajere. Nyboe kendte dem ikke, da de nys var kommen til Egnen; men ved at udspørge dem, erfarede han, at de tjente paa Gaarde i Nærheden, og saa sagde han paa den ham egen bestemte Maade: „I kan just ingen Bajere faa her, brug I jer Penge til noget nyttigere!“

Nyboes Interesse var vidtomspændende. Først og fremmest interesserede han sig for det, som var hans Hovederhverv nemlig Kreaturhandel.

Han var kendt overalt i Thy og paa Mors, hvor han opkøbte Folks Køer og magre Stude, som han i store Flokke lod drive til Husum Marked; Banen

Parti fra Koldby.

var jo endnu ikke kommen. Han tingede ikke med Folk, naar han var ude paa Handel, men gav et raskt Bud, og blev det ikke modtaget, var han ude af Døren med det samme. En overmaade hurtig Fodgænger var han, og det fortælles ogsaa om ham, at han en Gang, da han var paa Farten, kom op at køre med en Mand, men bad lidt efter om at maatte komme af, da han ikke havde Tid til at køre. Han havde adskillige Gange gennemkrydset baade Thy og Mors paa sine Ben.

Plantningssagen havde ogsaa hans store Interesse, hvad bl. a. den store og smukke Have ved Koldby Kro vidner om, ligesom han ogsaa med Energi kastede sig over Hededyrknningen. Han købte saaledes et Engstykke samt 17 eller 18 Hedeparceller sammen i det nærliggende Haring Sogn og fik derved en Ejendom paa ca. 100 Tdr. Land, og der byggedes en Gaard, som nu hedder Haring Hedegaard. Nyboe forstod at drive Hede op; han gennemdræned Jordene og gav den Mergel og skyede i det hele taget ingen Bekostning i saa Henseende. Byens Udvikling laa ham ogsaa stærkt paa Sinde, hvad de mange Bygninger, som han har bygget i Koldby,

noksom vidner om. Han fik saaledes bygget en Smedié, et Bageri, Apoteket samt Lægeboligen; de to sidste opførtes 1876. Nyboe var ogsaa virksom for at skaffe Egnen et Sygehus og i Forbindelse med Amtsraadsmedlemmerne Nyby, Øland og Korsgaard, Tøttrupgaard, lykkedes det at føre Planen igennem, idet Nyboe tilbød at give Byggegrund under Forudsætning af, at det blev bygget i Koldby, hvad det altsaa blev.

Fra Midten af Tresserne, til Banen i 1882 kom, var Postbesørgelsen mellem Thisted og Odde- og Vestervig overdraget til Nyboe. Kun to Dage om Ugen, Torsdag og Søndag kørte Posten til Vestervig. Som allerede omtalt var Nyboe en overmaade forudseende Mand, saa at han, da Banen kom, havde sikret sig de Jordstykker nærmest Banen, hvor det kunde forudses, at Stationerne vilde blive saaledes f. Eks. i Sjørring, Hørdum og Hurup.

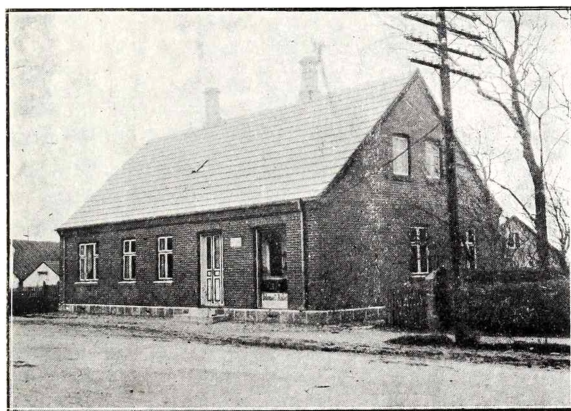
Gennem mange Aar var der store Markeder samt Statsdyrskue knyttet til Koldby; nu er Dyrskuet forlagt til Thisted og Markedet til Hørdum Station, vistnok 1902. Offentlige Hverv havde Nyboe saa vidt vides ikke, men det er ganske naturligt; thi en Mand, hvis mange Interesser gjorde, at han bestandig var ude paa Fart, kunde selvfølgelig ikke have med kommunale eller andre offentlige Sager at gøre, han havde simpelt hen ikke Tid. Nogen Forhandlings- eller Mæglingmand har han sikkert ikke været; hvad han var, det var han helt, og for ham var noget enten meget godt eller ogsaa meget slet; Mellempunkter laa ikke for ham. Et lille Vers rinder mig i Hu, og det hedder: „Skal alt sig vel i Huset føje, med alt hav selv et vaagent Øje“. Dette lille Vers passer i særlig Grad paa den gamle Fru Nyboe, hun udfoldede den samme Energi i Hjemmet, som hendes Mand udenfor — Nyboe vidste, at selv om han rejste ud, skulde alt nok blive passet; hun passede først og fremmest Hjemmet inden Døre, men hun havde ogsaa et vaagent Øje med Bedriften derude.

Hørdums Kirke har og vil have til senere Tider et synligt Minde om Joh. Nyboe og Hustru, idet de har skænket det store og udmærkede Orgel, som findes der.

Da Nyboes i 1907 fejrede deres Guldbryllup, stiftede de et Legat paa 2000 Kr. for Konfirmander i Skyum-Hørdum Kommune under Navnet: „Joh. Nyboe og Hustrus Guldbryllupslegat“. Legatbestyrelsen er Sognepræsten og Kommunens samtlige Ene- og Førstelærere. Portionens Størrelse er 20 Kr. og uddeles til de Konfirmander, der saavel i deres Skoletid

som under deres Konfirmationsforberedelser har udvist den bedste Flid og Opførsel. I Aaret 1908 døde Nyboe; hans Hustru overlevede ham ca. 3 Aar. Et stort og imponerende Monument paa Hørdum Kirkegaard viser Stedet, hvor det hæderlige Ægtepar hviler.

Byens første Næringsdrivende var Smed N. P. Nielsen, Skomager Andersen samt Dyrlæge Søgaard Christensen. Alle

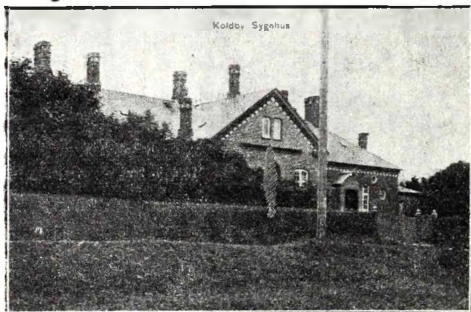

Johs. Andersens Skotøjsforretning.

disse begyndte deres Virksomhed i 1878 og er virksomme hver i sit Fag den Dag i Dag. Smed Nielsen er bekendt som en dygtig og solid Mester, der har ondt ved at blive fortrølig med vore Dages høje Daglønne. I den første Tid boede han til Leje i den af Nyboe opførte Smedie; men for en Del Aar siden byggede han sig et nyt Hus. En Søn af ham driver en Cykleforretning i Koldby. Skomager Andersen begyndte under smaa Forhold; men ved Flid og Energi har han drevet Forretningen op til at blive Egnens smukkeste og bedste. I 1910 brød han sit gamle Hus ned og byggede et nyt og smukt Hus midt i Koldby By. Skomager Andersen var Medstifter af Skyum-Hørdum Sygekasse, der oprettedes 1894, og han har været dens Formand siden 1903. Egentlig eksisterede Sygekassen 3 Aar forud for 1894, men som Medlem af Jydsk Husmandsforening. Virksomheden begyndte med et Medlemsantal af 53 og en Kapital paa 78 Kr. Nu tæller Sygekassen 700 Medlemmer, og Formuen er vokset til 3000 Kr. Lidt før Andersen var bleven valgt til Formand, var han valgt ind

som Vurderingsmand i Husmandskreditforeningen. Endnu skal tilføjes, at han bestyrer den for ca. 1 Aar siden oprettede Telefoncentral i Koldby.

Dyrlæge Søgaard Christensen kan nu se tilbage paa snart 40 Aars Praksis, og han er kendt som en kundskabsrig og dygtig Dyrlæge, der gennem de mange Aar hun vundet sig en stor Venne- og Kundekreds. I de første mange Aar boede Dyrlægefamilien til Leje i det gamle Bageri,;

Koldby Sygehus.

blev opført af Nyboe; men ogsaa her gælder det, at det gamle er forbigangen, og alt er blevet nyt, idet han for en Del Aar siden selv lod bygge.

Den første Købmand var G. P. Skaarup, der kun i faa Aar drev

Forretningen, som solgtes til nuværende Købmand Chr. Møller i Aaret 1884. Dermed gik Forretningen ind i et solidt Spor og fik sig snart en stor og god Kundekreds. Købmand Chr. Møller er kendt som en reel, dygtig og human Forretningsmand.. Kolonial- og Grovvarerforretningen er nu overgaaet til Sønnen Carl Møller — vel nok mest for at have en Gerning — driver en mindre Manufakturhandel, der i mange Aar har været knyttet til Forretningen.

Den første Sygehushæge var Bloch; han kom til Koldby 1876 og flyttede vistnok i 1904.

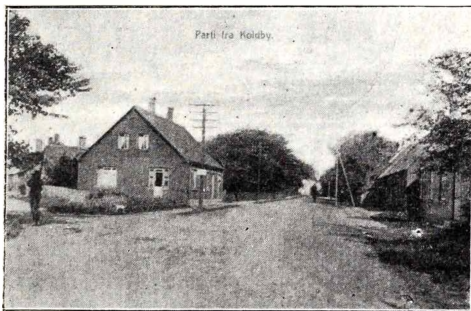
Efter ham kom Dr. Nielsen, som i 1913 afhændede sin Praksis til den nuværende Læge i Koldby, Haslund, der, hvad ogsaa var Tilfældet med Dr. Nielsen, har en meget stor Praksis. Dr. Haslund lagde sig ret snart i Selen for at skaffe mere Plads paa Sygehuset, og ved ihærdigt Arbejde lykkedes det ham at faa Autoriteterne interesseret for Sagen, og Tanken er nu bragt til Virkelighed, idet Sygehuset i Fjor blev betydeligt udvidet, saa at det nu kan afgive Plads til 25 a 30 Patienter. Dr. Haslund er kendt som en meget sikker og dygtig Operatør.

Koldby Skole laa oprindelig i Hørdum Sogns allerøstligste

Del, Tøttrup, men flyttedes i 1884 til Koldby. Skolens Lærer var paa den Tid Medom Christensen, der søgte Afsked i 1911 og bor nu i Herning. Igennem mange Aar blev der i Koldby Skole under Medom Christensens dygtige Ledelse drevet en velbesøgt Teknisk Skole. Efter Medom Christensen kom Lærer Westrup, der efter 4 Aars Forløb forflyttedes til Odby ved Uglev. Skolens nuværende Lærer er Buus Jensen.

Byens driftige Bager, Viggo Nielsen, har opført et nyt Bageri samt Beboelseslejlighed og driver tillige et Afholdshjem.

Selvfølgelig findes der nu en hel Del andre Næringsdrivende end de, som alt er nævnt, f. Eks. Bygningstømrere, en Skræder, en Kæremager, en Maler o. s. v.

Parti fra Koldby.

Endnu har jeg kun at tilføje, at der paatænkes opført et Alderdomshjem i Koldby. Ideens Fædre er Maler Pedersen, Hørdum, Skomager Andersen, Koldby, og Smed N. P. Nielsen, Koldby. Byggegrund er skænket af førnævnte Købmand Chr. Møller.

Det var i Korthed, hvad jeg har ment at burde føre frem, da Pladshensynet begrænser Stoffet. der ellers i en kyndig Skribents Haand var tilstrækkeligt til en tyk Bog.

Og saa en hjertelig Tak til de Borgere, der saa beredvilligt har givet mig de Oplysninger, hvorefter nærværende Skildringer er givet.

Johs. Andersen,
Skomagermester.

Viggo Nielsen,
Bagermester.

KENDTE NAVNE.

P. A. Jensen, Sognepræst, f. 1871 i Lindeballe. Lærer ved Neksø Realskole og Seminarium 1895—97, Sognepræst i Hersom, Viborg Stift, 1898—1915, ansat i Skyum pr. Hørdum 28. September 1915. Formand for Skyum og Hørdum Menighedsraad.

Niels Pedersen, Smedemester, f. 1865 i Hørdum. Lært hos N. P. Nielsen Koldby. Etableret 1889; driver Grovsmed- og Vognforretning; beskæftiger 5 Mand. Medlem af Sogneraadet 1910—14, Bestyrelsesmedlem af Haandværkerforeningen, Bestyrelsesmedlem af Elektricitetsværket.

Johannes Jepsen, Gæstgiver, f. 1857 i Boddum. Lært Bagerfaget hos Bager K. L. Jepsen Krik; drevet Bageri i Stenbjerg i 20 Aar, derefter Afholdshjemmet i Snedsted fra 1904—09, derefter købt Hørdum Gæstgivergaard. Bestyrelsesmedlem af Elektricitetsværket.

Hans Christensen, Manufakturhandler, f. 1870 i Ribe. Lært i C. P. Hansens Manufakturhandel i Ribe. Var Bestyrer for N. J. Thykier af nævnte Forretning fra 1900 indtil 1912, da han overtog Forretningen for egen Regning.

A. S. Bangsgaard, Købmand, f. 1881 i Villerslev. Lært hos Ludv. Worm i Karby. Frekventeret Aalborg Handelsinstitut et Aar og derefter i en Aarrække ansat hos Jacob Mortensen, Aalborg (Jernhandel m. m.)

A. K. Salmonsens, Førstelærer, f. 1876 i Hundborg. Uddannet i Seminariet. Medlem af Menighedsraadet i Hørdum.

Johannes Andersen, Skomager, f. 1854 i Villerslev pr. Hørdum i et fattigt Husmandshjem. Uddannet hos Skomagemester L. Thomsen, Thisted, fra 1. Maj 1869 til 1. Juni 1875. Etableret 1. Oktober 1878; Forretningen er arbejdet godt op og drives nu i egen Ejendom; laver væsentlig Haandarbejde. Har været Formand for Thylands Landhaandværkerforening ca. 20 Aar, Formand for Kommunens Sygekasse siden dens Aerkendelse 1893, Vurderingsmand i Husmands-Kreditforeningen siden 1902. Diplom ved Amtsudstillingen i Thisted 1898. 1. Præmie ved Lokal-Udstilling henholdsvis 1890 og 1905 i Thylands Landhaandværkerforening; Præmie i Fjerritslev 1914.

Viggo Nielsen, Bagemester, f. 1881 i Gullerup. Lært hos S. Christensen, Erslev; derefter arbejdet i forskellige Byer. Etableret 1903; Ejendommen opbygget i 1908—14; driver Bageri og Afholdsrestauration. Formand for den lokale Afholdsforening og i Bestyrelsen i 6 Aar; Bestyrelsesmedlem for Thy Højspændingsværk; forhen Bestyrelsesmedlem af Haandværkerforeningen.

P. PETERSEN OG F. A. KRISTENSEN

BEDSTED SOGN

BEDSTED STATIONSBY, Bedsted Sogn, Hassing Herred ligger $3\frac{1}{4}$ Mil Sydvest for Thisted ved Amtsvejen fra Thisted til Agger. Byen ligger i det sydøstlige Hjørne af Sognet, hvor tidligere den store Rønhede bredte sig over en Del af Bedsted og Vestervig Sogne. Navnet Bedsted skrives Aaret 1357 Bilstæth, hvis første Stavelse formodentlig er et Mandsnavn.

Til Bedsted Sogn, der i Aaret 1801 havde 346 Indbyggere, 1890: 1159 Indbyggere, 1916: 1331 Indbyggere, hører Byerne: Bedsted, Horsfeldt, Brogaarde, Vittrup, Hundskær, Spangberg og Brydbjerg; Sog-

net har 220 Tdr. Hartkorn. Sydøst for Stationen ligger Grurup Sogn, der er Anneks til Bedsted, med 88 Tdr. Hartkorn og ca. 350 Indbyggere. Bedsted By hører til de ældste og større Byer i Jylland, har Kirke, to Skoler (østre og vestre) med ca. 140 Børn, Missionshus, opført 1888, Mølle og en gammel og stor Købmandsforretning, der blev grundlagt i Tresserne og nu ejes af Købmand Worm, som blandet Landforretning med Kolonial-, Støbegods- og Manufakturvarer; Forretningen er tillige Modtagelsessted for Svin til Koopmanns Slakteri i Thisted. Ved Forretningen er nu opvokset en lille Koloni af flere Næringsdrivende og Particulierer. Et større Landeri er nu knyttet til Købmandsgaarden. Worm har været Købmand i Bedsted i noget over 30 Aar, har været Medlem af Sogneraadet to Gange, sidste Gang endog dets Formand, han beklæder flere Tillidsposter og nyder stor Anseelse blandt

Beboerne. Bedsted Kirke, der ligger paa et højt Sted med en vid Udsigt, ca. 2 Kilometer Nordvest for Stationen, er en anelig Landsbykirke fra den romanske Periode „af hugne Granitkvadre paa en Dobbeltsokkel; Skibet [har Bjælkeloft, Koret, der har haft en Apsis, har en senere indbygget Hvælving, hvis øverste Del har en Dekoration af Bladornamenter.

Johs. Worm & Co.s Kolonial- & Manufakturforr.

Taartrummet med en Smedejernsdør med Aarstallet 1773 er Begravelseskapel for Poul Klingenberg til Tandrup, død 1771“. (Efter Trap).

Paa Kirkeskibets nordre Side er op-hængt en Tavle med en Fortegnelse over Sognets Præster fra Reformatio-

nen (1540) til vore Dage. Nuværende Præst (fra 1911) er Pastor M. Kuhlmann, Formand i Menighedsraadet og Værgeraadet. Hans For-

mand i Embedet, Pastor P. N. Hørlyk, var Præst i

Bedsted-Grurup Pastorat fra 1885 til 1911; denne, der var en energisk og virksom Mand, oprettede den første statsanerkendte

Sygekasse for Bedsted og var i flere Aar dens ulønnede

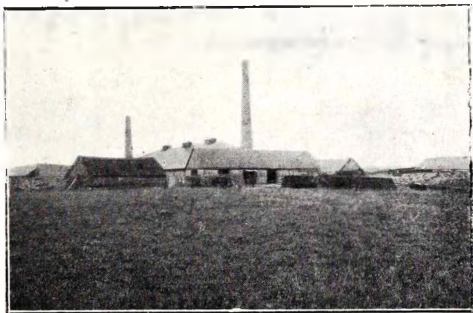
Formand; han stiftede tillige et Legat for trængende i Pastoratet. Nordøstligst i Sognet ved Ove Sø ligger Herregaarden Tandrup, som i det 16. Aarhundrede ejedes af Adelslægten Lykke, senere (i det 18. Aarhundrede) af ovennævnte Poul Klingenberg. Gaardens nuværende Ejer er H. Lützhøft, i en Aarrække Medlem af Thisted Amtsraad.

Johs. Worms Privatbolig.

Gaarden har en Størrelse af 32 Tdr. Hartkorn. Syd for Tandrup ligger Gaarden „Søvang“ (Parcel af Tandrup), som har ca. 10 Tdr. Hartkorn. Paa sidstnævnte Gaards Grund er anlagt et stort moderne Teglværk „Søvang“, der nu ejes og drives af Grosserer Frederiksen i Thisted; dette Teglværk producerer aarligt over 1 Million Teglsten og 100,000 Drainrør.

Da Banen blev anlagt i Aaret 1882, kom Stationen til at ligge i den sorte Hede i Nærheden af tre smaa elendige Hedehuse. Ældre Folk i Bedsted saa med Ho-

Søvang Teglværk. — Ejer: N. S. Frederiksen.

vedrysten af Anlægget af en Station og de første Nybyggere af Haandværkere og Næringsdrivende, der bosatte sig ved samme; man mente, at de i Tidens Løb vilde blive en Byrde for Kommunen; men Udviklingen siden den Tid har [gjort

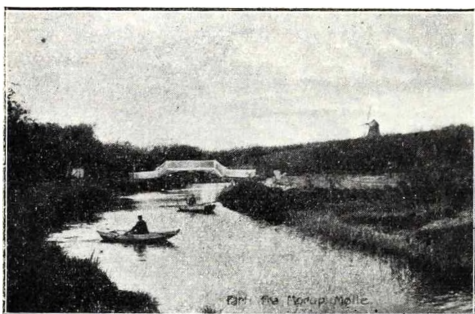

Chr. Weyes Kolonialforretning.

denne Ængstelse til Skamme. Samtidig med Stationsbygningens Opførelse blev der bygget en lille Gæstgivergaard samt en Købmandsforretning som Filial af den gamle Købmandsforretning i Bedsted By; Sogneraadsformand, Købmand C. Weye er nu Indehaver af denne Forretning. Kort Tid efter paabegyndtes flere Haandværkerforretninger: en Malerforretning af N. K. Eriksen, en Trævareforretning af P. C. Kristensen og en

Bagerforretning (de to nævnte Mænd fortsætter endnu deres Virksomhed paa samme Plads i Byens Hovedgade.

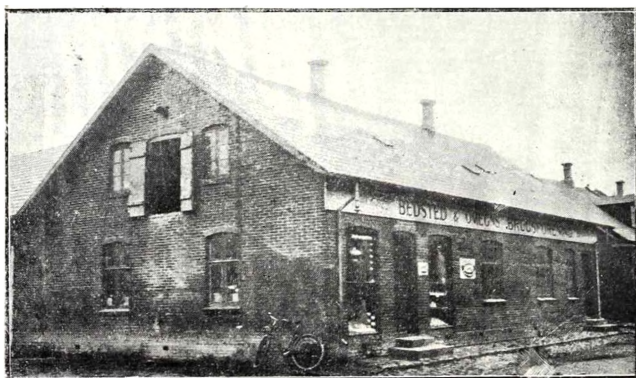
I Aaret 1890 bosatte Dyrslæge Marrebæk sig i Stationsbyen, som praktiserende Dyrslæge; han bør nævnes som en af de

Parti fra Morup Mølle.

Mænd, der paa flere Maader har været med til at fremme Stationsbyens Udvikling, f. Eks. ved Oprettelsen af en Privatskole; han var Medlem af Sogneraadet i flere Aar og var da Talsmand for Byens Interesser. De

første 15—20 Aar efter Banens Anlæggelse var imidlertid trange Aar med liden Udvikling, idet Byen havde haarde Konkurrenter i den gamle Handelsplads i Bedsted By, en lignende ved

Bedsted & Omegns Brugsforening (Bestyrer H. Nielsen).

Morup Mølle i Bedsted Sogn samt i den gamle historiske By, Vestervig, hvor der er to Læger, et Apothek og Sæde for de to Herreders, Hassing og Refs, Jurisdiktion, endvidere i den store Nabostad Hurup og den gamle Havneplads Visbyaa ved Limfjorden. Senere hen kom der Fart i Udviklingen, især da Gæstgiver Knudsen udvidede Kroen, opdyrkede en Del af

den nærliggende Hede og fik i Forening med flere andre oprettet Bedsted og Omegns Brugsforening (1896), som dog i de første Aar havde en lille Omsætning, men som under de to dygtige Uddelers Ledelse (S. Rose fra 1898—1912, nu Købmand i Aalestrup, og H. Nielsen fra 1912) er vokset op til at have en aarlig Omsætning af ca. 90,000 Kr. i Kolonialvarer og 23,000Kr. i „Grove Varer“ (1915). Brugsforeningens nuværende Formand er N. Høj, Spolum.

Fabriken Moselund. — Ejer Jens Andersen.

En større Vækst fik Byen, da N. Nielsen købte Kroen 1906. Aaret før anlagde Jens Andersen en Tørvefabrik, kaldet Moselund; Mosen købtes fra Herregaarden Tandrup og ligger ca. 1 Kilometer fra Stationen; denne Fabrik leverede i flere Aar 3 Millioner Stk. Tørv aarlig; i 1916 har J. Andersen købt en Mose i den nordlige Del af Sog-

G. Thomsens Kolonial- og Isenkramforretning.

net, ogsaa fra Tandrup, og der anlagt en Tørvefabrik, der nu ejes af hans Søn, Anders Andersen. Disse to initiativrige og virksomme Mænd paabegyndte en ny Udvidelse af Stationsbyen, N. Nielsen ved Anlæggelse af en ny Vej fra Stationen op til Amtslandevejen med Bygning af en Købmandsforretning, som nu ejes af G. Thomsen, og en Urmagerforretning, hvor P. Pedersen nu driver en Urmager- og Guld-

smedeforretning, og Jens Andersen ved Bygning af et moderne Bageri. Kort Tid efter solgte Bager Madsen sin gamle Bygning Øst for Stationen og byggede et stort, tidssvarende Bageri i den gamle Hovedgade. Paa begge Sider af nævrte Vej

solgte N. Nielsen en Del Byggegrunde, hvorpaa der opførtes Bygninger til et Maskinværksted, Cementstøberi og bl. a. to Vognmandsforretninger.

Byen har ogsaa et Afholdshotel, opført 1898, der ejes af

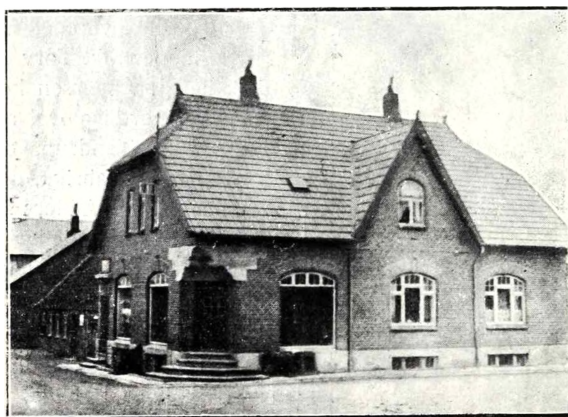

Parti fra Bedsted.

Bedsted Afholdsforening, Forpagter P. Leegaard, Fuglsang, er for Tiden Formand for nævnte Forening. Frøken Inger Søndergaard er fra 1. November 1916 Værtinde for Hotellet.

Paa Initiativ af Maler L. P. Mad-

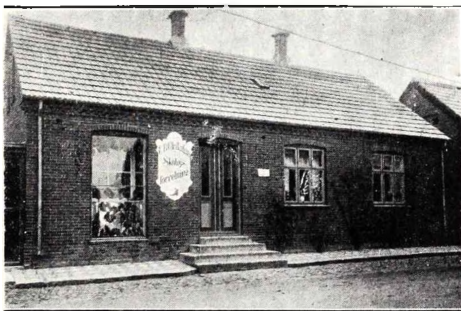
sen oprettedes en teknisk Skole, hvis energiske Formand han i flere Aar var. Skolens nuværende Formand er Tømrer P. Overgaard. Skolen har Lokale i Afholdshotellet. Maler Mad-

L. P. Madsens Malerforretning og Vognlakereri.

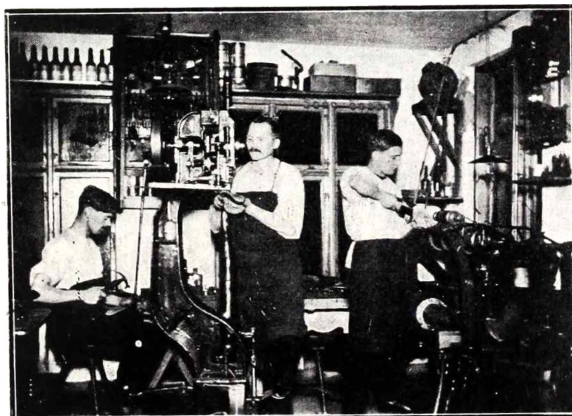
sen byggede en stor moderne Hjørnebygning i Hovedgaden ved Amtslandevejen og driver en stor Malerforretning; i de senere Aar har han tillige haft en stor Del af Malerarbejdet ved Statsbanerne. I Byens ældste Gade har endvidere Skomager C. B. Christensen, Manufakturhandler C. Olsen, Møbel-

og Maskinsnedker N. Lykke, Tricotagehandler S. Jakobsen, Tømmermester P. Christensen, Smedemester C. Christensen, Kæremager Krogsgaard, Skomager Eriksen, Cyklehandler M. Andersen, Sadelmager Vestergaard, Øl- og Boghandler I. Kappel og Barbererne Jerne og Otterstrøm deres Forretninger; sidstnævnte har Udsalg af Medicinalvarer (1915) og er desuden Kollektør for Landbrugslotteriet. I mange Aar har Beboerne i Stationsbyen ønsket et Mejeri ved Stationen; dette Ønske blev til Virkelighed

C. B. Christensens Skotøjsforretning.

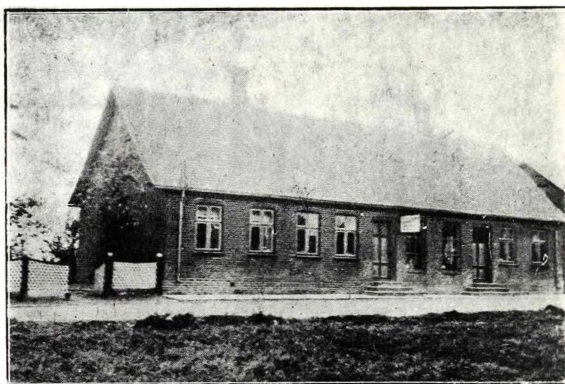
i Efteraaret 1914, da Beboerne i hele den østlige Del af Bedsted Sogn udtraadte af Andelsmejeriet „Morup Mølle“ paa Initiativ af I. Andersen, Moselund o. fl. og byggede et stort

Interiør fra C. B. Christensens Skotøjsværksted.

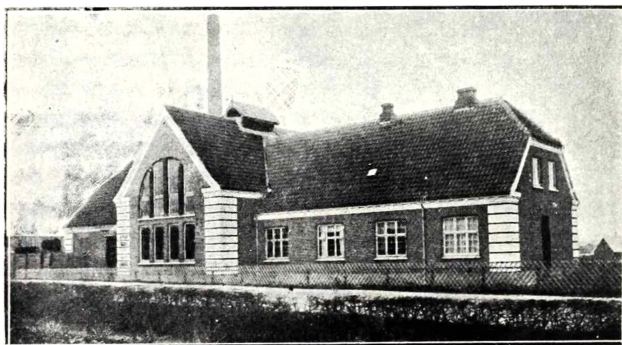
moderne Mejeri i umiddelbar Nærhed af Stationen; Følgen af dette Skridt blev et Sagsanlæg, der for Tiden verserer for Retten. Da den førstbyggede Privatskole under Frøken M. Mortensens Ledelse ikke saa nær kunde optage alle Stations-

byens Børn, blev der i Efteraaret 1913 opført en stor, smuk og rummelig Privatskole med to Klasseværelser og Bolig til to Lærere; Børneantallet er for Tiden ca. 70, Undervisningen ledes af Frøknerne Tretaulouf og E. Marrebæk. Det

Sv. Jacobsens Manufakturfarretning.

største Foretagende i Byen er det i Aaret 1914 anlagte Højspændingsværk. Den havde i flere Aar et lille Elektricitetsværk, som kun forsynede Stationsbyen med Lys og Kraft, og

Bedsted Andelsmejeri.

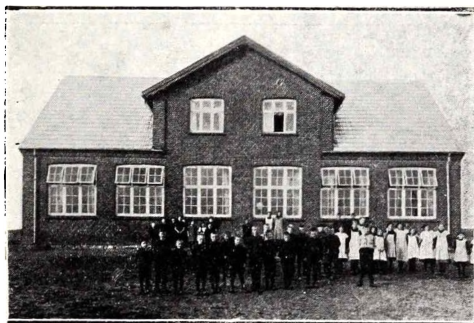
som ejedes af Peter Johannesen; imidlertid blev en Kreds af Egnens mest moderne og indflydelsesrige Landmænd med Proprietær O. Hedegaard, Visby, i Spidsen enige om at købe og nedlægge Elektricitetsværket og i Stedet for opføre et Højspændingsværk for en Anlægssum af ca. 550,000 Kr. Værket

drives af to Maskiner med 300 Hestes Kraft og har 32 Transformatorer. Værket drives som Andelsforetagende med ca. 550 Andels-havere, som til-sammen har 9000 Blus og Motorer til ca. 1300 Hestes Kraft. Ledningen bestaar af 86 Kilometer Lavspændingsledning og 95 Kilometer Høj-spændingsledning. Foreningens første Formand var oven-nævnte O. Hede-gaard, og dens nu-værende Formand er Proprietær Fugl-sang, Pallesgaard, i Ullerup.

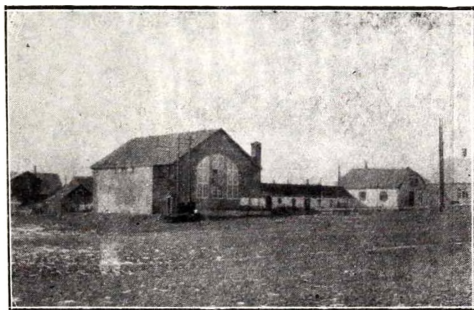
Stationsbyen har nu 410 Indbyggere (1916). Den første Stationsforstander var Suadecani (182-til 1899); han anlagde en lille Gran-plantning, Øst for Stationsbygningen, hvilken Plantning i Aar er bleven ryddet for at give Plads til en Udvidelse af Stations-terrainets Skifte-spor. Den nuvæ-

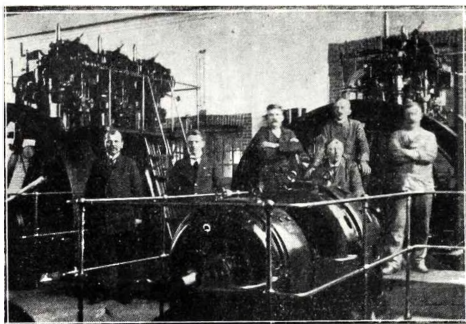
N. Lykkes Møbe- og Bygningsnedkeri.

Bedsted private Skole.

Højspændingsværket.

• Interiør fra Højspændingsværket.

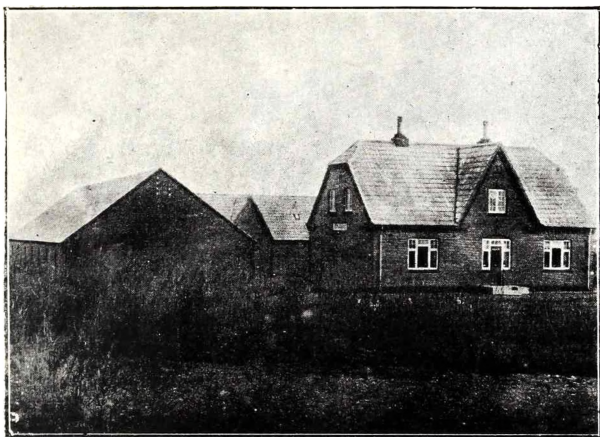
Parti fra Bedsted.

Parti fra Bedsted.

rende Stationsfor-
 stander (fra 1907)
 hedder Worm.
 Denne Udvikling,
 som Stationsbyen
 saaledes har gen-
 nemgaaet i de 34
 Aar har et Side-
 stykke i den til-
 grænsende Hedes
 Opdyrkning og Be-
 plantning. Fra
 Stationsbyen ad de
 tre Veje, henholds-
 vis til Vestervig,
 Grurup og Visby,
 hvor der ved Ba-
 nens Anlæggelse
 kun var nøgen
 Hede, er der nu
 dyrket Jord med
 smukke nybyg-
 gede Gaarde, Huse
 og Villaer, og til
 Slutning skal næv-
 nes, at det efter
 mange Aars frug-
 tseløse Forhandlin-
 ger endelig lykke-
 des Staten at faa
 købt en Del af
 Bedsted Gaardes
 og Huses Hede-
 skifter og lagde ind
 under Hvidbjerg
 v. Aa Klitplantage
 og beplantet. Æren
 herfor tilkommer
 især Sognefoged
 Jens Knudsen, Bed-
 sted, og davæ-
 rende Klitplantør

H. Eskesen, Hvidbjerg v. Aa. Træerne i Plantagen har flere Steder naaet Mandshøjde, og med de store Kæmpehøje

„Brydbjerg“. — Ejer: N. Nielsen.

(Saug- Daas o. fl.), som findes der, gør den et oplivende Indtryk i det ellers saa skovfattede Thy, og den vil sikkert ad Aare blive et yndigt Udflugtssted for Beboerne i Bedsted Stationsby. — Den Vandringsmand, der saaledes for 30 Aar siden kom ad Amtsvejen fra Vestervig med den i mange Maader berygtede Markedsplads paa højre Haand, midt

Parti fra Bedsted.

ude paa den golde Hede, vil næppe nu kunne genkende Egnen, men maa udbryde med Digteren H. C. Andersen:

„Heden, ja man tror det næppe;
men kom selv og se den lidt:
Lyngen er et pragtfuldt Tæppe;
Blomster myldrer milevidt.
Skynd dig, kom! om føje Aar
Heden som en Kornmark staar.“

P. Petersen.

F. A. Kristensen.

Johs. Worm, Kbmd.

Mads Hansen, Købmand †.

Chr. Weye, Kbmd.

KENDTE NAVNE.

N. Leegaard, Gaardejer, f. 1. April 1844 i Bedsted. Blandt flere Tillidshverv har han siden 1895 været Vurderingsmand for Viborg Kreditforening og siden 1906 Vurderingsmand for Hassing Refs Herreds Skyldkreds, været Medlem af Bestyrelsen for Landbosparekassen for Thy.

Johannes Worm, Købmand, f. 23. Juni 1858 i Hillerslev. Lært Handel hos Købmand A. I. Gasberg, Visbyaa, Kommiss i 6 Aar hos M. Hansen, Bedsted, overtog dennes Forretning i 1883 og drevet den siden. Medlem af Sogneraadet fra 1880—95 og fra 1901—07, deraf i 4 Aar Formand, Vurderingsmand i Grundejerkreditforeningen siden 1896, Kredsformand i Thisted Amts Brandkasse siden 1902, i Bestyrelsen for den stedlige Handelsforening, Suppleant til Skatteraadet og i Bestyrelsen for Mejeriet.

Jens Andersen, Tørvefabrikant, f. 1858 i Nors. Lært Smedeprofessionen, Svend i Skyum i 6 Aar derefter Smedemester i 7 Aar, købte en Gaard i Horsfeldt, Gaardejer i Tøstrup i 10 Aar, købte den nuværende Ejendom i 1905 og anlagde herpaa Fabriken og opbyggede Gaarden som kaldes Moselund. Formand for Andelsmejeriet, Bestyrelsesmedlem for Højspændingsværket.

I. R. Marrebæk, Dyrlæge, f. 21. Marts 1862 paa Falster. Har boet i Bedsted siden 1890. Sogneraadetsmedlem, Spare-

I. R. Marrebæk,
Dyrlæge.

Jens Andersen,
Tørvefabrikant.

L. P. Madsen,
Malermester.

kassebestyrelsesmedlem, Formand for Thisted Amts Dyrlægeforening.

Petrus Petersen, Skolelærer, f. 1864 i Lille Hillerslev. Uddannet paa Ranum Statsseminarium 1879—82. Enelærer ved Bedsted østre Skole fra 1888 til Dato, er tillige Kirkebylærer og Kirkesanger for Bedsted Sogns Menighed. Medlem af Værgeraadet fra 1911 og af Menighedsraadet fra 1912.

A. Worm, Stationsforstander, f. 1866 i Rold. Ansat ved Statsbanerne den 1. August 1883, udnævnt til Stationsforstander i Forlev den 1. Januar 1900 og i Bedsted den 1. November 1905.

N. Nielsen, Gaardejer, f. i 1866 i Eising pr. Vinderup. Tømrerm. i Kbhvn. i 13 Aar, overtog Kærgaardsholm Mølle og havde den i ca. 5 Aar, overtog 1908 Bedsted Kro til 1913 driver nu Gaarden „Brydbjerg“. Vurderingsmand for Landbygningernes Brandkasse.

Sv. Jakobsen, Manufakturhandler, f. 1866 i København. Oprindelig Mejerist. Etbl. 1897. Driver Manufaktur-, Tricotage og Galanteriforretning. Bestyrelsesmedlem af Menighedsraadet, Fmd. f. Privatskolen, Stifter af Foreningen,

C. B. Christensen,
Skomagermester.

A. Worm,
Stationsforstander.

G. Thomsen,
Købmand.

Sv. Jakobsen,
Manufakturhandler.

N. Lykke,
Snedkermester.

P. Petersen,
Lærer.

„Hjælp for Haandværkssvende“, Fmd. for D. M. S. Kredsforening i Bedsted.

F. A. Kristensen, Lærer, f. 1868 i Hjerminde. 3-aarig Uddannelse paa Jelling Seminarium. 2 Maanedskursus i Dansk i København. Har oprettet en Børnebogsamling ved sin Skole, holdt Aftenskole, ledet en Sangforening, har været Fmd. for en Foredragsforening og for Bedsted og Omegns Brugsforening. Medlem af Bedsted-Grurup Sogneraad fra 1909, har været Medlem af Bestyrelsen for „den fri Fattigkasse“, Fmd. f. Bedsted Afholdsforening 1914—16.

Chr. Weye, Købmand, f. 1868 i Bedsted. Uddannedes hos Købmand Mads Hansen og ejer nu denne Forretning. Medlem af Sogneraadet siden 1907. Formand for samme 1911—1914.

L. P. Madsen, Maler, f. 1875 i Sennels pr. Thisted. Lært hos Maler C. N. Rokkjær i Hvidbjerg, Thyholm. Begyndt Forretningen 1. Oktober 1895.

C. B. Christensen, Skomagermester, f. 1877 i Kjelstrup. Lært hos M. Jacobsen, Bedsted, arbejdet hos P. Petersen, Bedsted. Etbl. 1899. Forretningen arbejdet stærkt op,

F. A. Kristensen, Lærer.

N. Nielsen, Gaardejer.

Ejendommen opbygget 1903, beskæftiger 1 a 2 Mand og Nutidens bedste Maskiner, absolut moderne Værksted. Bestyrelsesmedlem i Haandværkerforeningen, Fmd. f. den lokale Afholdsforening, har været Fmd. f. Skytte- og Gymnastikforeningen, Fmd. f. Skomagermesterforeningen for Thy.

N. Lykke, Snedkermester, f. 1879 i Ørum. Lært hos Snedkermester Yde Jensen, Thisted. Statens Tegnerlærerkursus. Teknologisk Institut. Gennem flere Aar leveret Kirkeinventar til adskillige Kirker i Thy. Maskinsnedkeri for Vinduer og Døre, Møbel- og Ligkistelager. Sogneraadsmlem.

G. Thomsen, Købmand, f. 1884. Uddannet ved Kolonialhandel i Frederikshavn. Etbl. 1910. Forretningen omfatter Kolonial og Isenkram. Bestyrelsesmedlem i Bedsted Haandværker- og Borgerforening.

JOHANNES KAPPEL

HURUP BY

HURUP er den største Stationsby paa Strækningen Struer-Thisted. Med sine ca. 1100 Indbyggere „indenfor Bygrænsen (hele Sognet har ialt 1574), er den jo over det sædvanlige Stationsstandpunkt og ligner mere en mindre Købstad, hvad Størrelse og pulserende Forretningsliv angaar.

Og saa godt som alt det, der nu rummer de 1100 Mennesker, var ikke til for en Menneskealder siden.

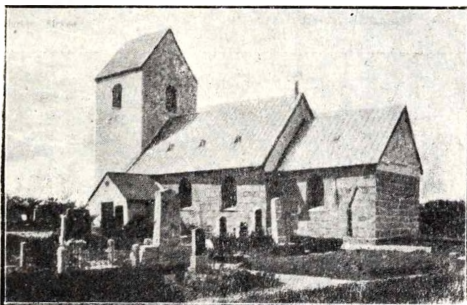
Da Thybanen blev afstukket med Station i Hurup i Aaret 1880, var der i Væsentligheden kun Lyng, hvor nu Byen ligger. Banen blev aabnet 1882.

Præstegaarden, Skolen, tre Gaarde og ellers intet ud over et Par gamle Huse, det eneste præsentable Hus var — Fatighuset, det var alt.

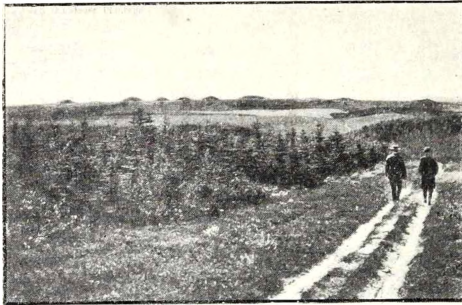
Men Afmærkningen af Stationen forandrede hurtigt Byens Udseende.

Mange nye energiske Mænd tog hurtig fat, for at skabe sig et Hjem, de købte Byggeplads og fik, hvordan vidste de vel ofte knapt selv, thi Pengene var som Regel faa, bygget Hus, som i de kommende Aar dannede Rammen om deres Privatliv og maaske ogsaa tillige om deres Forretningsliv.

Mangen en solid Bondemand rystede opgivende paa Hovedet af de nye Fusentaster, der troede, „de kunde leve af Stationen“, og hvor var det latterligt at give indtil 300 Kr. for en Byggeplads.

Hurup Kirke.

Parti fra Hurup Omegn.

Hovedgaden i Hurup.

Hurup Kro. — C, Thonsgaard.

Det kunde da enhver fornuftig Mand se var Ruin baade for de let-sindige selv som for Kommunen og Oplandet. „Thi de skal jo leve af os!“ var det stadi- gige Omkvæd.

Tiderne skifter.

Nu betales der i Hurup 5000 Kr. for en Byggeplads, og det regnes endda for at være godt Køb, — den Pris betalte Apoteker Arden i Aar for en Plads til det ny Apotek —, og nu ser vore Landboere og Hurup Borgere med gensidig Agtelse paa hverandre.

Nu tales der ikke om, at den ene skal leve af den anden, men at de er til Nytte for hinanden. Og det er jo en nok saa sund Tanke.

En af de Mænd, der straks var klar over, at Hurup vilde blive en stor Station, var den vidt kendte Johs. Nyboe, Kromand i Koldby Kro,

Gaardmand og Kreaturhandler. Han opkøbte straks en Del saa godt som værdiløse Hedeskifter, fik Bevilling til at drive Krohold og byggede Hurup Kro, som var bortforpagtet i mange Aar til forskellige, indtil han i 1907 solgte Kroen til nuværende Kroejer Thonsgaard. Nyboe havde til sin Død en usvækket Interesse for Hurup. Det viste han bl. a. ved at skænke Byen Jord til det smukke Anlæg, der ligger midt i Byen.

Af de første Nybyggere, Pionererne, er flere endnu virksomme Borgere i den Stad, de har været med til at skabe. De var unge den Gang, det er de ikke længere; men de er endnu gennemgaaende livligt interesserede i ny Foretagender til Gavn for Byen. Der var de to Brødre, Tømrerne Mads Jensen og Hans Jensen, Søner af den gamle dygtige Tømrer Jens Hansen i Refsbøl.

Der var Bager Odgaard, Tøffelmager Jensen, Poul Jeppesen, Dyr-læge Jørgensen, senere Skomager Jensen, N. I. Krabbe, Drejer Jeppesen, Gartner Dam, ja og efterhaanden mange flere.

Af de to Brødre Jensen er den ældste, Mads Jensen endnu Tømrer i Hurup, hvorimod Hans Jensen siden 1902 er Kreditforeningsdirektør i Aalborg. Han har des Aarsag opgivet sin Forretning her; men han bor endnu i Hurup og er aktiv, naar Byens stadige Udvidelse gør det nødvendigt, at der skal tages Affærer.

Bager Odgaard bager endnu.

Han og hans Kollega P. N. Pedersen har begge trods de fuldt ud moderne Ovne og øvrige Hjælpemidler, fuldt op at gøre med at bage Brød, grovt og fint, til deres Bysbørn.

Ligeledes driver Tøffelmager Jensen og Skomager Jensen endnu deres den Gang begyndte Forretning, medens Gartner Dam snart skiftede Livsstilling og overtog Pladsen som Uddeler i Brugsforeningen.

I Aaret 1907 købte han Hurup Ølbryggeri, opgav sin Plads som Uddeler og driver nu en stor og uden Tvivl vellønnet Forretning som Brygger.

Drejer J. J. Jeppesen var Træ- og Kunstdrejer fra 1888.

Hans Jensen, Direktør,

I Aaret 1896 overtog han Stillingen som Bog- og Papirhandler i Hurup. Men efterhaanden som Byen voksede, blev der

Hurup Afholdshotel. — Johs. Zartov.

Hjalmar Lyngbæks Bog- og Papirhandel.

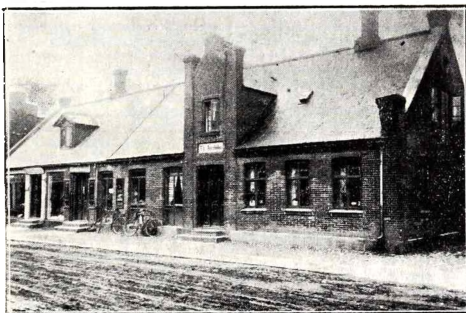
Plads til en selvstændig Boghandel, der siden 1914 er drevet af Boghandler Lyngbæk.

Dyrlæge Jørgensen døde i 1908. Den nuværende Dyrlæge, S. Bjerre, har været Dyrlæge her siden 1913.

I Aaret 1892 bosatte Læge H. Kjær sig i Hurup, og da der efterhaanden blev for meget at bestille, bosatte hans Broder, Læge V. Kjær, sig i Hurup i Aaret 1905. Da Kreds-lægeembedet blev henlagt til Hurup, blev sidstnævnte, der paa dette Tids-punkt var konst. Distriktslæge, ud-nævnt til Kreds-læge.

Den første Købmandsforretning i Hurup oprettedes af d'Hrr. Bach i Vestervig og Hundahl, Doverodde, og den var meget beskeden at be-

gynde med. Men det gik med den, som med Hurup, den voksede sig stor og blev i Aaret 1883 solgt til Købmand J. Hancke. Han byggede til begge Ender af Huset, satte en Etage paa og drev en stor blandet Forretning, til han i 1908

Th. Agerholms Kolonialforretning.

skilte Manufakturhandelen fra og byggede til den det store 2 Etages Hus Øst for Banen, hvor nu hans Søn, Chr. Hancke har stor Manufakturhandel.

I Aaret 1915 solgte han Kolonialforretningen til Købmand P. Høiriis af Vraa, som i sin Tid

I. N. Krabbes Jernhandel.

i flere Aar var Kommis hos ham. J. Hancke bor nu i København.

Den næste Købmandsforretning i Hurup begyndtes 1888 af M. Christensen. Ogsaa der blev der bygget til og paa, efterhaanden som Forretningen voksede. I 1898 solgte han Forretningen til Kbmd. Th. Agerholm, som har bortforpagtet Manufakturhandelen til Kbmd. Smith, men selv driver Kolonialhandelen. Han har i den sidste halve Snes Aar været Sogne-

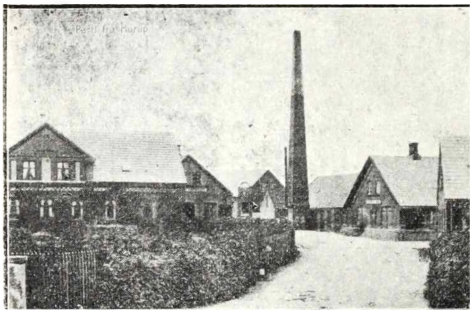
foged. Forretningens Grundlægger, M. Christensen er Hotel-ejer og Hotelvært i Nørre-Sundby.

I Aarenes Løb er der efterhaanden kommet mange flere til.

Kolonialhandlere: Madsen, Nørby og Fru Støvring-Nielsen, som tillige har Paalægsforretning.

Manufakturhandlere: Sabroe og Møller Hansen (Engelsk Beklædningsmagasin).

Isenkram: Selmer. Jernhandel: Krabbe.

Parti fra Hurup.

Trikotage: L. Klitgaard og Fr. Larsen.

Galanteri m. m.: P. Vestergaard Bach og Galanteri og Papirhandel J. J. Jepsen.

Smørforsyning: Frk. Frederiksen.

Sæbehus: Fru Hummelshøj.

Mode- og Broderi-

forretning: Fru M. Jensen. Endvidere de mange Haandværkere, der har Butik:

Skomagere: Jensen, Jacobsen, Bjerregaard.

Maskinsnedker: Kr. J. Kristensen. Snedker: A. Kristiansen, J. Pedersen, P. C. Povlsen.

Urmager og Guldsmed: Lauritzen, Nørby.

Rebsslager Sørensen, Blikkenslager Rasmussen, Sadelmagerne Ramsgaard og Andersen.

Tøffelmager Jensen, Gartnerne Madsen og Møller.

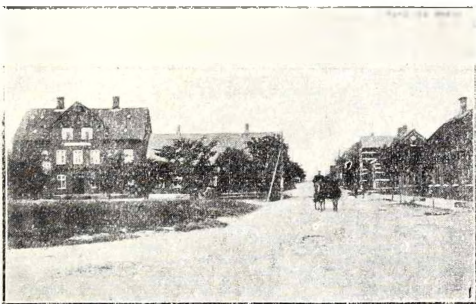
Jo, det kan ikke nægtes, at Hurup gør store Anstrengelser for at kunne tilfredsstille sin Kundekreds. I Aaret 1908 fik Hurup Apotek. Dette er i Aar flyttet ind i sin egen ny stilfulde Bolig, som Apoteker Arden har ladet opføre i Sommer.

Som et betydeligt Led i Forretningernes lange Kæde maa nævnes Hurup og Omegns Brugsforening. Ogsaa den begyndte smaat i 1891 som Indkøbsforening med Gartner. Dam som Uddeler. Da den først fik eget Hus, tog Opsvinget særlig Fart. I Aaret 1906 blev den delt i to Afdelinger A og B med hver sin Uddeler. A har Kolonial og Manufaktur, B Foderstoffer, Kul, Markfrø og Kunstgødning. Det menes, at der snart skal oprettes en Afdeling C for Manufaktur. Total-

omsætningen er nu oppe paa ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Uddelerne har været: Dam, Jensen og nuværende Uddeler Nielsen og i Afdeling B Salmon Sørensen. Formand lige fra dens Stiftelse: Gaardejer A. N. Jensen, Balsby.

Med Hensyn til dette for Hurup og Omegn saa betydningsfulde Foretagende Thylands Bank skal anføres følgende:

Paa et efter Initiativ af Overretssagfører Eugen Schoug, den Gang boende i Vestervig, i Februar 1895 afholdt Møde i Hurup, til hvilket der efter Indbydelse

Realskolen.

var kommet til Stede en selvstændig Bank i Hurup

Sned kendte og ansete Mænd fra Syd- og Mellethly, blev man enige om at søge oprettet en Stationsby, idet man mente, at en Bank dersteds vilde have gode Betingelser for at kunde trives og vilde kunne virke til at lette Pengeomsætningen og fremme Egnens Udvikling i det hele taget. Efter at Mødedeltagerne havde givet Tilsagn om hver især i deres private Kreds at ville sørge for Tegning af Aktier, afholdtes der den 30. April 1895 et nyt Møde af dem, der havde tegnet sig for Aktier, og da det viste sig, at der var tegnet Aktier til et Beløb af 60,000 Kr., besluttede man straks at afholde en konstituerende Generalforsamling.

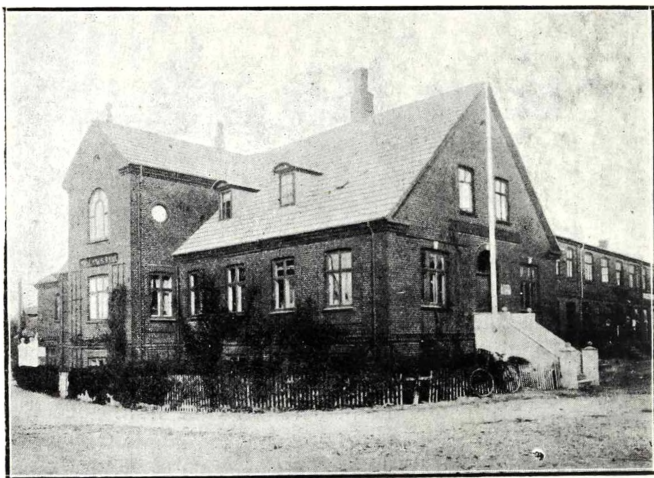
Eugen Schoug
Overretssagfører og Bankdirektør

Foreningen vedtog paa denne: at Banken vilde være at oprette under Navnet „Thylands Bank“ med Hovedsæde i Hurup, at den skulde begynde sin Virksomhed den 1. Oktober samme Aar, at Banken skulde bestaa af et Bankraad paa 4 Medlemmer, og at den skulde ledes af en Enedirektør.

Til Medlemmer af Bankraadet valgtes:

Købmand J. P. Bach, Vestervig, Proprietær A. Sørensen, Irup, Proprietær M. P. Korsgaard, Tøttrupgaard, og Gaardejer, Sognefoged A. D. Baun af Dahlgaard i Hurup Sogn. Til Formand for Bankraadet valgtes I. P. Bach, der siden stadig har beklædt denne Stilling.

Af de først valgte Medlemmer er Korsgaard endnu i Bank-

Thylands Bank A/S.

raadet. I Stedet for A. Sørensen, der i 1899 afgik ved Døden, valgtes Købmand J. Hancke af Hurup, der i 1901 blev afløst af Proprietær H. Lützhøft af Tandrup, og i Stedet for A. D. Baun, der døde i 1910, valgtes Gaardejer og Sparekassebestyrer Kr. Krabbe af Uglev.

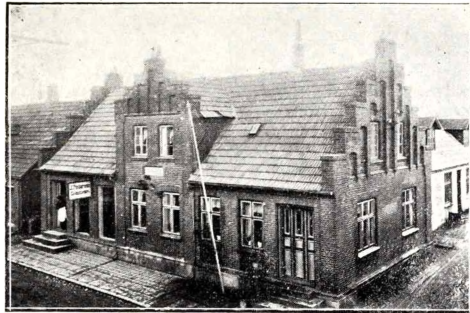
Til Revisor valgtes Proprietær P. Neergaard af Dovergaard og Købmand Emil Bahner af Vestervig. Da Neergaard i 1899 fraflyttede, valgtes til Revisor Købmand P. B. Bering i Sønderbjerg, der vedblev at fungere, indtil han i 1915 rejste til Helsingør, hvorefter blev valgt Købmand Lauridsen af Krik. I 1910 døde Bahner, og valgtes i hans Sted Postmester A. Bendixen af Vestervig.

Til administrerende Direktør valgtes Overretssagfører Eugen Schoug af Vestervig, der samtidig med Bankens Aabning, 1. Oktober 1895, flyttede sin siden 1889 i Vestervig drevne Sagførerforretning til Hurup, hvor der hidtil ingen Sagfører var.

Som Bogholder i Banken ansattes her Th. Maais fra Skive, der fungerede indtil 1. Oktober 1900. Han er nu Bogholder ved Børgense Bank. Derefter ansattes S. Nielsen fra Varde, der i 1907 rejste til Nyborg for at lede Maskinfabrikken „Scandia“. I hans Sted kom O. Olsen fra Nykøbing paa Falster. Han fungerede indtil 1. Jan. 1915, da han blev valgt til Direktør for den nystartede Handels- og Landbrugsbank i Thisted. Hans Afløser blev A. Brink fra Vejen.

Banken fik Kontor i Schougs Ejendom lige ved Hurup Jernbanestation. Lokalerne er gentagende Gange blevet udvidet, da det oprindelige Kontorlokale snart viste sig at være for lille.

Banken har haft en overordentlig

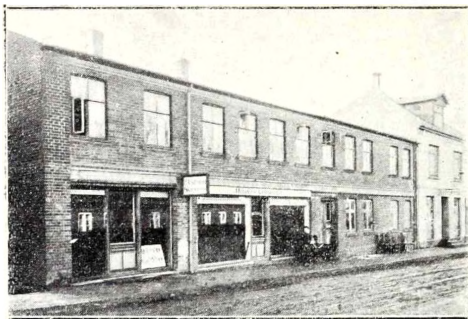
Direktør Hans Jensens Ejendom.

Ludv. Klitgaards Tricotageforretning.

Hurup Uldspindleri. — P. Kvist.

A. Kristiansens Tømrer- og Møbelforretning.

Andelsmejeriet „Frem“. — Bestyrer Kr. Kristiansen.

Cornelius Lauritsens Urmager- og Guldsmedeforr.

stærk Udvikling. Efter 5 Aars Forløb var de samlede Indlaans- og Foliointskud ca. 600,000 Kr., efter 10 Aars Forløb c. 1,700,000 Kr. og ved sidste Regnskabsaars (det 20de) Afslutning d. 30. Marts d. A. ca. 2,700,000 Kr. Men den forholdsvis stærke Tilvækst har Banken dog haft efter nævnte Dag, idet Indlaans- og Foliokapitalen d. 30. August d. A. voksede til ca. 3½ Million. Balancen pr. sidstnævnte Dag var ca. 4 Mill. Totalomsætningen i sidste Regnskabsaar udgjorde ca. 55 Millioner. Den oprindelige Aktiekapital paa 60,000 Kr. fordobledes i 1906 til 120,000 Kr., bl. a. paa den Maade, at hver af de ældre Aktionærer fik en Friaktie paa 100 Kr. for hver 200 Kr. —, og i 1913 fordobledes Kapitalen yderligere til 240,000 Kroner.

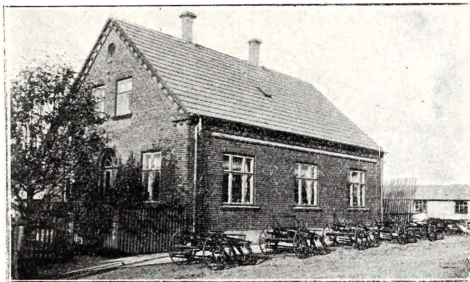
Bankens Reservefond udgjorde 30. Marts d. A. ca. 170,000 Kroner.

Udbyttet af Aktierne har i de sidste 6 Aar stadig været 10 pCt.

Banken har Filialkontorer i Hørdum og Hvidbjerg. I Hørdum er Chr. Nielsen ansat som fast Bogholder.

Andelsmejeriet „Frem“, Hurup, startedes den 13. Marts 1897 med nu afdøde Landsstingsmand L. K. Kristiansen som Formand. Mejeriet begyndte sin Virksomhed 2. Oktober 1897.

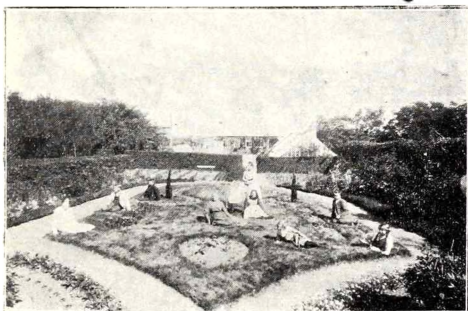
Det første Aar behandlede 2,8 Mill. Pd. Mælk, igennem Aarene steg Mælkemængden saavel som Leverandørernes Antal, saaledes at de sidste Aar har været behandlet 6,2 Mill. Pd. Mælk. Mejeriet har siden 1.

Fabrikant I. C. Nørgaards Ejendom.

September 1898 været bestyret af Kr. Kristiansen.

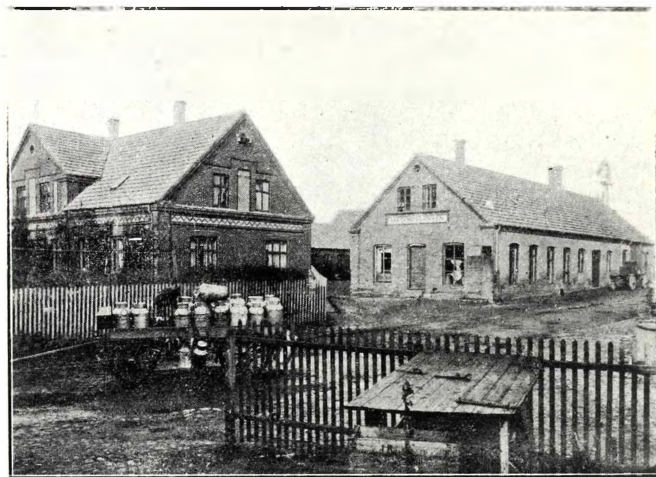
Af særlig Betydning for Hurup var det, da Poul Jeppesen flyttede sin Maskinfabrik fra Ginnerup til Hurup i 1898. Den var begyndt meget smaat i 1882, men var efterhaanden

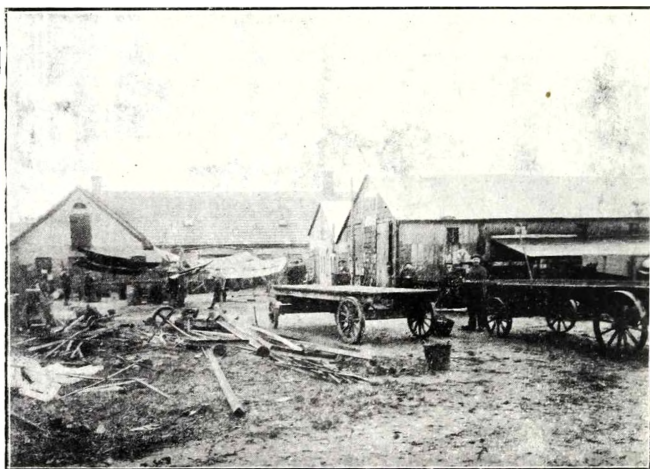
Chr. Madsens Handelsgartneri.

vokset godt til, og fra 1898 tog den særlig Fart. Poul Jeppesens Speciale var Motorer, han eksperimenterede stadig og skal have haft, ja har endnu, et særegent Blik for, hvorfor en Motor mulig ikke gik godt, og hvordan dette skulde afhjælpes. Han fabrikerede en Mængde selvtransportable Tærskværker; men efterhaanden gled Fabrikationen mere og mere over til dette ene: Vindmotorer. Aar 1903 overgik Fabriken til et Aktieselskab og hedder nu Hurup Jernstøberi-, Maskin- og

Vindmotorfabrik. Direktør: C. Andersen. Den beskæftiger ca. 40 Mand. Betydeligste danske Vindmotorfabrik. Fabrikation

A/S Hurup Jernstøberi og Vindmotorfabrik.

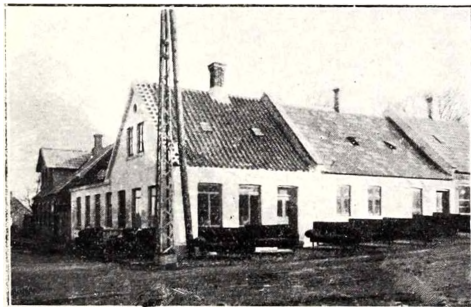
Interiør fra A S Hurup Jernstøberi og Vindmotorfabrik.

af ubetinget 1. Klasses Vindmotorer, saavel Vindroser som 4, 5- og 6-vingers Klapsejl. Hakkelsemaskiner, Kagebrækkere, Valseværker, Roeskærere og Rundsave.

Udover ovennævnte drives Forhandling med Petroliums- motorer, Selvrensere, Tærskværker etc., idet hele alt i Land- brugs- og Møllerimaskiner. Der føres til Stadighed Lager af Remme, Tvist, Olie, Consistensfedt, samt Rør og Rørdele i alle gangbare Dimensioner. — Foruden ovennævnte paatager Fabriken sig pro- jektering og Anlæg af Vandværker, ligeledes alle mu- lige Reparationer under Branchen, der overalt, saavel ude som hjemme, udføres af faglærte og øvede Folk.

For at yde Kun- derne den mest omfattende og reelle Garanti,

søger Fabriken stadig til Fremstilling og Fabrikation af Motorer og Maskiner kun at benytte 1. Klasses Materialer, ligeledes at samle saa dygtig en Stab af Funktionærer og Arbejdere om

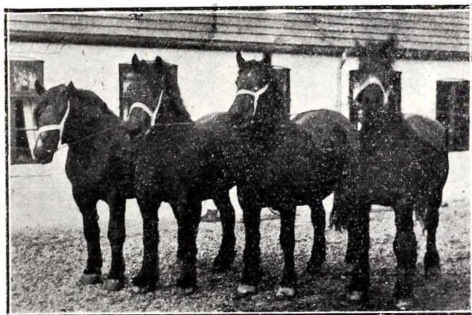

C. M. Ramsgaards Sadelmagerforretning.

sig som muligt. — Poul Jeppesen bor nu i Næstved, hvor han sammen med en Søn har en Maskin- og Vind- motorfabrik.

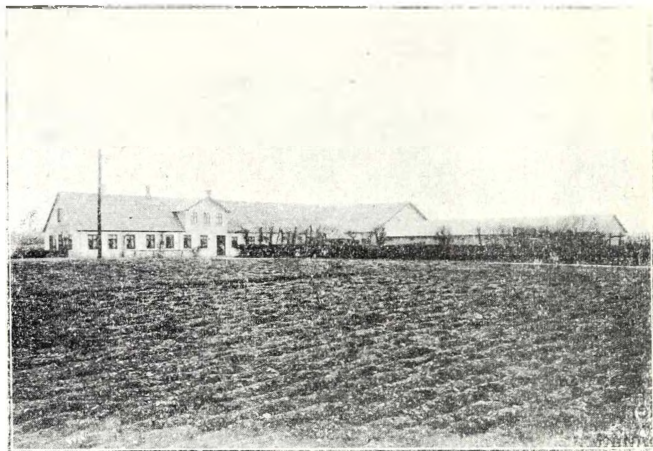
Elektricitetsvær- ket anlagdes af Kr. Møller i Aaret 1904. I 1913 købte Brugerne det, og det drives nu som Andelsselskab. Formand: Snedker Kr. J. Kristensen. Drifts- bestyrer: Thorvald Jeppesen.

Sognets Kommuneskole illustrerer ogsaa tydeligt Byens stærke Vækst. Den var af de gamle Landsbyskoler med 2 Klasser, men har nu 8 Klasser; 2 Forskoler hver med 2 Klas- ser og en Centralskole med 4 Klasser. I 1906, ved gamle Lærer Nørbys Fratræden, solgte Kommunen den gamle Skole

Hingsten „Lunderup“ med 3 Sønner tilhørende Hesteavlsforeningen „Refsherred“.

med Jordlod til Hestehandler H. Hansen og byggede et nyt Skolekompleks, som man mente var tilstrækkeligt stort langt

Hans Hansens Gaard.

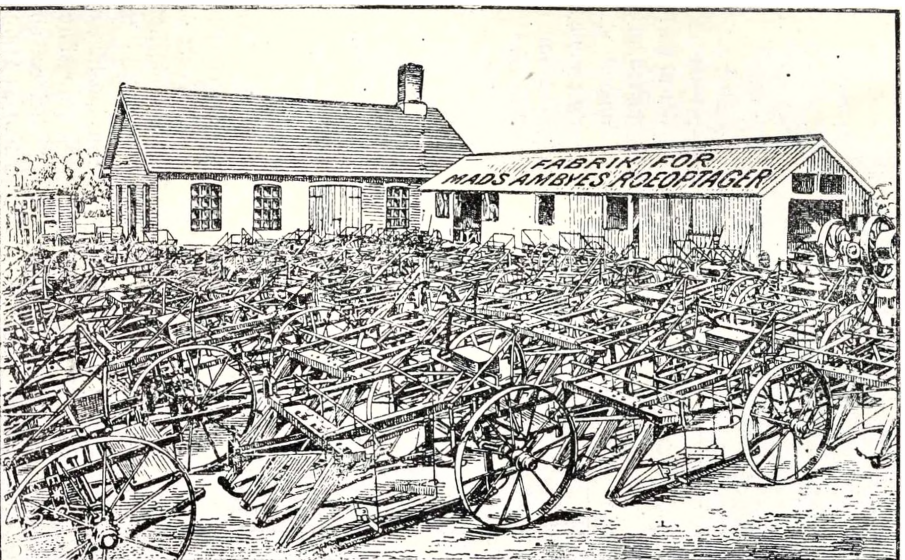
Wilh. Selmers Isenkramforretning.

ud i Fremtiden. Men det trænger for længst til Udvidelse. Børnetal ca. 250.

Teknisk Skole har Lokaler i Kommuneskolen. Der under-

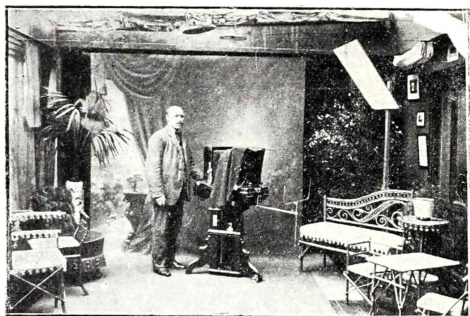
vises 3 Aftener om Ugen i Vinterhalvaaret. Elevantal sidste Vinter 44.

I Aaret 1896 byggede Realskolebestyrrelser H. I. Jørgensen fra Vandrup, Hurup Realskole. I 1899 dimitteredes 8 Elever,

I'S Mads Ambyes Roeoptager.

i 1900 2 Elever. Men efterhaanden fyldtes Klasseværelsesne, og i Aar er der en Realklasse paa 18 Elever. Dels fra Byen, dels fra Omegnen har Skolen 80—90 Elever, enkelte Aar derover, og Toggangen er heldig for tilreisende Elever. Nuværende Ejer og Forstander: I Hansen, Seminarist og cand. phil. Hovedgadens Brolægning er for Tiden det store Spørgsmaal for Hurup. Ved Overenskomst mellem Byen og Amtet

Fotograf C. P. Slejs Atelier.

Posthuset.

Parti fra Næssund.

er Brolægningen vedtaget; men paa Grund af Krigssituationen har man ikke hidtil kunnet faa Materialet hjembragt fra Svørrig. Den store Trafik af Vogne, Postbilen og de mange private Biler gør det til en Nødvendighed, at Brolægningen sker hurtigst muligt.

Gennem mange Aar har Borger- og Haandværkerforeningen sammen med Afholdsforeningen drevet Hurup Afholdshjem. Det er nu udvidet, paabygget en Etage og solgt til Joh. Zartow, som driver det under Navnet: Hurup Afholdshotel.

Byen har Missionshus, og Foredragsforeningen holder sine Møder i Afholdshotellets Sal.

Selve Stationen er jo ikke vokset mindst. Saavel paa Kontoret som i Pakhuset er der nu mange Gange

mere at bestille og mere Personale. De 4 Maskerader, Dyrskue Kaaringer, Landboforeningsauktioner, den store Eksport af Fedekvæg, dels gennem Eksportforeningen (Forretningsfører L. P. Frederiksen), dels ved private Opkøbere, Hesteudførsel, hovedsagelig ved Hestehandler H. Hansen, Svineleverancer, Forsendelser af Vindmotorer, Roeoptagere o. a., Maskiner, den stadige Fornyelse af Lagrene i Byen og Oplandet — alt det giver en for faa Aar tilbage uanset stor Person- og Godstrafik.

I 1909 blev Postvæsenet udskilt, og der byggedes et stort tidssvarende Posthus med Postmester Bloch fra Flauenskjold som Postmester.

Stationsforstanderne gennem de 34 Aar har været: Reumert, Kühle, Hein, Hansen og siden 1. April 1901 Stoltze, som kom hertil fra Frederikshavn.

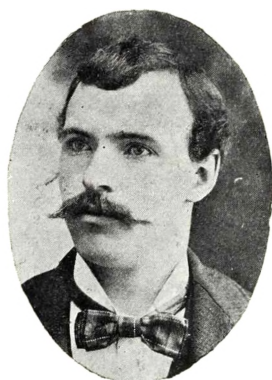
* * *

Samtlige Billeder til hele Bogen er udgaet fra Fotograf C. P. Slej, Hurup.

I. Hancke, Købmand.

I. C. Nørgaard, Maskinfabrikant.

KENDTE NAVNE.

Vilhelm Kjersgaard, Sognepræst, f. 1851 i Raasted. Uddannet i Randers Latinskole og Universitetet. Fmd. for Menighedsraad, Værgeraad og Thisted og Thys Frimurer-Instructions-Loge, Kirkevæрге, Repræsentant for Fængselshjælpen. Sognepræst i Hurup fra 1893.

I. Hancke, Købmand, f. 1852 i Refs. Lært hos P. W. Jensen, Gudnestrand i 5 Aar og Kommiss 5 Aar.; etabl. 1875 i Morup Mølle i Ydby fra 1891—93, fra 1893—1915 Forretning i Hurup. Medl. af Bankraadet for Thylands Bank fra Begyndelsen.

Hans Jensen, Tømrermester, f. 1854 i Heltborg pr. Hurup. I Tømrerlære fra 1870—74; paa Thestrup Højskole 1875—76; arbejdet som Svend til 1879, sidste Tid i København. Siden 1879 Tømrermester i Hurup. Byggede 1880 de første Huse i Hurup og har siden til 1905 bygget over 60 Huse i Hurup, dels for sig selv og dels opført for andre. Sogneraadmedlem fra 1896—1908, Kommunerevisor og Medlem af Skolekommissionen siden 1896; Fmd. for Haandværkerforeningen og for Afholdsforeningen i flere Aar; Tilsynsraadsmedlem og Kredsforsand for Thisted Amts Landbygning Brandkasse. Fra 1891—1902 Repræsentant og siden 1902 Direktør i Husmandskreditforeningen. 2 Gange faaet 1. Præmie ved Udstillinger i Hurup.

A. Kristiansen,
Tømrer- og Snedkerm.

L. Klitgaard,
Tricotagehandler.

Joh. Zartov,
Hotelejer.

Stoltze, Stationsforstander, f. 1854 i Havrbjerg. Uddannet i Melchior's Skole, København, Præliminæreksamen.

Eugen Schoug, Overretssagfører, Bankdirektør, f. 1855 i København. Student fra Roskilde 1873, cand. jur. 1880; Fuldmægtig hos Overretsprokurator Simonsen 1880—81; Fuldmægtig paa Nørvang—Tørrild Herreders Kontor; Fuldmægtig paa Sæby Købstads og Dronninglunds Herredskontor 1884—86; 1. Fuldmægtig paa Hassing & Refs Herreders Kontor i Vestervig 1886—89; Underretssagfører i Vestervig 1889, Overretssagfører s. St. 1892—95; Direktør i Thylands Bank 1895; Fmd. for Hurup Sogneraad 1899—1913 og genvalgt som Medl. i 4 Aar; Fmd. for Hovedbestyrelsen for Højre-Vælgerforeningen i Thisted Amts 3. Valgkreds siden 1902; Medl. af Højres Repræsentantskab og Næstfmd. i Højres Bestyrelse for 8. Landstingskreds siden 1906; Medl. af Bestyrelsen for Thy Hede- & Plantningsforening siden 1889 og Medl. af Overskatteraadet for Thisted Amt fra 1909—13, da dette Raad blev ophævet.

L. Klitgaard, Tricotagehandler, f. 1861 i Visby. Oprindelig Tømrer, arbejdede derved indtil 1890; begyndte Maskinstrik-

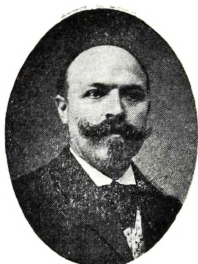
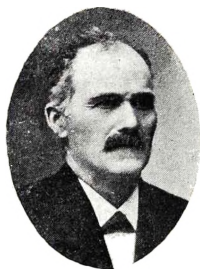
Wilh. Selmer,
Isenkræmmer.

Hans Hansen,
Hestehandler.

Vilh. Kjersgaard,
Sognepræst.

P. P. Damm, Brygger. C. P. Slej, Fotograf. Chr. Andersen, Direktør.

keri og udvidet til Tricotageforretning indtil 1894 i Heltborg, derefter i Hurup. Vurderingsmand til Husmandskreditforeningen; Repræsentant for Danske Grundejeres Brandforsikring; Diplom af 1. Grad for Maskinstriking ved Udstillingen i Hurup 1908. p. t. Sogneraadsmnd.; siden 1913 Fmd. for den Statsanerkendte Sygekasse; siden 1899 Bestyrelsesmedlem for Centralforeningen for Sygekassen for Thisted Amt.

Hans Hansen, Hestehandler, f. 1862 i Hørsted Møllegaard. Uddannet som Landmand; drev Hurup Kro fra 1897—1907, driver Gaard- og Hestehandel i stor Stil. Medl. af Indkøbskommissionen for Hesteavlsforeningen Refsherrred. Medl. af Hingsteaaringskommissionen for Thisted Amt.

Johs. Kappel, Førstelærer, f. 1864 i Heltborg. Demitteret fra Ranum Seminarium 1884 med 1. Karakter. Lærer i S. Nisum 1887—93, i Børglum 1901—07, fra 1907 i Hurup.

I. N. Krabbe, Jernhandler, f. 1865 i Hørsted. Uddannet Grovsmed; Læremester P. Krabbe, Vestervig; exam. Beslagssmed fra Landbohøjskolen 1887. Smedemester fra 1888—1904; Driftsbestyrer for A/S. Hurup Jern-, Staal- og Støbegodsforretning fra 1904—07, hvorefter Forretningen overtoges for egen

Stoltze,
Stationsforstander.

J. N. Krabbe,
Jernhandler.

Chr. Madsen,
Handelsgartner.

C. M. Ramsgaard, Sadelmager.

Carl Thonsgaard, Kroejer.

Regning. 1. Præmie for Smedearbejde ved Udstillingen i Vestervig. Fmd. for Hurup Haandværker- og Borgerforening i 6 Aar; i Bestyrelsen for Hurup Vandværk og Hurup Elektricitetsværk; fra 1913 Medlem af Hurup Sogneraad.

A. Kristiansen, Tømrer- & Snedkermester, f. 1866 i Bedsted.

P. P. Kvist, Uldspinder, f. 1868 i Solbjerg, Mors. Opholdt sig i Amerika 20 Aar, oprindelig Landmand, lært hos Chr. Snejstrup. Etbl. 1914. Driver Uldspinderi og Væveri, mest Uld til Forarbejdning, holder 3—4 Mand.

C. P. Slej, Fotograf, f. 1869 i Barslev pr. Hvidbjerg. Var i 11 Aar ved Mejerivæsenet, deraf 11 Maaneder som Bestyrer paa Andelsmejeriet „Frem“, Hurup, gik derfra, uden nogen Uddannelse, i 1899 over til Fotografien. Ved Siden af alm. Fotografvirksomhed drives Reproduktionsforretning med Fotografier og Forstørrelser i Sverrig, Norge og paa Færøerne. 1899 Thisted Amtsdstillings Broncemedalje for Smør, 1902 Hurup Haandværkerforenings Udstilling „værdig til 1. Præmie“ for Fotografier. Var fra 1899 til 1902 Bestyrelsesmedlem af Hurup Sangforening. En Del af Tiden Formand. I 1913—14 Jurisdiktionsformand for „Forenede danske Motorejere“.

P. P. Kvist, Uldspinder.

Corn. Lauritsen, Uhrm. og Guldsmed.

C. M. Ramsgaard, Sadelmager, f. 1870 i Thisted. Lært hos Sadelmager Ramsgaard, Thisted. Etbl. 1892. Driver Thys største Sadelmager-, Møbel- og Seletøjsforretning.

Carl Thonsgaard, Kroejer, f. 1872 i Thingstrup. Lært hos St. Poulsen, Hotel Thy, senere i Odense og Esbjerg. Etbl. 1907. Overtaget Hurup Kro. Postkontrahent.

Th. Agerholm, Købmand, f. 1872 i Nors. Uddannet hos A. N. Kjærgaard, Thisted. Etbl. i Hurup 1. Maj 1898.

I. C. Nørgaard, Maskinfabrikant, f. 1872 i Frøsted, Mors. Lært hos A. Westergaard, Frøsted, derefter hos P. Jeppesen, Ginnerup, og saa 8 Aar i Deerings Høstmaskinefabrik i Chicago, Værkfører i 8 Aar hos Hurup Jernstøberi og Maskinfabrik. Etbl. 1909. Fabrikerer specielt Mads Ambys Røoptagere.

Chr. Madsen, Handelsgartner, f. 1873 i Ydby. Uddannet hos N. P. Larsen, i Vestervig, Erik Larsen, i Nykøbing, Jylland, L. Dæhnfeldts Frøavl, Odense. Gartneriet er begyndt 20. Marts 1897 som Anlægsgartneri og Frøhandel, senere overgaaet til Blomster- og Kranseforretning. Diplom af 1. Grad ved Haandværkerudstillingen i Hurup 1908. I Afholdsforeningens og Haandværkerforeningens Bestyrelse.

Kr. Kristiansen, Mejeribestyrelse, f. 1874 i Torrild ved Odder.

Wilh. Selmer, Isenkrammer, f. 1875 i Thisted. Lært hos Carl C. Kjær. Etbl. 1901. Driver Isenkram- og Udstyrsforretning samt Svendborg Støbegodslager.

Cornelius Lauritsen, Urmager og Guldsmed, f. 1878 Fabjerg pr. Lemvig. Lært hos L. N. Strand, Lemvig, derefter arbejdet flere forskellige Steder. Etbl. 1905. Driver Urmager- og Guldsmedeforretning.

J. F. C. JOHANSEN

VESTERVIG FØR OG NU

Forord.

Af trykte Kilder er benyttet: Traps Danmark, Historisk Aarbog for Thisted Amt 1911 og Aarbog for nordisk Oldkyndighed og Historie for 1897.

De Mænd, som saa beredvilligt har meddelt mig Oplysninger, bringes herved min Tak.

Vestervig i November 1916.

Forf.

EGNEN omkring Vestervig har sikkert tidligt været beboet, herom vidner de mange Kæmpehøje, der findes i denne Egn. I Vestervig Sogn har der saaledes været henved 300 Kæmpehøje, hvoraf dog en Del nu er sløjfede eller ødelagte. Nogle af de mest interessante er sikkert de 6 Høje, der ligger i en Række paa en Bakkekam umiddelbart Syd for Vestervig. De tre østligste og den mellemliggende Jord tilhører Vestervig-Agger Kommune og er omdannet til et offentligt Anlæg. — At Vestervig er blevet historisk bekendt, skyldes St. Thöger. Denne Mand var fra Thüringen i Tyskland og rejste som Missionær til Norge i Olaf den Helliges Tid. Efter dennes Død, 1030, kom han til Danmark og bosatte sig i den Egn, hvor siden Vestervig Kloster blev bygget. Her opførte han en lille Kirke, sandsynligvis af Træ, hvor han efter sin Død, omkring Aar 1065, blev begravet. Her fik hans Lig imidlertid ikke Lov til at blive ret længe, idet det allerede 1117 flyttedes til den kort i Forvejen opførte Klosterkirke.

Vestervig Kloster i gamle Dage.

Den af St. Thöger opførte Kirke blev Sognets Kirke, og i det 12. Aarhundrede afløstes den af en anelig Granitkirke. Denne Kirke har sikkert været en af de mærkeligste Kirker i Danmark. Den var bygget i Form som et græsk Kors (med lige lange Korsarme), og over Midterpartiet hævede sig et højt Taarn med Spir. Denne interessante Kirke nedbrødes efter Reformationens Indførelse, da Klosterkirken blev Sogne-

kirke (1547). En Del af Materialet blev ført til Timgaard (Ringkøbing Amt), men 1614 stod dog betydelige Dele af Bygningen tilbage, og saa sent som i 1752 stod Kampestensmuren endnu i en Højde af 4 Fod. Den daværende Ejer af Vestervig Kloster, Oberst Moldrup (Møllerup) fuldendte nu Ødelæggelsen af den gamle Sognekirke ved at bryde de sidste Rester af Murene ned og lade Grunden rydde. Af Stenene opførte han et toetages Hus, det saakaldte „Stenhus“ ved Vestervig Kloster; dette nedbrødes 1839—40, hvorpaa de to Hovedbygninger paa Vestervig Over- og Nedergaard opførtes (1840).

Det er sikkert St. Thögers Berømmelse som Helgen, der har været Aarsag til Oprettelsen af et Kloster i Nærheden af, hvor han havde boet. Allerede omkring Aar 1110, omtrent 50 Aar efter St. Thögers Død, grundlagdes Vestervig Kloster og indviedes til St. Thöger, hvis Lig 1117 blev overflyttet til Klosterkirken.

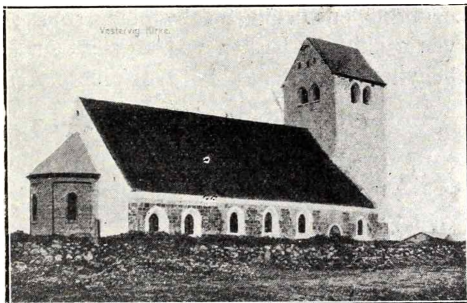
Klostret, der blev Bolig for Munke af Augustinerordenen (den samme Munkeorden, som Luther tilhørte), bestod sikkert af 3 Fløje, som var sammenbyggede med Kirken, der udgjorde den nordre Fløj.

Efterhaanden fik Klostret meget Jordegods, endogsaa i andre Stifter, f. Eks. i Viborg, Ribe og Aarhus Stifter, og dets Anseelse steg, saa at endog Vendsyssels Biskop en Tid valgte at bo der.

Ved Reformationens Indførelse 1536 blev Klostret inddraget under Kronen, men dets sidste Provst, Svend Mogensen, og de fleste af Kannikerne, fik dog ved kongelig Velvilje Lov til at blive boende paa Klostret, vel sagtens fordi Provsten var en Tilhænger af Reformationen og havde virket for dens Indførelse i Klostret. Det forblev saa i Kongens Eje til Aar 1661, da det blev solgt til Hollænderen Jochum Irgens. Denne Mand, der vel sagtens var en af de mange Hollændere, som paa Grund af den Hjælp, Holland ydede Danmark i Svenskekrigen, blev begunstigede af den danske Konge, lod de gamle Klosterbygninger nedrive og opførte nu en ny og pragtfuld Hovedbygning til Dels af Stenene af den gamle Sognekirke. Denne Bygning brændte efter kort Tids Forløb (1703), og ved denne Lejlighed brændte Klostrets Arkiv og Klosterkirken tog en Del Skade; endnu minder Kirkens Indre, særligt Søjlernes Kapitæler, hvorfra saa mange Stykker er bortsprængte, om hin Ildebrand. Der opførtes nu en langt tarveligere Hovedbygning, der kun stod i faa Aar, idet Jens Moldrup i Aarene 1732—33

opførte en ny Hovedbygning paa to Etager (foruden Kælderetagen) paa de gamle Fundamenter; tillige opførte han 1752 „Stenhuset“. Disse Bygninger nedbrødes 1839—40.

Det eneste, der nu er tilbage af de gamle Hovedbygninger, er Kirken, der udgjorde den nordligste Fløj af Klostret. Den blev opført før Midten af det tolvte Aarhundrede, og er en af de interessanteste og største af de danske Landsbykirker.

Vestervig Kirke.

Den er opført af hugne Granitsten

og er treskibet. Midterskibets Sidemur, der ogsaa er af hugget Granit, bæres af 4 Granitpiller paa hver Side, hvoraf hver anden er rund, hver anden firkantet. Kirken har oprindeligt været en Korskirke, men Korsfløjene er nu nedbrudte; kun

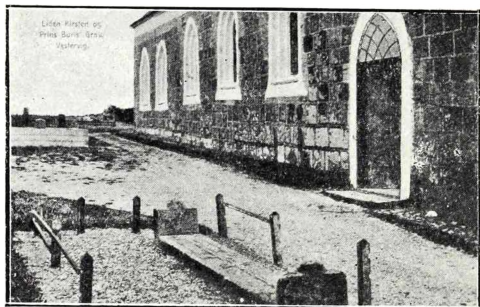

Vestervig Kirke.

Rester af Fundamenterne er tilbage. Disse blev i Aaret 1915 ved nogle Udgravninger, som Menighedsraadet lod foretage, til dels afdækkede. Tillige viste det sig ved disse Udgravninger, at Kirken havde haft et an-

seligt Kor og at der havde været 2 Kapeller i hvert af Hjørnerne mellem Korsfløjene og Koret. I det hele taget er Kirken baade udvendig og indvendig i Tidernes Løb undergaaet mange Forandringer, særlig dog i Middelalderen. Saaledes havde Midterskibet og Sideskibene særskilte Tage, som blev erstattet med et fælles Tag, og der blev opført et anseligt Taarn ved Kirken. Oprindeligt var der Bjælkeloft baade over Midterskibet og Sideskibene; disse Lofter fjernedes og erstattedes med

Krydshvælvinger, og samtidig tilmuredes Højkirkens Vinduer og Sideskibene fik spidsbuede Vinduer; tillige nedbrødes Korsfløjene. Gennem de følgende Aarhundreder skete ingen væsentlige Forandringer med Kirken; først saa sent som 1839—40 begyndte man igen at forandre noget ved den, idet man da nedbrød en østlig Sidebygning, som i lang Tid kun havde været skilt fra Kirken ved en Bræddevæg og som havde været benyttet som Lade; i 1874 opførtes efter Tegning af Løffler

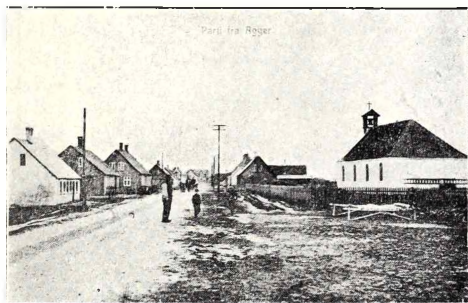

Liden Kirken og Prins Buris Grave.

den halvrunde Apsis, som nu afslutter Kirken mod Øst. Kirken rummer kun faa Minder fra fordums Dage. Altertavle og Prædikestol er forholdsviis nye, idet de er fra det 18. Aarhundrede. Altertavlen er fra 1740 og bekostet af Oberst Moldrup. Den sjældent smukke Lysekrone blev skænket 1679 af Jochum Irgens Enke. I Kirken findes flere interessante Gravstene. Mod Kirkens nordre Væg er opstillet fire Ligsten af Granit; de stammer fra Middelalderen, og en af dem er den ældste daterede Ligsten i Danmark; den er over Kanniken Atto og har Indskrift og Aars-tallet 1217. I den østlige Væg er der en Ligsten over Ridder Niels Strangesen, død 1424; man mente i lang Tid, at Stenen laa over Niels Ebbesens Grav.

Paa den øvre Kirkegaard, faa Meter fra Kirkens nordvestlige Hjørne, findes en meget interessant Grav, som efter Traditionen skal indeholde Ligene af de i Folkevisen besungne elskende, Valdemar den I.s Søster og Prins Buris. Graven, der sikkert er fra det 12. Aarhundrede, bestaar af tostensatte Kamre, som indeholdt særdeles velbevarede Skeletter af en Mand og en Kvinde, hvilket blev godtgjort ved Gravenes Aabning 1875. Graven dækkedes af en mægtig Sten, i hvilken der findes udhugget to over hinanden stillede Kors og langs Stenens Sider en næsten ulæselig Indskrift. Af Gravstenens mægtige Størrelse kan man slutte, at det er fornemme Personers Grave, og af Indskriften synes det at fremgaa, at det

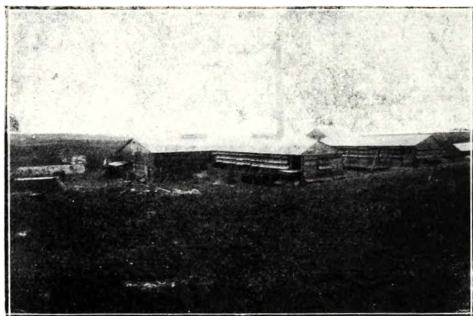
er „højfornemme Personers“, som hviler der. At Graven er paa Kirkegaardens nordlige Del, der blev betragtet næsten som et Forvisningssted, og at Personernes Navne ikke er nævnet, kunde tyde paa, at det har været Personer, som har forbrudt sig mod Samfundets Love, og hvis Navne det derfor var bedst at fortie. Gravene er sikkert ikke anlagt samtidig; thi Gravenes Sider viste sig ved Undersøgelsen ikke at være i lige Linie; tillige blev det godtgjort, at Kvinden ved sin Død havde været ung, og hendes Skelet var saa godt som fuldstændigt; Manden havde været ældre, og Underarmsbenene var ufuldstændige, hvilket kunde skyldes en Lemlæstelse i levende Live eller ogsaa hidrøre fra Overlast, da Gra-

Fra Agger.

ven blev aabnet 1610. — I Aaret 1661 kom Vestervig Kloster med tilliggende Gods i privat Eje, idet det solgtes til Hollænderen Jochum Irgens, som senere adledes under Navnet „v. Westerwik“. I Aaret 1698 solgte Irgens Enke Godset til Peder Nielsen Moldrup. Denne Mand har vi et godt Kendskab til gennem en gammel Kriminalproces' Akter. Gennem disse Akter lærer vi ham at kende som en Mand, der ringeagtede, hvad der var Lov og Ret. Sine Fæstebønder lod han betale større Afgifter, end han med Rette kunde kræve, fratog Bønderne Stykker af deres Jorder og forlangte desuagtet samme Afgift som før. Fiskeriet i Havet og paa Fjorden paalagde han uretmæssige Afgifter; han synes i det hele taget at have været en Mand, der kunde bruge et hvilket som helst Middel til at skaffe sig større Indtægter. Aarsagen til den ovenfor omtalte Kriminalproces var en stakkels vandfør og sandsynligvis sindsvag Fisker, Niels Poulsen fra Røn. Gentagende Gange var der blevet klaget over denne Mand til Øvrigheden, og den 1. Decbr. 1721 var der falden Dom over ham ved Vestervig Birketing for at have truet sine Naboer med Mord og Brand; men Moldrup, der var hans Husbond, lod ikke Dommen udføre straks; maaske ventede han, at Niels Poulsen skulde

forbedre sig. Da han kort Tid efter gjorde sig skyldig i Overfald, lod Moldrup sin Ridefoged og Tjener hente ham til Vestervig. Niels Poulsen skulde nu have været lagt i Jern, men de var laant ud, og Moldrup bestemte sig da til at straffe ham med „den polske Buck“; det vil sige Hænderne blev bundet sammen om Haandleddene og Knæerne blev trukket op mod Brystet, og de sammenbundne Hænder blev saa tvunget ned over Knæerne og et Stykke Træ blev stukket ind

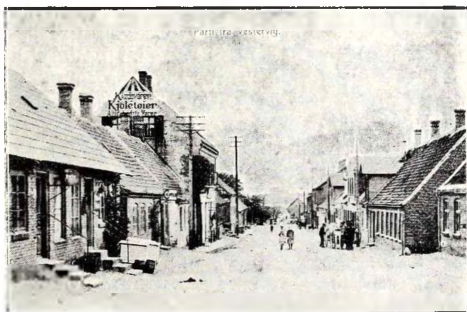
under Knæerne og over Armene. Saaledes laa Staklen en hel Nat; den næste Morgen, da han blev løst, var han saa medtaget, at han maatte bringes til Sengs og Dagen efter døde han.

Ydby Teglværk. — Ejer N. S. Frederiksen, Thisted.

Denne Begivenhed blev gjort til Genstand for retslig Undersøgelse, og Moldrup dømtes ved Kommissionsdommen af 21. Januar 1724 til at have „al sin Boelslod, rørendis og urørendis, hvor som helst den findes til Kongen efter Loven forbrudt“. Desuden skulde han betale 500 Rdr. til Niels Poulsens efterladte; paa disse 500 Rdr. skulde der oprettes Fundats, og Renterne skulde aarlig (den 13. April) uddeles til Niels Poulsens Slægt og selve Kapitalen skulde blive staaende som 1. Prioritet i Vestervig Hovedgaard.

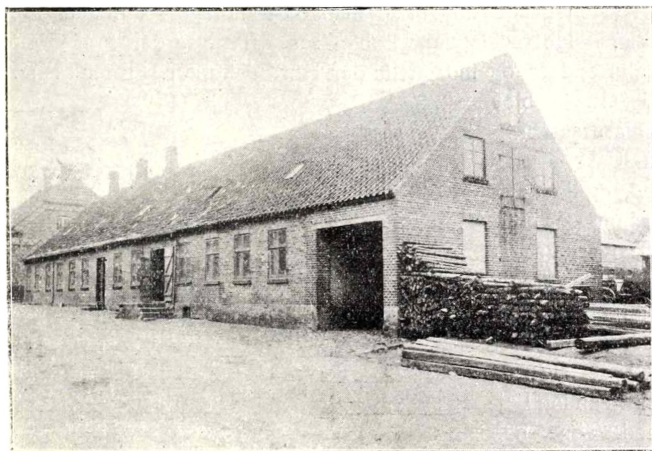
Omtrent 2 km Syd for Vestervig Kirke ligger Landsbyen Vestervig. For Hundrede Aar siden var den en meget lille By. I 1801 skal den saaledes kun have haft 59 Indbyggere; men efter godt 50 Aars Forløb var Indbyggerantallet fordoblet, idet der i 1860 var 123 Indbyggere. I 1860'erne var der kun faa Huse langs Landevejen. Paa den vestlige Side af Vejen laa Tinghuset temmelig ensomt, og paa den østlige Side laa den gamle Kro og lidt længere oppe Sadelmager Skaarups Hus og to andre Huse, der, hvor nu Smedemester P. Tandrup bor. Paa den anden Side Aaen laa Teglgården med sin store gamle Have, der gik helt ud til Vejen. Vest paa laa Apoteket, Møllegaarden, Distriktslægeboligen, Sygehuset og længst mod Vest Herredskontoret. Men efterhaanden som Aarene gik

herimod 1900, udfyldtes Hullerne i Husrækkerne paa begge Sider af Hovedlandevejen, og de gamle Haver, der tilhørte Apoteket og Posthuset, maatte give Plads for Urmager Jensens og Cyklehandler Kappels nye Ejendomme. Efter 1900 har Byen særligt udvidet sig mod Nord, idet Pladsen Nord for Aaen og Vest for Vejen, hvor der forhen var et Teglværk, bebyggedes.

Parti fra Vestervig.

Nu har Vestervig 86 Huse og ca. 550 Indbyggere. — I 1867 begyndte Købmand J. P. Bach sammen med L. S. Trap, Nykøbing M, en Købmandsforretning

J. P. Bachs Forretning.

i Vestervig. Denne Forretning voksede sig under Købmand Bachs energiske Ledelse stor, særligt efter 1875, da Kompagniskabet med Trap hævedes. Kolonialforretningen solgtes senere (1885) til Købmand Hundahl, og Købmand Bach kastede sig da særligt over en gros Handel med Korn og Foderstoffer,

Tømmer og Kul, som førtes direkte fra fremmede Havne til til Krik, og der oprettedes Filialer paa flere Pladser i Thy. Forretningen er stadig vokset sig større, og der er næsten altid Travlhed paa Lageret i Vestervig, hvor de fleste af Omegnens Landboere sælger deres Korn og faar Foderstoffer i Stedet. I 1904 optog Købmand Bach sin Søstersøn Købmand Jepsen som Kompagnon.

J. P. Bach. Købmand.

Oprindelig havde Vestervig hverken Herredskontor, Tinghus, Sygehus, Posthus eller Hotel.

Herredskontoret for Hassing-Refs Herred var indtil 1821 i Visby Vestergaard. Dette Aar blev General-auditor Fisher Herredsfoged. Under ham blev Herredskontoret flyttet til Vestervig, maaske har Grunden dertil været den, at det var bekvemst for Herredsfogden at bo nærmere

ved Kysten paa Grund af de mange Strandinger, som den Gang indtraf. Herredsfogden købte saa „Teglgaarden“ af Peter „Teglbrænder“ og indrettede der Herredskontor. Efter Fishers Død (1841) blev

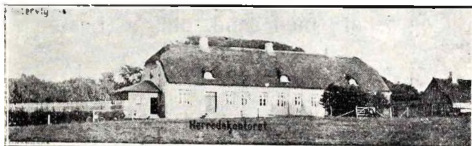
Overassessor Claudi Herredsfoged, og da Teglgaarden efter hans Død overtoges af hans Søstersøn, Bendixen, maatte den ny Herredsfoged se sig om efter en anden Lejlighed, og han købte da en Bondegaard paa 3½ Td. Hartkorn i Oxenbøl, hvor han opførte en Hovedbygning til Bolig og Herredskontor. Claudi døde i 1851, og Embedet besattes med Byfoged Voght, Lemvig (tidligere Sysselmand paa Island). Ved hans Død 1871 udnævntes Herredsfogden i Brahetrolleborg Birk, Jansen, til Herredsfoged i Vestervig, hvor han døde 1895; han ligger begravet paa den øvre Kirkegaard. Hans Eftermand blev Fuldmægtig

Agger Strand.

ved Frederiksberg Birk, Féltschou, som efterfulgtes af Byfogden i Nykøbing, Hansen, der i Aaret 1908 tog sin Afsked. Efter ham blev Herredsfogden i Skagen, Schwarts, udnævnt til Herredsfoged; han døde i 1915. Hans Efterfølger i Embedet blev Amtsfuldmechtig Fugl, Hjørring.

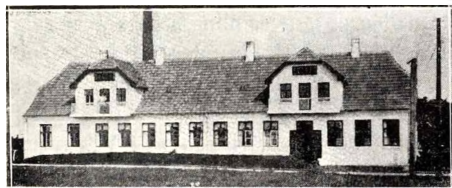
Tinghuset i Vestervig opførtes 1835 (før den Tid var det i Tinggaard i Grurup). Det bestaar af en Bygning paa to Etager og indeholder en Retssal, Arkiv og Bolig for Arrestforvareren.

Herredskontoret.

Til denne Bygning sluttede sig Arresthuset, der bestaar af 2 Fløje, hvori der er Plads for 9 Arrestanter. Disse Fløje er opført over 30 Aar senere end selve Tinghuset. I en Arrække har der sikkert været Arresthus paa en Ejendom Vest for det nuværende Herredskontor.

I mange Aar forrettede Fuldmægtigene og Arrestforvareren Polititjeneste i Jurisdiktionen og først i 1881 ansattes en Politibetjent i Vestervig. Den første Politibetjent var Kùhe, som døde 1890, hvorpaa Politibetjent Jensen, der

Sygehuset.

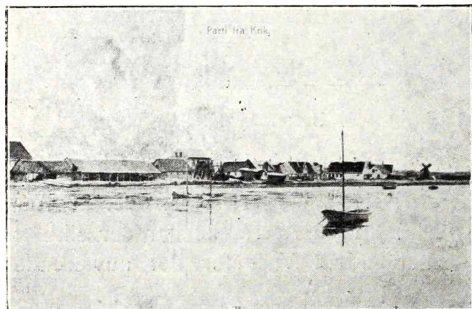
endnu fungerer som Betjent, ansattes. — Vestervig Sygehus byggedes 1853 for Amtsrepartitionsfondets Regning. Det var bestemt for Vestervig Lægedistrikt, som bestod af Hassing og Refs Herreder. Senere byggede Hvidbjerg og Koldby Sygehuse, og en Del af Distriktet gik da fra, nemlig Thyholm, Skyum, Hørdum, Hassing, Villerslev og Sønderhaa-Hørsted.

Oprindelig var der kun 5 Værelser, med Plads til 12 Senge, Operationsstue og Celle til Sindssyge. Senere er det udvidet et Par Gange og forbedret, særligt under den nuværende Sygehyslæge, E. Tofts, Ledelse.

I 1852 fik Vestervig Distriktslæge. Den første Distriktslæge, Gotschalk, købte et Stykke Jord af Vestervig Møllegaards Jorder og byggede derpaa en herskabelig Hovedbygning; saa

vidt vides boede den efterfølgende eller maaske de to efterfølgende Distriktslæger der.

Vestervig Apotek oprettedes den 11. August 1850 af Apoteker Gundorf fra Herning. Før den Tid var der her i Thy kun Apoteker i Thisted og Søndbjerg (Hvidbjerg). Den 14. Marts 1879 overtog E. Steinthal Apoteket. Efter hans Død fortsatte hans Enke Driften af Apoteket, først med Apoteker Juhl og senere med cand. pharm. Lassen som Bestyrer, sidst-

Parti fra Krik.

nævnte blev 30. Juli 1914 Indehaver af Privilegiet. 23. Juli 1909 oprettedes et Hjælpeapotek i Hurup. Oprindelig havde Vestervig Apotek et stort Omraade, hvoraf Koldby og Hurup Apoteker nu hver har taget sin Del.

Den 1. Juli 1857 oprettedes at Brevsamlingssted i Vestervig med Leutnant, Urmager Schötz som Brevsamler. Postsagerne afhentedes den Gang 2 Gange ugentlig af en gaende Post i Næssund, hvortil Postsagerne ankom med Dampskib. Seks Aar senere, 1. Juli 1863, blev der Postekspedition i Vestervig, og den daværende Ejer af Teglgården, E. A. Bendixsen blev Postekspeditør. Postdistriktet omfattede da Vestervig og Agger, Hvidbjerg, Ørum og Lodbjerg samt Helligsø og Gjettrup Sogne. 1865 fik Struer Postekspedition og Thyholm og Vestervig kom til at høre under denne Postekspedition og Postsagerne bragtes med Diligencen fra Oddesund til Ydby, hvorpaa de saa med Postvogn førtes til Vestervig. 1866 blev der oprettet et Brevsamlingssted i Ydby, som lagdes under Vestervig og i 1867 ligedes et i Gjettrup. I 1873 blev Vestervig regnskabsførende Postekspedition og samtidig oprettedes der Brevsamlingssteder i Krik og Agger. Fra Vestervig Postkontor og dets Brevsamlingssteder udgaar ialt 10 Landpostbude, 1 kørende Landpost og 1 Bypost. Postkontoret forestaas af Postmester A. P. Bendixsen og en Ekspedient. Postsagerne bringes til Vestervig Postkontor af en Postautomobil og 2 Postvogne. Postautomobilen, der har Plads til ca. 12 Personer kører 3 Gange

daglig fra Hurup St. til Vestervig og den ene Postvogn kører 2 Gange daglig fra Vestervig til Hurup og den anden en Gang daglig fra Vestervig til Ydby St.

Postvæsenet har naturligvis i Vestervig som alle andre andre Steder udviklet sig stærkt, nogle Tal, hentet fra Postvæsenets Statistik fra Aaret 1870—71 og 1914—15, oplyser

Snedkermester Nørgaard Poulsens Møbelforretning.

bedst Udviklingen. I Aaret 1870—71 ankom der til Vestervig Postsontor 11,284 Breve, 30 Postanvisninger til et Beløb 386 Kr., 16 Postoprævninger til et Beløb af 87 Kr., 396 Pengebreve, 1417 Pakker og 52 Aviser og Tidsskrifter, og i Aaret 1914—15 ankom der 129,664 Breve og afsendtes 110,284; der ankom 4362 Postanvisninger til et Beløb af 221,859 Kr. (der afsendtes 96,876 Kr.), 6111 Postoprævninger til et Beløb af 96,876, 12,110 Pakker (4883 Pakker afsendtes) og 2676 Aviser og Tidsskrifter.

Paa Vestervig Posthus er der tillige Telegrafstation og Statstelefon. Telegrafstationen ekspederede i 1914—15 6307 Telegrammer. Gennem Statstelefonen ekspederedes i samme Tidrum 52,974 Samtaler.

Ved Vestervig Posthus er der tillige meteorologisk Station.

Jydsk Telefon-Aktieselskab oprettede i 1891 en Central i Vestervig. Abonnementantallet var den Gang kun 16; i 1914—15 var Antallet af Abonnenter steget til 60 og der ekspe-

deredes 207,000 Samtaler, i 1916 er Abonnementantallet steget til 76 og der ekspederes gennemsnitlig 1000 Samtaler daglig.

Den 1. September 1885 samledes 19 Haandværkere fra Vestervig og Omegn til et Møde, hvor det besluttedes at danne en Haandværkerforening. Det var kun en ringe Begyndelse, men det var Mænd, som vilde udrette noget og ikke var bange for at bryde nye Baner; thi allerede en Maaned efter Foreningens Stiftelse vedtoges det at lade afholde en Haandværkerudstilling, den første, der

P. Jensens Urmager- og Guldsmedeforr.

havde været afholdt i Vestervig, og denne Udstilling blev efterfulgt af flere. Tillige besluttede Foreningen at begynde en Aftenskole (Vinteren 1885—86), der blev den første Begyndelse til en teknisk Skole. Endvidere nedsattes et Udvalg til at fremkomme med Forslag til Næringslovens Revision; dette skulde indgives til Drøftelse paa Fællesrepræsentationens Møder;

man krævede en dygtig Oplærelse af Lærlingene, tvungne Svendepøver for By og Land, og at Lærlingene skulde deltage i Undervisning i tekniske Skoler.

I 1889 oprettedes en Bogsamling, der nu tæller 660 Bind. Foreningens første Formand var Smedemester Povl Andersen; efter ham var Skrædermester Jensen Formand i 9½ Aar, Urmager Jensen i 9 Aar, Malermester Toftdal i 5 og Snedker-mester P. Nørgaard Poulsen, der er Medlem af Bestyrelsen for Fællesrepræsentationen for Industri og Haandværk, i 9 Aar. Den 1. September 1910 holdt Foreningen 25 Aars Jubilæum, der formede sig som en Fest for den Udvikling, der var foregaaet med Vestervig i de forløbne 25 Aar. I Anledning af Jubilæet skænkede en af Byens Borgere, Købmand J. P. Bach, Foreningen 1000 Kr. til et Fond for trængende Haandværkeres Efterladte.

Som en af de Opgaver Vestervig Borger- og Haandværkerforening tog sig af, blev før nævnt Aftenskolen. Den begyndte 1885—86. Det var kun en ringe Begyndelse; der var kun faa Elever og der undervistes kun fire Timer ugentlig. Fagene

var Tegning, Skrivning og Regning. Maler Toftdal underviste i Tegning og Skrivning og Postbud K. Andersen i Regning. Senere udvidedes Undervisningen til at omfatte Modersmaalet, Bogføring, Naturlære og Historie. I mange Aar maatte Skolen benytte forskellige lejede Lokaler, da man ikke havde Midler til at bygge en selvstændig Skolebygning; fra Haandværkerforeningens Side stræbtes der dog mod dette Maal, idet man havde dannet et Fond, hvis Midler skulde

Teknisk Skole.

anvendes i dette Øjemed. Det vilde selvfølgelig have været mange Aar, inden man ad denne Vej kunde faa tilstrækkelige Midler, og da det knob med at faa Lokale, og Stillingen ikke var saadan, at Foreningen turde beslutte at opføre en egen

Vestervig Skole.

Skolebygning, tilbød en af Byens Borgere, Købmand Bach, at skænke Byen en egen Bygning til teknisk Skole. Denne Bygning opførtes 1915 paa en Grund, som Købmd. Bach for en Del Aar tilbage havde skænket Byen til en

teknisk Skole. Skolebygningen indeholder en rummelig og hyggelig Skolestue, et Lærerværelse og en lille Beboelseslejlighed. Samtidig med, at den tekniske Skole tog det nye Lokale i Brug, gaves der Adgang for Kvinder til at deltage i Undervisningen. Skolens Lærer er for Tiden Malermester Pallesgaard og Lærer Johansen, Vestervig.

I Aaret 1914 byggedes Vestervig Kommuneskole. Den

Abildhauge,
Sagfører.

P. Jensen,
Urmager og Guldsmed.

L. Lassen,
Apoteker.

ligger lidt Øst for Byen og søges af Børnene fra Vestervig By og Distriktet Øst for Vestervig.

Af mere moderne Virksomheder har Vestervig et Elektricitetsværk. Det stiftedes som et Andelsforetagende i Aaret 1905. Fra først af var Drivkraften Damp, da man mente, at Dampen var den mest sikre Drivkraft. Det viste sig dog snart, at denne Kraft blev for kostbar, og i 1908 besluttede man derfor at ombytte Dampmaskinen med en Motor. Dampmaskine og Kedel blev da solgt, Skorstenen nedbrudt og en Dieselmotor paa 28 Hestes Kraft købtes; men da der i Aarene 1914—15 oprettedes et Højspændingsværk ved Bedsted Station, købte Vestervig Elevationetsværk Strøm af Værket i Bedsted for 10 Aar og Maskinerne blev da solgte.

Vestervig Afholdsforening stiftedes den 23. Marts 1845 af Sognepræst for Vestervig Agger, Riis Lawson, der blev Foreningens første Formand. Foreningen havde da Lokale i Tygstrup, men desværre gav Beslutningen om Salg af dette Lokale Anledning til Splittelse i Foreningen, der nu delte sig i to, den 10. Februar 1903. Samme Aar vedtog Vestervig

J. F. C. Iohansen, Lærer og Organist.

L. S. Kappel, Cyklefabrikant.

Afholdsforening at bygge et Afholdshjem i Vestervig. Det byggedes paa Teglgaardens Jord og indviedes i Novbr. 1903, og samtidig med Indvielsen fik Foreningen Beværterbevilling. Foruden Pastor Riis-Lawson har Lærer Kirkegaard, Agger, Skrædermester Jensen, Skomager Christensen, Snedkermester Jensen og Maler Pallesgaard været Foreningens Formænd.

Vestervig-Agger Sogns Sygekasse stiftedes 1895 ved et Møde paa Hotel Vestervig af Lærer Sparrevohn, Lindalsminde. Den stiftedes med 130 Medlemmer og blev statsanerkendt den 1. Jan. 1896. Efter 6 Aars Forløb deltes den, idet Medlemmerne fra Agger Sogn traadte ud. — Vestervig Sygekasse er gaaet godt fremad siden, idet Medlemsantallet nu er oppe paa ca. 1000 og Formuen udgør 10,000 Kr. Drejer Kappel og Lærer Kirkegaard var Formænd for Vestervig-Agger Sygekasse, og Urmager Jensen, Kontorist Pedersen og Skomager Christensen for Vestervig Sygekasse.

Aar 1871 blev Hassings-Refs Rerreders Sparekasse oprettet. Sagfører Abildhauge valgtes til Bogholder og Kasserer, i hvilken Egenskab han endnu fungerer. Dens nuværende Formand er Aamtsraadsmedlem og Sognefoged Gramstrup-Andersen. Den har for Tiden 1250 Interessenter med en Indskudskapital paa over 1 Million Kroner og et Reservefond paa 50,000 Kroner.

Landbosparekassen for Thisted Amt havde oprindelig sit Hovedkontor i Vestervig; dette flyttedes senere til Thisted. Nu har den kun Filial i Vestervig og som Kontorbestyrer fungerer fhv. Gaardejer Jens Mathiesen og Urmager Jensen.

KENDTE NAVNE.

Abildhauge, Sagfører, f. 4. Novbr. 1841 i Vestervig. Exam. juris. fra 1861. Præliminæreksamen ved Universitetet. Fuldmægtig paa Hassing-Refs Herredskontor fra 1862 til 1871, da han fik Sagførerbestalling; har siden boet i Vestervig som Sagfører. Formand for Vestervig-Agger Sogneraad i 16 Aar. Ridder af Dannebrog 1889. Strandingskommisær, Agent for Landmandsbanken, har Agentur for „Statsanstalten for Livsforsikring“ og har siden 1871 været Bogholder og Kasserer i Hassing-Refs Herreders Sparekasse i Vestervig, som han selv har stiftet.

J. P. Bach, Købmand, f. 27. Novbr. 1844 i Storup paa Mors. Uddannet i Lauritz S. Traps Forretning i Nykøbing Mors. Etbl. i Vestervig under meget beskedne Kaar i 1867 sammen med Laur. S. Trap under Firma Trap & Bach, dette Firma hævedes 1875 og fortsattes under eget Navn til 1904, da Poul Jepsen optoges og siden har Firmanavnet været J. P. Bach & Jepsen. Sogneraadmedlem i Vestervig-Agger Sogneraad fra 1. Januar 1883 til 1. Januar 1889, hvoraf 3 første Aar som Formand. Formand for Thylands Banks Bankraad fra dens Stiftelse i 1895.

Peder Jensen, Urmager og Guldsmed, f. 1860 i Gullerup paa Mors. Lært Urmageriet. Forretningen har i Tidernes Løb udviklet sig saaledes, at den foruden Urmageriet tillige omfatter Boghandel og Salg af Guld- og Sølvvarer. Tidligere Formand for Vestervig Haandværkerforening, Æresmedlem af Thisted' Amts Urmagerforening, Medbestyrer af Landbo-sparekassens Kontor i Vestervig.

Laurits S. Kappel, Cyklefabrikant, f. 1860 i Adbøl. Udlært som Drejer i Vestervig. Var Lærer ved Dansk Husflidsselskabs Feriekursus i Kbhvn. fra 1885—96. Har faaet Kursus paa Teknologisk Lærestanstalt. Etbl. som Drejer i Vestervig 1. April 1880, solgte Forretningen 1902 og startede Cykleforretningen „Thy“. Diplom 2. Grad fra Udstillingen i Kbhvn. 1888, Thisted 1898. Bestyrelsesmedlem for den tekniske Skole.

Laurits Lassen, Apoteker, f. 1862. Uddannet paa Hjørring Apotek under H. Christens. Medhjælperexamen Januar 81, Candidatexam. 1885. Kandidat paa Skive Apotek fra 1887 til 1909. Bestyrer her siden Aaret 1909. Apoteker 1914. Er tillige Indehaver af Hjælpeapoteket i Hurup. Medlem af Kredsbestyrelsen af Apotekerforeningen for Viborg-Thisted Kreds.

J. F. C. Johansen, Lærer og Organist, f. 1879 i Hygum i Slesvig. Seminarieuddannelse paa Nørre Nissum Seminarium. Aarskursus paa Statens Lærerhøjskole i Tysk og Engelsk. Er Lærer ved Vestervig Skole og ved Vestervig tekniske Skole og tillige Organist ved Vestervig Kirke. Formand for Vægeraadet for Vestervig-Agger Kommune.

P. Jepsen (Firma I. P. Bach & Jepsen), Købmænd, f. 14. Marts 1877 i Sejerslev Mors. Lært Kolonial og Isenkram i C. Jepsens Forretning i Sejerslev. 1. Oktober 1902 Lagerforvalter, blev 1. Marts 1904 Medindehaver af Firmaet I. P. Bach & Jepsen. Medlem af Sogneraadet i to Perioder til Marts 1917. Formand for Vestervig Elektricitetsværk.

MARIUS STØTTRUP

HVIDBJERG BY

SOM Østgrænse for det Vand, hvor fordem Knud den Hellige, med den mægtige Heltetanke at underlægge sig Verdenshavets Dronning, England, samlede sin Flaade, ligger den lille Halvø Thyholm kun forbundet med det egentlige Thy ved en lang, smal og sandet Landtunge hvorover Amtslandevejen Oddesund-Thisted og Jernbanelinien Struer-Thisted iler frem som i Væddekamp for at naa først frem til Maalet.

Som værende Vidne til Heltetanke, maa den selv udføre Heltegerning ved at modstaa Efterveerne af de mægtige Bølgeslag, som Vesterhavet Gang efter Gang sender ind gennem Thyborøn-Kanalens Munding.

Medens Bølgeslaget ruller mod dens Kyst og Vestenvinden tidt med Storm og Slud i Følge uhindret farer hen over Thyholms Jorder, arbejder Thyholmboerne utrættelig i den tunge, fede Lerjord, hvoraf Thyholm bestaar.

Billedet vil være et ganske andet, hvis det betragtedes en Sommerdag, naar de velhavende og selvfølende Thyholmsboere ved den dampende Cigar nyder Synet af deres rigtbærende og bugnende Marker, og badende Børns Jubel og Latter høres ved dens Kyster, medens Fiskefartøjer med udspændte Sejl spejler sig i det klare, mørkeblaa Vand og danner en Ramme om hele Thyholm.

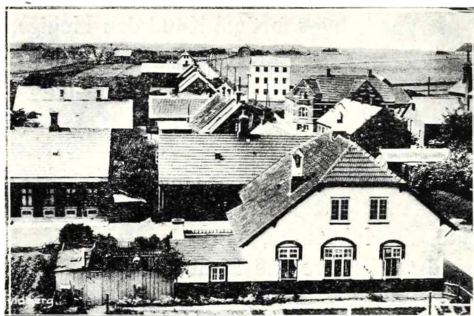
Saaledes ligger Thyholm, snart indklamret i Vestervindens barske Favntag, snart som et smilende Landskab fra hvis Højdepunkter i Midten, der er en herlig Udsigt.

Mod Vest ser Øjet paa den anden Side Nissum Bredning udover Harboøre og Thyborøn langt ud i det aabne Vesterhav, hvor det ene Dampskib ses pile af Sted efter det andet.

Sydpaa følger Øjet Thyholms Kyster til de løber sammen i en Spids ved Nordsiden af Oddesund, Vest for dette Sund ser man de mægtige Lerskrænter, som følger Bredningen i Vest, indtil Blikket forsøger at trænge ind i Lemvig Fjord og ud over den sydlige Del af Harboøre til Vesterhavet. Øst

for Odde Sund ser man ud over Venø og Venø Bugt ved hvis inderste Rand det i dansk Trafik saa vigtige Knudepunkt Struer ligger.

Vender man Blikket mod Øst, ser man ved Thyholms Fod den lille Fiskeø Jegindø, som for et Par Aar siden forbandtes med Thyholm ved en Dæmning. Paa den anden Side Jegindø ligger Kaas Bredning, som beskyller Sallings Vestkyst. Ogsaa denne Halvø med sit gamle, mægtige Herresæde Spøttrup,

Parti fra Hvidbjerg.

har man en god Udsigt til.

Mod Nord ser man Thylands sydlige Grænse, der gaar ned mod Skibsted Fjord. Øst for disse glider Blikket langt ind over Mors. Lige foran vort Udsigtspunkts Fod og ca. midt paa

Thyholm ligger Halvøens Hovedstad Hvidbjerg. — Hvidbjerg By ligger ca. 7 km Nord for Odde Sund midt i det store Hvidbjerg Sogn, der udgør 3606 ha Land med 2287 Indbyggere og som begrænses af Søndrebjerg-Odby mod Syd, mod Vest og Øst af Limfjorden og mod Nord støder det op mod dets Anneks Sogn, Lyngs, 1123 ha Land med 668 Indb. Disse to Sogne danner den folkerigeste Landkommune i Thisted Amt.

Flere Steder i Hvidbjerg Sogn findes lidt under Jordens Overflade et Lag Hvidler, som mest benyttes til Jordens Forbedring og som ved de saakaldte „Hvillegrave“ ved et Kalkbrænderi omdannes til Bygningskalk. Omtalte Hvidler findes ogsaa som Underlag i den lille Banke, hvorpaa Kirken er bygget, og heraf skal efter gamle Kilder Ordet Hvidbjerg stamme.

Før Banens Aabning 1882 benævnedes det nuværende Hvidbjerg mest med Udtrykket „ved Kirken“, og det, Folk nærmest tænkte paa ved Hvidbjerg, er det nuværende N. Hvidbjerg.

Den Gang laa Knudepunktet for Hvidbjerg ved Hovedlandevejen ved Flovlev og Barslev, idet det store Fællesmejeri for hele Thyholm laa i Barslev, og Kroen, som den Gang var

et overmaade vigtigt Centrum for Thyholmboernes Handel, laa i Flovlev.

Imidlertid flyttede den daværende Kroejer — nu Hestehandler Rokkjær, Ejer til Legaards Mølle ved Holstebro —, Kroen til Hvidbjerg i 82. Han solgte dog snart Kroen og forlod Byen efter faa Aars Forløb. Selv i denne korte Tid naaede han at skabe sig det Eftermæle, at hvis der om nogen enkelt Person skulde kunne siges at have gjort noget for Byen, maatte det være ham.

Han anlagde Sønderland, som gaar Syd om Banegaards-Terrainet og som forbinder Helligkildevejen med Flovlevvejen.

Han lod opføre fire Ejendomme ved den nyanlagte Vej. Ligeledes

Gadeparti fra Hvidbjerg

lod han opføre en Bygning — nu Manufakturhandler Koefoeds Butik — paa Hjørnet af Stationsvejen og Østergade, hvilken han ogsaa har anlagt ved at føre Helligkildevejen igennem lige ind paa Styvelvej. Rokkjær er født paa Tværdal og han er altsaa en indfødt Hvidbjergenser.

Af andre nævneværdige Bygninger fra den Tid maa nævnes Ølbryggeriet, som nu ejes af Ølbrygger Hebsgaard. Apoteket laa først i Sønderbjerg, men var allerede i Halvfjerdsene flyttet til Hvidbjerg og laa lige for Kirken — nu Gartner Jacobsens Ejendom. 1885 byggedes det nuværende Apotek, som ejes og ledes af Apoteker Sodemann. En kendt Bygning fra samme Tid er Hvidbjerglund, som ejedes af den af alle Hvidbjergensere kendte Personlighed, Veteranen Gartner Nielsen, som i mange Aar har været knyttet til Hvidbjerg Kirke, som Klokker og Graver. Den Beskæftigelse passede han ved Siden af sit Gartneri, som han drev med Dygtighed, hvilket bevidnedes af de 21 Præmier, som han i Tidernes Løb har modtaget. Gartner Nielsen har endvidere rejst en Del som Fordragsholder, hvor han som Deltager i vor sidste sørgelige Krig søger at klarlægge hine triste og i et hvert dansk Hjerter brændemærkede Dage ved Dybbøl og Als i 64, hvor vor lille

kampivrige Hær var stillet som Fluen under Hestens haarde Hov, hvilket særligt viser sig i vore Dage, da næsten hele Europa samler sig for om muligt i Forening at knække samme Kæmpes Erobringslyst og -evne.

Paa Amtets Initiativ byggedes i Aaret 1892 et Amtssygehus her i Byen og daværende Distriktslæge Effersøe blev Sygehusets første Chef. Stillingen som Sygehuslæge er nu overdraget Doktor Ilsøe R. af Dbg. p. p. Foruden fornævnte har Byen nu en Doktor til; endvidere findes baade Distriktsjorde-moder og en Dyrlæge, saa i Menneskers og Dyrs mulige Sygdomstilfælde er hurtigt og kyndig Hjælp at skaffe.

Mejeriejer Nielsen flyttede i 1896 sit store Fællesmejeri fra Barslev til Hvidbjerg, hvor det to Aar senere overgik til Andelsmejeri under Navnet „Andelsmejeriet Thyholm“. Mejeriet lededes fra 1898 til 1909 af Mejeribestyrer S. Hansen og siden 1909 af Mejeribestyrer K. Hald. Lærer Hansen, Barslev, har lige siden Mejeriets Oprettelse udført et godt og dygtigt Arbejde som Kasserer og Regnskabsfører for denne store Virksomhed paa ca. 4 Mill. kg Mælk aarlig. I 1911 ombyggedes Mejeriet i dets nuværende store, nutidssvarende Form.

Det stadigt stærkt fremskridende Landbrug paa Thyholm og den forøgede Velstand hos dette, har ydet Byen god Støtte, idet der i den stedse stigende Merbefolkning, har vist sig at være stigende Købeevne, hvilket har haft en stor Forøgelse af Byens Handelsmænd og Haandværkere til Følge. Muligheden for flere og flere Forretningers og Haandværkeres Eksistens har i den sidste Snes Aar medført, at der Tid efter anden har rejst sig Bygning for Bygning. Om mange af disse kunde man maaske nok have ønsket, at de havde været opført med mere arkitektonisk Smag, men de er dog ogsaa langt fra at være uskønne og set i et Hele hører Byen med til vore smukke Vestkystbyer. En væsentlig Grund til dette er den ret rige Beplantning, som i Modsætning til den ellers saa nøgne og træfattige Vestkyst, findes i Byen.

Byens Vækst har siden den første Periode efter Banens Aabning været jævnt tiltagende, med et Par Perioder imellem, hvor Væksten var særlig iøjnefaldende. Disse Perioder faldt i Aarene 98—99 og omkring 1907—08. Grunden til disse Forøgelsesperioder maa efter Udtalelser søges i de tilsvarende gode Tider for det omliggende Landbrug.

Flere store Forretninger har rejst sig i Hvidbjerg, blandt de mange kan her kun nævnes nogle enkelte. En af de

ældste her i Byen en Købmand Stabells Kolonial-, Støbegods-, Korn- og Foderstof- og Trælastforretning, som ligger paa et af Byens mest befærdede Strøg ved Flovlevvejen, som fører fra

E. Stabells Kolonial- og Foderstofforretning.

Hvidbjerg til Hovedlandevejen: Odde- og Thisted. Denne Forretning overtoges den 1. August 1901 af Brødrene Stabell.

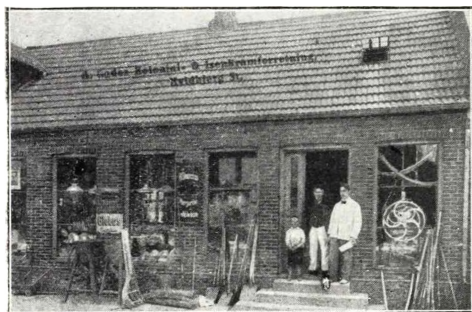

P. Graversens Kolonial-, Foderstof- og Trælasthandel.

De ledede den i Forening til den 1. Oktober 1908, ved hvilken Tid den overgik paa Enkeltmands Haand. Under Brødrene Stabells Kompagniskab blev Forretningen udvidet med Tømmerhandel. Denne saavel som de øvrige Grene af den store Forretning har under Købmand Stabells Ledelse svunget sig op

til en mægtig Stationsbyforretning. Ved Brødrene Stabells Overtagelse var der kun gamle Bygninger, men disse er nu næsten ganske ombygget under den dygtige, energiske og fremadstræbende Købmand Stabells Haand.

I den modsatte Side af Byen ligger en anden af Byens store Købmandsforretninger, som ejes af Købmand Gade. Han begyndte Forretningen i det smaa, men har i Tidens Løb arbejdet den frem til at kunne indtage en Stilling blandt Byens

A. Gades Kolonial- og Isenkramforretning.

bedste Forretninger. Fra August 1898 bestyrede han, kun 19 Aar gammel Forretningen for sin Fader, som fra først af har anlagt den. I Marts 1901 gik Kbmd. Gade i Kompagniskab med Kbmd. Thagaard, Uglev, og de købte Forretningen, som Kbmd. Gade vedblivende ledede. Dog allerede 3 Aar senere gik hele Forretningen over paa Kbmd. Gades Haand. Samtidig hermed købte Gade en tilstødende Ejendom, hvor han indrettede sig Beboelseslejlighed. Dog den Forretningen fjærnest liggende Del udlejedes til selvstændig Handel, hvilken imidlertid for en 3 Aars Tid siden inddroges og nu benyttes Lokalet af Forretningen som Støbegodslager. Forretningen omfatter Kolonial, Isenkram og Støbegods. Foruden sin egen Forretning fører Kbmd. Gade saa godt som hele Forretningsvæsenet for det i Byen liggende Cementstøberi, som i 1910 kom i Hænderne paa et Interessentskab bestaaende af flere af Sognets Mænd.

Næsten lige for Stationsbygningen ligger en tredie af Byens betydelige Købmandsforretninger. Den overtoges i 1895 af Kbmd. Graversen (tidligere Bøvlingbjerg). Kbmd. Graversens Forretning omfattede fra Begyndelsen kun Kolonial, men et Par Aar senere, nemlig i 1897 udvidedes den saa til Jern- og Støbegods, Kul samt Tømmer- og Trælastforretning. I 1900 begyndte Kbmd. Graversen en ny Gren af sin store Forretning, idet han indførte Korn og Foderstoffer, af hvilke Købmand Graversen nu har en betydelig Omsætning. Samtidig

købte Kbm̄d. Graversen et mindre Landeri til 4 Køer og et Par Heste. I det hele ligger der noget fast og solidt udbredt over hele Kbm̄d. Graversens Forretning, ligesom noget af det samme tillidsfulde Præg findes over hele Kbm̄d. Graversens Færd, hvilket ogsaa sikkert har været Aarsag til, at han en Tid har været Byens Repræsentant i Sogneraadet, men dette vil vi senere omtale nærmere under Behandlingen af den stedlige Kommunalbestyrelse. Desuden er Købmand Graversen Medlem af Skatteraadet.

Naar her kun er nævnt 3 af Byens Forretninger, skyldes det ingenlunde det, at der ikke kunde nævnes flere, men det vil tage alt for megen Plads at omtale alle Byens betydningsfulde

Parti fra Hvidbjerg.

Forretninger, men kun endnu skal fortælles, at paa Byens Hovedgade ligger tre Manufakturforretninger Side om Side.

Ogsaa Haandværkernes Tal er stort, men af Pladshensyn nøjes vi med at nævne en enkelt, en af Byens ældste Haandværkervirksomheder. Dog om disse som om flere af Byens ældre Handelsforretninger kan vist siges, at de alle mere eller mindre har maatte døje haarde Tider; thi alle har de vist mærket, at det har været et Brydningsarbejde, der maatte gøres for at faa de ret velhavende Landboere til at lukke op for Pengekisterne og følge Tidens Udvikling ved at forsyne sig med Produkter fra Byens Haandværkere og Handelsstand, men kom det end sent, saa kom det maaske saa meget des grundigere, thi Thyholmboerne er nu overordentlig gode Kunder.

I 1890 paabegyndte Blikkenslager Michaelsen sin Forretning i en Ejendom, beliggende lige for Kroen — nu Uldhandler Kristensens. Her stred han sin møjsommelige Kamp for Tilværelsen samtidig med, at han søgte at følge Tidens Gang, saa han altid var paa det rene med, hvad der krævedes af ham og hans Fag. Først slog han sig mest paa Forfærdigelse af Transportspande. Men den Tid kom snart, da det mærkedes,

at denne Virksomhed gik over paa Fabrikerne. Dernæst var det de mindre, lokale Gasværker, som Michaelsen arbejdede mest i. Da disse senere blev fortrængt af Elektriciteten, vidste Michaelsen at skifte i Tide, og fik da grundet en god Forretning paa Bygningsfeltet, hvilket nu i Tiden er hans Specialitet og paa hvilket Omraade han nu har en god og meget udbredt Forretning. Hans Arbejdsmark strækker sig over hele Thyholm og Thy, ja han har endog haft ikke saa

lidt Arbejde paa den anden Side Odesund.

H. H. Michaelsens Blikkenslagerforretning.

Plads tæt ved Købmand Stabells Forretning, hvor han selv lod opføre en Ejendom.

Hvidbjergenserne har vist, at de gennem vor demokratiske Tid kan bevare de konservative Idealer, hvorom de søger at værne. Hermed være ikke sagt, at Hvidbjerg ikke har Demokrater, jo vist kan Bølgerne gaa højt. Men det er ikke saa, som mange Steder i vort lille Jylland, at Folk ganske har kuldkastet vore gamle konservative bærende Kræfter. I kommunal Henseende er Folk stærkt interesseret og hver Egn og Del af den store Kommune søger at faa Repræsentanter i Sogneraadet. Saaledes har Byen først haft Cyklehandler Lars Thing, dernæst Kbmd. Graversen fra 1906—13 og fra 1909—13 desuden Malermester Rokkjær. Ved Valget 1913 var der Uenighed i Byen og Følgen blev, at den kun fik en Mand, nemlig Fabrikant Uhrbrand, som nu en Tid har været Sogneraadets Kasserer. Endvidere bestaar Sogneraadet af Kr. Mose, Barslev, Lars Riis, Flovlev, Jens Raaby, Lyngs, Kr. Riis, Lyngs, N. Bileskov, Ejstrup, J. Odgaard og L. Lauritsen, begge af Nr. Hvidbjerg, sidstnævnte er i Tiden Sogneraadets Formand.

Endnu mere fremtrædende end de politiske og kommunale Interesser, er de religiøse. Sognet har i lang Tid haft den

Lykke og Rigdom, at have dygtige og nidkære Præster, som har vist sig som Tjenere for den Herre i hvis Ærinde de gik. Særlig skal nævnes afdøde Provst Deikmann, som i 1907 afløstes af Sognets nuværende Præst, Pastor Nielsen. Begge fandt de sig bedst hjemme i Indre Missions Kreds. Lige før 1897 gik der et mægtigt religiøst Bølgeslag hen over Hvidbjerg og mange Mennesker takker Gud for den Tid. For Tiden bygges der et stort korsformet Missionshus lige ved Kirken. Huset skal kunne rumme 800 Mennesker og vil koste ca. 30,000 Kr. Foruden til dets egentlige Bestemmelse skal det ogsaa afgive Plads til et K. F. U. M.s Hjem.

Selvfølgelig har der i den sidste Menneskealder været dannet flere Sammenslutninger og Foreninger. Af disse skal Haandværkerforeningen først nævnes. Denne er stiftet 1887 med Snedkermester N. Madsen som første Formand. Denne Stilling har været beklædt af flere af Byens Mænd og for Tiden er Jens Thomsen Haandværkerforeningens Formand. Haandværkerforeningen har ladet afholde en Del Foredrag, men som dens vigtigste Arbejde maa nævnes, at den har ladet oprette og afholde en teknisk Skole, hvor der er undervist i almindannede Fag som Regning, Skrivning og Dansk samt i Tegning og Bogføring. Den tekniske Del af dette Arbejde, har gennem mange Aar været ledet af Tømrer Korsgaard, Flølev.

Sammen med Fabrikant Uhrbrand, som fra bar Bund i 1887 har bragt sin Forretning op til en betydelig Virksomhed paa Maskinvæsenets Omraade arbejdede den tidligere omtalte Mejeribestyrer S. Hansen støttet af enkelte andre f. Eks. Kbmd. Gade paa at faa anlagt et Elektricitetsværk. Bølgerne paa dette Omraade gik meget højt omkring 1915. Planen havde mægtige Modstandere, som paa et Møde angaaende den Sag, ved Hjælp af tilkaldt Ingeniør, søgte at overbevise Byens Borgere om, at det var et saare urentabelt Foretagende. Ved dette Møde fik Tanken som Andelsvirksomhed Dødsstød, men nu traadte 7 af Byens Mænd sammen for paa egen Regning at lade opføre et Værk, hvis der kunde tegnes 330 Lamper. Denne Tegning kom i Stand og i Efteraaret 1906 tændtes det elektriske Lys her i Byen. Garanterne tilbød at udvide Selskabet, saa alle, som havde Lyst, kunde komme med. Der dannedes da et Interessentskab paa 19 Medlemmer. Selskabet solgte hele Virksomheden til Byen den 1. Juli 1916.

Ogsaa Afholdsbevægelsen har sat sig tydelige Spor her i Byen, idet der har rejst sig et stort og smukt Afholdshotel.

Maaske denne Fortjeneste mere søges hos Sognets end hos Byens Beboere; thi Afholdssagens vigtige Forkæmpere findes vist mest hos Landboerne. En enkelt af disse skal her nævnes, nemlig J. J. A. Nygart, Nygaard. Han overtog 1892 „Nygaard“, beliggende ganske tæt op ad Byen. Han var i nogen Tid Formand for den stedlige Afholdsforening, af hvilken han har været Medlem lige siden dens Stiftelse. Nygart er og har altid været Afholdsmand,

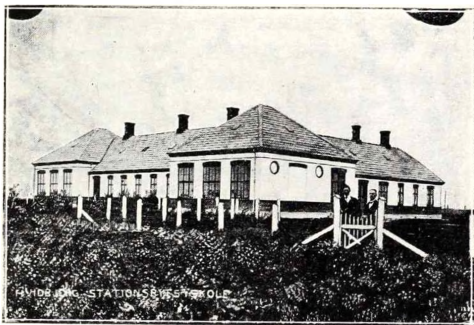

J. J. A. Nygart,
Landstingsmand.

hvad der sikkert har medvirket til, at han i høj Grad har vundet Folks Tillid, saa flere Tillidsposter har været ham overdraget. Han er saaledes Formand for Thylands Indkøbsforening, Medlem af Venstrevælgerforeningen og Kredsforstander for Thylands Planteforening. Nygart er endvidere Regeringens Repræsentant i Thisted-Fjerritslevbanen og Medlem af Limfjords-Kommissionen. Fra den 3. April 1901 til den 16. Maj 1903 var han Folketingsmand for Thisted-Kredsen og den 28. Maj 1904 udnævntes Nygart til kongevalgt Landstingsmand.

Den store Udvidelse af Byen, hvis Indbyggerantal steg med raske Skridt, fremkaldte snart Strid paa Skoleomraadet. Kommuneskolerne laa den Gang meget ubekvemt for Byens Børn. Sognets gamle Hovedskole, den nuværende Nr. Hvidbjerg Skole og Helligkilde Skole, skulde dele Børnene og begge laa de et Kvarter til tyve Minutters Gang fra Byen. Intet Under, at Byen, som ved Banens Aabning kun bestod af 13—14 selvstændige Husstande ialt ca. 100 Mennesker og som nu har omkring 700 Indbyggere, syntes, at det ikke var noget meningsløst Forlangende, at Kommunen lod oprette en Skole i Byen. Imidlertid viste Sogneraadet en ganske overordentlig stor Uvillighed til dette og henviste fremdeles Børnene til de omliggende Skoler. Byens Repræsentant i Sogneraadet, Cyklehandler Lars Thing, kæmpede en møjsommelig Kamp med de øvrige Medlemmer om det Spørgsmaal. Da Byen ikke ad denne Vej kunne faa Skole i Byen, begyndte de i Aaret 1900 en Privatskole med to Lærerkrafter. Da der endelig kom en Overenskomst mellem Beboere, Kommunalraad og

Skoleautoriteter om at bygge en Skole i Byen, nedlagdes Fri-skolen 1907 samtidig med, at Helligkilde Skole flyttedes ind til Byen. Der findes nu Forskole i Distriktets Udkanter. Nu har Byen en stor Dobbelt-skole, som ligger dejligt for Byen — langt nok borte til, at Børnene fjernes fra Byens Larm og Gadetummel og dog saa tæt, at hvordan end Vejret er, vil Vej-længden ikke kunne holde noget Barn borte fra Skolen. Des-værre trænger Skolen haardt til et Gymnastikhus men vi venter med Længsel paa, at Skole-distriktets Beboere vil stille det som et Krav til dem selv, at de i For-ening med Kom-munen lader bygge et saadant, da det erganske menings-løst, at Stations-byens Børn skal være udelukket

Kommuneskolen.

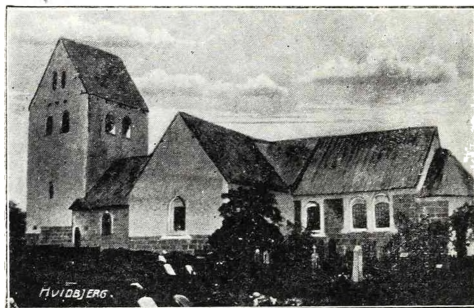
fra en raditionel Undervisning i det for dem saa nødvendige Fag. Da Byen ikke fik nogen Forskole blev der ved privat Foretagsomhed oprettet en saadan. Den har en Tid ført en ret omskiftende Tilværelse, men har nu faaet Fod paa egen Grund, idet Proprietær Hyldgaard, Hvidbjerggaard, skæn-kede Grunden og en Del af Byens Borgere, som for en Aar-række har ladet sig tegne for et Bidrag, har ladet opføre en Skolebygning. Forskolens Formand er i Tiden Fru Mejeri-bestyrer N. Hald og Skolen ledes af Lærerinde Frk. Stausholm.

Foruden Skolen findes af offentlige Bygninger: Kirken, Sparekassen og Banken.

Kirken er paabegyndt Aar 1100, men allerede før den Tid har der noget Nord for den nuværende Kirke ligget en Træ- kirke, som Graverer flere Gange har fundet Rester af. Den nuværende Kirke er bygget i Korsform med en stor Korsarm mod Nord og en noget mindre mod Syd.

I 1896 blev Kirken underkastet en grundig Reparation, hvorfor Sparekassedirektør Hoelgaard og Gaardejer Futtrup har en hel Del af Æren, da det var under deres Funktionstid som Kirkeværger at Forarbejdet fandt Sted og Planerne lagdes. Realisationen fandt først Sted under deres Ffterfølgere, hvoraf

N. Sloth, Styvelgaard, skal nævnes. Alle er de Mænd, som sidder inde med Sognets Tillid og Agtelse tilligemed en stor og omfattende Foretagsomhed. Sloth har været Medlem af Sogneraadet og er nu Amtsraadsmedlem samt Medlem af Skoledirektionen for Hassing-Reffs Herreders Provsti. Tillige er N. Sloth Direktør for Thisted Amts Landbosparekasse. Hoelgaard har en Tid været Formand for Kommunalbestyrelsen og han er og har længe været Direktør for Sparekassen for Hvidbjerg-Lyngs.

Hvidbjerg Kirke.

Kirken blev som som sagt repareret i 1896. Før den Tid laa der lige Vest for den sydlige Korsarm et Vaabenhus, men da blev dette fjernet; dog blev Kirkedøren ikke tilmuret, men kun tildækket

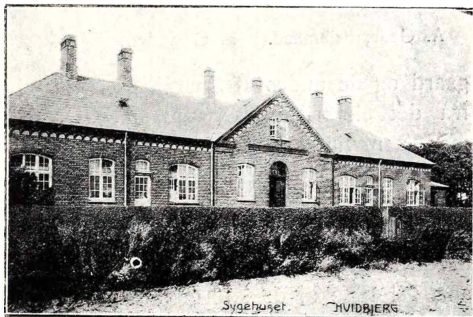
indvendig fra, saa man ser endnu den gamle ejendommelige Kirkedør.

Indgangen blev nu derimod gennem Taarnet i den vestlige Ende af Kirken. Tidligere henlaa det store Taarnrum til ingen Nytte, nu kom det til at træde i Stedet for Vaabenhus. Underdelen af den vestlige Taarnmur samt en stor Del af selve Kirkemuren blev ved samme Lejlighed ombygget. I 1897 indlagdes Varmeapparat og i 99 blev den største af Kirkens to Klokker støbt om. Samtidig med kom der nye Stole over hele Kirken. Kirken har et stort Orgel med 7 Stemmer fra Aaret 1900, som er anbragt over Indgangsdøren i den nederste Ende af Kirken. Orglet spilles af Organist M. Jensen, der tillige er Lærer ved Nr. Hvidbjerg Skole.

Som den gamle Kirke den er, bærer den mange gamle Minder og Seværdigheder. Paa Vestsiden af den nordre Korsarm findes et rundt Hul, om hvilket der fortælles, at her igennem modtog Forbrydere Altrets Sakramente, naar de første Gang efter deres Forbrydelse søgte Herrens Bord. Paa Nordsiden af Koret ses en Nedgang ind under dette, og dernede sattes i gamle Dage de ved Hvidbjerg Kirke afdøde Præster. Inde i Koret vil man paa hver Side kunne finde

en Tavle over et Par af Kirkens tidligere Præster. Den gamle Prædikestol staar lige nedenfor Korsarmen paa den sydlige Side af Langskibet. Midt for Opgangen til Koret staar en bægerformet Døbefont, hvori der ligger et stort Messingbækken. Paa dettes Midtparti ses Adam og Eva om Kundskabets Træ, om hvis Stamme og Grene Slangen snor sig. Uden om det Billede og paa Bækkenranden ses Sydebukken, der springer i Ørkenen stærkt forfulgt af et Dyr, som er lige ved at gribe den i Siden. Altertavlen er det gamle katolske Alterskab, hvis Døre er fastgjorte, og ved hvis Ydersider der atter er sat Sidestykker.

I Altertavlens Midtparti ses Jesus paa Korset med sin nærmeste Venneflokk om sig.

Sygehuset.

I Sideskabet til højre ses nogle sørgende og grædende Kvinder og til venstre ser man nogle tilsyneladende vrede Jøder.

Kirkens Sakristi ligger bag Alteret og er ved en Mur adskilt fra det øvrige Kor. Herinde ser man det gamle katolske Røgelsesalter, med baade Fyrrum til Gløder og Risten over, bevaret i ganske den samme Skikkelse, som medens de brugtes. Ogsaa et gammelt Bord og Skab, det sidste med Krone over, findes derinde. Hele Kirkens sydlige Korsarm benyttes som aaben Begravelse for en tidligere Ejer af Helligkildegård fra det attende Aarhundrede. Før Reparationen fandtes i Kor-dørens Bund tre Kors, nemlig Jesus og de to Røvere, men de sidste var saa havareret, saa de ganske maatte fjernes, hvorimod Jesus med et Par gamle Figurer forestillende Marie, Jesu Moder, og Marie Magdalene nu findes paa Midtpillen mellem Langskibet og den nordre Korsarm. De to Figurer fandtes paa Kirkens Loft og stammer uden Tvivl fra den katolske Tid. I Kirken hænger et pragtfuldt udstyret Skib samt en Figur, som skal forestille Havuhyret, som slugte Profeten Jonas. I dens vældige Gab holder den Jonas fast. Foruden disse hænger der fire store Messinglysekroner, hvoraf den ene er skænket af den før omtalte Familie fra Helligkilde-

A. Gade, Købmand. P. Graversen, Købmand. E. Stabell, Købmand.

gaard og de andre af Sparekassen for Hvidbjerg-Lyngs, hvorfra det elektriske Lys straalere ud over hele det store Kirkerum, som tidt er fyldt til Trængsel.

I Traps statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark skrives: Hvidbjerg Kirke er en stor og anselig hvælvet Korskirke, tækket med Bly, med et 34 Alen højt og bredt Taarn, hvori hænger en udmærket stor Klokke. Den anses for en af de ældste i Landet og er blevet historisk ved det Mord, som her blev udøvet Julenat 1210 paa den børglumske Biskop Oluf Glob og hans Følge af Bispens Slægtning, den jyske Adelsmand Jens Glob. Da dennes Fader var død, medens hans selv opholdt sig i Udlandet, yppede Strid med, banlyste hende, da hun ikke godvillig vilde afstaa ham sine Ejendomme, og udvirkede til sidst en pavelig Stævning over hende, saa at hun, efter i flere Aar at have drevet sin Jord ene med en Piges Hjælp, maatte begive sig alene med denne, da alle skyede den bansatte, paa Rejsen til Rom. Undervejs mødte hun, fortæller Krøniken, sin Søn, som paa tog sig Rejsen for hende, fik Bannet hævet, og ilede da til Jylland for at tage Hævn over Voldsmanden. Da han hørte, at Bispen var i Thy paa Visitats og skulde overnatte i Hvidbjerg Kirke, sendte han Bud til sin Svoger, Oluf Hase i Salling, og bad ham møde sig der med sine Mænd. Oluf Hase svømmede med Livsfare over Oddesund, mistede ti af sine Ryttere og kom til Kirken ved Midnatstide. Her mødte Jens Glob ham og berettede, at han nu var forliget med Bispen, hvorover Oluf blev saa forbitret, at han angreb Svogeren og vilde have dræbt ham, men denne bad ham gaa indenfor i Kirken hvor han da fandt Bispen og de gejstlige i hans Følge liggende sønderhuggede paa Kirkegulvet. For denne Gernings Skyld blev Hvidbjerg Kirke sat i Ban og

H. H. Michaelsen,
Blikkenslagermester.

N. Sloth, Gaardejer.

Nik. Madsen,
Snedkermester.

lukket og Gudstjenesten blev imidlertid holdt i et Kapel, hvoraf der har været Spor endnu i den senere Tid.

Desuden fortælles i Folkemunde, at Kirken krævede, at Sognet skulde lade begrave et levende Menneske udenfor Kirkedøren før denne igen blev aabnet og Bannet hævet; og der siges, at en Familie i Styvel skulde have bragt dette Offer og ladet en lille Dreng levende begrave. Som Begrundelse for dette Sagn henvises altid til en Sten med en udhugget Barnefigur paa, som fandtes lige over Vaabehusets Indgangsdør. Nu findes den indmuret over den gamle Kirkedør paa Kirkeskibets Sydside.

Endnu skal kun siges, at ved den sydlige Indgang til den gamle Kirkegaard, hvorpaa Kirken ligger, vises endnu Jernbolten, som har fastholdt Halsbaandet til den gamle Gabestok. Byen fik for 8—9 Aar siden en ny Kirkegaard, men desværre mangler vi endnu Ligkapellet, men det hører forhaabentlig den nærmeste Fremtid til.

Som et naturligt Led i Byens Udvikling oprettedes i Foråret 1912 en lokal Bank — Hvidbjerg Bank — af kendte Mænd fra saavel By som Land med en fuldt indbetalt Aktiekapital paa 50,000 Kr. Bankens Ledelse varetages af et Bankraad paa 9 Medlemmer og en Direktion paa 3 Medlemmer.

Som Formand for Bankraadet har Gaardejer J. Odgaard, N. Hvidbjerg, fungeret siden Bankens Start, ligesom Direktionen, der dannes af d'Hr. Forretningsfører Kr. Thomsen, Uglev, Gaardejer Kr. Odgaard, Smerup, og Bankdirektør J. C. Jacobsen, Hvidbjerg, hvilken sidste er administrerende og tillige

Kr. Fomsgaard,
Møllebygger.

Mar. Støttrup,
Lærer.

J. Obbekjær,
Førstelærer.

Bogholder — har fungeret siden Oprettelsen. J. C. Jacobsen har faaet sin Uddannelse i Odder Bank og i Banken for Fredericia og Omegn. Hele Bankens Virksomhed har udviklet sig paa en særdeles tilfredsstillende Maade, idet den har vundet Tilslutning fra saavel By som Land, og den samlede Balance efter 4 Aars Virksomhed var 1 Million Kr.

Hvidbjerg-Lyngs Sparekasse er stiftet den 11. December 1870, idet 30 af Egnens Mænd, da traadte sammen og indskød en Kapital som Grundfond for dens Virksomhed. Det havde vist sig, at der paa Stedet var Trang til et offentligt Pengeinstitut' idet der intet saadant fandtes i en vid Omkreds, og Kassen voksede derfor ogsaa jævnt i de kommende Aar og har nu en Indskudskapital paa ca. 700,000 Kr. og et Reservefond paa ca. 50,000 Kr. Som dens egentlige Stifter og Formand maa nævnes afdøde Lærer P. Hoelgaard og efter hans Død overgik Stillingen som Formand og Regnskabsfører til hans Søn, Niels Hoelgaard, tidligere Gaardejer i Hvidbjerg. Bestyrelsen bestaar af 7 Medlemmer og Sparekassen har nu Sæde i Hvidbjerg Stationsby i N. Hoelgaards nybyggede Ejendom, hvor der er indrettet Kontor med brandfrit Rum. Kontoret var til at begynde med kun aabent 1 Gang ugentlig, men efterhaanden som Kassen er vokset, er det blevet nødvendigt, at der gives lettere Adgang for Publikum til at benytte denne og Kontortiden er nu udvidet til 2 Gange ugentlig. Det bør tilføjes, at Hvidbjerg-Lyngs Sparekasse er en af Landets billigste for Laan, idet Forskellen mellem Ind- og Udlaan kun andrager $\frac{1}{2}$ pCt.

KENDTE NAVNE.

Jakob Obbekjær, Førstelærer og Kirkesanger, f. 1853 i Fa-
bjerg Skole ved Lemvig. Uddannet i Blaagaard Seminarium.
Medlem af Bestyrelsen for Andelsmejeriet „Thyholm“, Revisor
i Andelsmejeriet og Foderstofforeningen, Stifter af og Formand
for „Thyholms Udstykningsforening“, Medlem af Bankraadet
for „Hvidbjerg Bank“, Kasserer og Regnskabsfører for Vaa-
benbrødrenes Afdeling og fleraarigt Medlem af Afdelingsbesty-
relsen for Thisted Amt.

Nikolaj Madsen, Snedkermester, f. 1854 i Serup. Lært
hos Snedkermester D. Christensen, Holstebro. Begyndt Mø-
belsnedkeri i Hvidbjerg 1882, nogle Aar senere anlagt Maskin-
snedkeri, den første af disse i Thisted Amt. Medstifter af
Thyholms Haandværkerforening i Aaret 1886 og dens Formd.
i en Aarrække.

P. Gravensen, Købmand, f. 1855 i Dalby, Gimsing, Struer.
Lært hos H. C. Schou, Lemvig fra 1880—85; etabl. paa Bøv-
lingbjerg 1885 uden nævneværdig Kapital; etabl. i Hvidbjerg
1895. Forretningen omfatter Kolonial, Kul, Jern, Cement,
Støbegods, Trælast, Korn og Foderstoffer. Sogneraadsmlem
i Bøvling Flönder 1890—95 i Hvidbjerg-Lyngs fra 1906—08,
genvalgt 1912; Skatteraadsmlem fra 1912; i Bankraadet
for Hvidbjerg Bank siden Oprettelsen.

Kr. Fomsgaard, Møllebygger, f. 1856 i Barslev, Hvidbjerg.
Lært hos Møllebygger Ole Pedersen, Uglev. Forretningen
grundlagt i Maj 1877. Vurderingsmand til Thisted Amts Brand-
kasse siden 1886.

N. Sloth, Gaardejer, f. 1862 i Styvelgaard. Uddannet i
Folkeskolen, Testrup Højskole. I Sogneraadet 1892; Formd.
i „Landbosparekassen for Thy“ 1905; Amtsraadsmlem 1910;
Medlem af Menighedsraadet 1912; Medlem af Skoledirektionen
1910.

H. H. Michaelsen, Blikkenslagermester, f. 1864 i Rudkø-
bing. Lært hos H. H. Michaelsen i Rudkøbing, arb. i Ud-

landet i 5 Aar; Formd. i Glud & Marstrands Fabr. 1 Aar og hos H. W. Christensen, København; etabl. 1890 i Hvidbjerg og oparb. Sydthys største Forretning i Branchen, særlig Bygnings- og Mejeriarbejde. Flere Gange Bestyrelsesmedlem af Hvidbjerg Haandværkerforening.

E. Stabell, Købmand, f. 1877 i Rødding. Lært hos H. I. Hansen & Wolff, Haderslev; derefter Commis i Neumynster og Lybeck; Repr. for Margarinefabr. „Fyen“ 1900—01. Etabl. i Hvidbjerg 1901 og Forretningen omfatter Kolonial-, Trælast-, Isenkram- og Foderstofforretning; Byens største Forretning i Branchen.

A. Gade, Købmand, f. 1879 i Serup pr. Uglev. Lært hos C. Bertelsen, Aarhus; derefter Bestyrer af sin nuværende Forretning, som var etabl. af Søren Christensen, Serup. I 1901 overtog Gade og K. Thagaard Forretningen til 1904, siden har Gade drevet Forretn. for egen Regning; Forretningen er oparbejdet betydeligt i Aarenes Løb; omfatter Kolonial, Isenkram, Støbegods, Kul og Cement. Leder af A/S. „Hvidbjerg Cementvarefabrik“.

Marius Støttrup, Lærer, f. 1889 paa Risholm ved Möldrup. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1911.

Udkommen er af Serien „Jydske Byer og deres Mænd“:

1ste Bind indeholder:

Bendix Madsen: Vejen By.

A. Grand: Holsted By.

H. L. Lorentzen og Ebbesen: Gjørding By.

E. Agersnap: Bramminge By.

Pris Kr. 2,50.

2det Bind indeholder:

J. Pedersen: Skjern By.

I. Pedersen: Tarm By.

N. H. Bloch: Ølgod By.

P. H. Haahr: Tistrup By.

Th. Christensen: Nørre Nebel By.

Hansen-Petersen: Lunde By.

Joh. Laursen: Videbæk By.

Pris Kr. 2,50.

3die Bind indeholder:

S. Th. Rasmussen: Grindsted By.

Ewald Laursen: S. Omme By.

Johs Hansen: Brande By.

A. Malte-Nielsen: Give By.

Johs. Andersen: Thyregod By.

Einar Kaae: Eistrup By.

P. K. Grejs: Nørre Snede By.

Pris Kr. 2,50.

4de Bind indeholder:

H. P. Hansen: Herning By.

Mikkelsen-Tønning & Brøndlund: Hammerum By.

A. P. Kallesøe: Ikast By.

L. Højmark: Bording By.

Th. K. Thomasen: Vildbjerg By.

J. Jensen: Kibæk By.

Pris Kr. 3,00.

Samtlige Bøger tilsendes portofrit fra Forlaget mod Forudindsendelse af Beløbet.

Af Pressens rosende Omtale hidsættes følgende Uddrag:
„Herning Avis“ skriver om Herningbogen :

Naar Bogen har sin store Værdi og i Fremtiden vil blive et flittigt benyttet Kildeskrift, skyldes det de seks Forfatteres Arbejde. Af disse er H. P. Hansens Afhandling om Herning By det omfangsrigeste Den fylder Bogens største Part. I et livligt og fængslende Sprog fremstiller han en Rigdom af originalt Stof, hentet fra Arkiverne og fra Livet. De tidligere trykte Kilder nøjes han væsentligst med at henvise til, og hans Skildring er derfor en særdeles værdifuld Grube af Oplysninger om vor Bys Historie.

Af lignende Interesse er Skildringen af de fem Stationsbyer.

Alt i alt foreligger der her en Bog, som bør læses, og som vil blive staaende i Egnens historiske Litteratur.

P. S.

Herning Social-Demokrat skriver:

Om Herning og Stationsbyerne har Nationalforlaget for kort Tid siden udsendt en Bog, 4. Bind i Serien „Jydske Byer og deres Mænd“. Foruden Herning omhandler Bogen Hammerum, Ikast, Bording, Vildbjerg og Kibæk. Afhandlingerne om disse Byer ere skrevne henholdsvis af H. P. Hansen, Mikkelsen-Tønning, A. P. Kallesøe, L. Højmark, Th. Thomasen og J. Jensen.

Af disse Afhandling er den om Herning ikke blot den største, men ogsaa langt den interessanteste.

Fra denne Del af Bogen er der særlig for Nybyggere i Herning og for den yngre Slægt et Utal af interessante Oplysninger at hente, en Rigdom af originalt Stof skrevet i et livligt og fængslende Sprog.

Bogen er værd at læse og udmærket at eje i sin Bogsamling for af den at hente konstant Oplysning om Egnen og dens Mænd.

Lyhnes Bogtrykkeri, Næskov